

تصویر ابو عبد الرحمن الحکمری

میکونورس

بکوزانی

شہر ہفکہ ندی

ریسوا

دہکا

منتخبی اقرأ الشافعی

المنتخبی / المجلد / المجلد / المجلد / المجلد

www.iqraahlamontada.com

لوفمان منعم

۲۰۰۷

میکونووس بکوژانی شه ره فکه ندی ریسوا دهکا

نووسینی:

پاریزه ر لوقمان میهنفر

۲۰۰۶ی زایینی

پېنځاسی کتیب

کتیب: میکنونوس بکوزانی شمره فکمنلی ریسوا ده کا

بابهت: لیکۆلینهوه ی یاسایی

نووسینی: پارێزه لوقمان خورشید عه بولپرهمان

پیتچنین: قادرو گه لاویژ مینهمپر

مونتاز: شه فیع رهوشه منی

دیزاینی بهرگ: به هرام

ژماره کان: ۱۰۰۰

سالی چاپ: ۱۳۸۶ ی ههتاوی (۲۰۰۷ ی زایینی)

پیشکشه :

به گیانی به رزمفری شه هیدانی وینه و بیرلین

پیرست

پیتشه‌کی

داسپینک

به‌شی یه‌که‌م

میژوو و پیتناهی تیژور

به‌ندی یه‌که‌م: میژووی سه‌ره‌لانی تیژور

به‌ندی دووهم: پیتناهی تیژور

(نا) پیتناهی تیژور له‌رووی زمانه‌هوانی یه‌وه

(ب) پیتناهی تیژور له‌شهریعت و فیهقی نیسلامی‌دا

(ج) پیتناهی تیژوری سیاسی

به‌شی دووهم

ته‌ژیزی نیوده‌ولته‌تی

به‌ندی یه‌که‌م: فاکتیره‌کانی ته‌ژیزی نیوده‌ولته‌تی

(نا) فاکتیره‌سیاسیه‌کان

(ب) فاکتیره‌ئابوریه‌کان

(ج) فاکتیره‌کانی راگیانندن و پرویاگه‌نده

به‌ندی دووهم: شتیزه‌کانی ته‌ژیزی نیوده‌ولته‌تی

(نا) رفاندنی فرۆکه

(ب) ته‌ژیری جه‌معی (به‌کۆمه‌ل)

(ج) ته‌ژیری فەردی (تاکه‌که‌سی)

به‌ندی سێهەم: تایبه‌مه‌ندییه‌کانی ته‌ژیزی نیوده‌ولته‌تی

(نا) توندوتیژی سیاسی

(۱) ته‌ژیزی نیوده‌ولته‌تی و توندوتیژی سیاسی

۲) جیاوازی تیمۆریزی می نیود مولمتی و چالاکی یزووتنموه رزگار یخاوزه کان

بهشی سینههم

تیمۆریزم وهك دیار دمه کی نیود مولمتی

بهندی یه کهم:

هموله کانی بنپرکردنی تیمۆریزی می نیود مولمتی له لایهن ریکخواوه نیود موله تییه کان

بهندی دووههم: هلویتستو بهوپرای نینوتهومی سه بارهت به تیمۆریزی می نیود مولمتی و هموله کان

بۆ ریشه کیش کردنی

۱) هولند

۲) نارژانتین

۳) لیبی

۴) کویت

۵) نهمریکا

۶) بهکیه تیی سوئیهت

بهشی چهلهم "تاوان، لیتکۆلینهوه"

بهندی یه کهم:

- قاسملو له تریپرونی کۆنگرهی نهمنهترناسیونالی سوسیالیست "میه همولی نینوتهومی کردنی

کیشهی کورد دهدا

- میژووی ژیان و بهسر هاتی قاسملو

- له بیردومری شوی یه لئادا

- شهره فکهندی ژیانو تیکۆشان

- دیسان تاوان

- شهره فکهندی بۆ دیا لۆگ نهك بۆ مهرگی

- بهرمو کۆبونوهی ئۆپۆزیسیۆن

- چۆنەتەس کارساتەتیکى دور لە یاسا

بەنەری دووھەم:

- چارەسەری کێشە کە لە روانگەى یاسای نێوخۆیى ئالمان

- پرس و لیکۆلینەو سەرەتاییەکان

- چۆنەتەس لیکۆلینەو لە دۆزى میکونوس

- زانیاری یەکانى بریتانیا بەلگەى بەهێزى بۆ پۆلیسی ئالمان

- ئیقرار و ئیتەراف بە تاوان دەکری

بەنەری سێیەم

- دابینکردنى عمداڵەت، یا پاراستنى بەرژمەندییەکان

- پەیماسى دفتەری سیاسى حیزبى دیموکراتى کوردستانى نێران

- میکونوس بۆمبێزوو

بەشى پێنجەم: "هەلۆتەس ئالمان"

بەنەری یەكەم:

- دادگای جینایی ئالمان "میکونوس"

- لە بەرلین قازی سەرەستەو، یاسا سەرودەر

- حوکمی جەلب "گرتن"

- هەلۆتەس حکومەتى ئالمان

بەنەری دووھەم:

- دوو روانگەى جیاوازی لەسەر حوکمی فەلاحیان

- حوکمێکى میژووێى "لە قەزادا بێ وێنە"

- پارلمانى ئالمان

بہ شش شہ ششم

ہہ لہسو کہوتی دولہتان بہرامبہر بہ کیشہ کہ

بہندی یہ کہم:

- دژ کردہوی نیران

- کوتایی ہاتنی دیالوگی رہ خنہ گرانہ

- نہ مریکا تمثییدی پریاری میکونوس دہ کا

بہندی دووہم:

- تیزو یسیونی نیرانی

- کمسایہ تی یہ کان

- گولہ تیریک لہ پیامو ہہ لویستی ریک خراوہ سیاسیہ کان

بہ شش شہ ششم

ہہ لویستی یاسای گشتی نیردہ ولہ تی سہارہ ت بہ تہریریزی نیردہ ولہ تی

"اغتیا لاتی سیاسی"

بہندی یہ کہم:

- تیروانینی چمند کمسایہ تی یہ کی خاوند را

بہندی دووہم:

- پرنسپہ کانی یاسای گشتی نیردہ ولہ تی

- سہرہ نجان بہ خالیک لہ یاسای گشتی نیرنہ تمومی

بہندی سیٹہم:

شہرہ فکمنندی ہژ قومونہ

ناسہواری دادگای میکونوس لہ ہواری حقوقی قہزایی نیرنہ تمومی یہ موہ

پيشه‌کي

دوو خالي سهره‌کي بوونته هؤي نووسيني نهم باسه:

په‌گم: نهم باسه پمپوهنډي به مسمه‌لې کورده‌وه همپه. کورد نهمپه‌په‌که که‌خؤي و نيشتمانه‌کي به پيلانتيکي نيوده‌ولته‌تي له نيوان چوار ولاتدا دابه‌ش کراوه به هم‌موو جؤريک زولمي لښ ده‌کړي. به‌لام سهره‌پاي هم‌موو نهم نازارانه گه‌ليکي نهم‌زيوه، کولتندهره. له بهرام‌بهر مله‌پوي و سهره‌رؤي دا چؤکي دانه‌داوه، غه‌دريي زؤري لښ کراوه، رؤلته‌کاني ناواره کراون، له سهر مال و حاليان دهرکراون، کيميا باران و نه‌نغال کراون و به پيلاني ناهرؤفانه و دوور له ريتوشوتني نيونه‌تموه‌يي سردارانې له سي‌تداره دراوون، له سهرمي‌زي و تويژه‌کان به ده‌ستي دوژمنانيان کوژراون. به‌لام له هم‌موو نهم رووداوانه‌داو له گم‌هه‌لکيشاني ناو و حه‌سرت نه‌زمووني به نرخی لښ وهرگرتوون. له خه‌بات و تيکؤشان نه‌پرينگاوه‌تموه و سلي نه‌کردوه. نه‌گمر (فرزنده)^۱ له تاران و جمعه‌ر ناغاي شاکا له ته‌وري‌زو سمکؤي^۲ براي له شاري شنؤ به فيل بانگ کراون و تيؤر کراون. نه‌گمر به به‌لنير واده‌ي به‌درو چوونه نيؤ شاري مه‌هاباد^۳ و پيش هم‌موو که‌س پيشه‌را قازي عه‌مه‌ديان گرتو له سي‌تداره‌يان داو، چهند رتيه‌ريکي تري کورد له پارچه‌کاني ديکه‌ي کوردستان به‌و جؤره گيانيان به‌خشي، که‌س له دنياي مرؤفاه‌تي دا باسي لښ نه‌کردنو به

^۱ په‌چکه شيراني کورده، نووسيني عرمان خراکرم - زونگ چاپ. دوزکي روشنيوي و بلاؤکرده‌نوي کوردي. زميردي ژماره ۱۷۳

لاپره ۶۷

^۲ کوردستان و کورد نووسيني د عبدالرحمن قاسم‌لو و. عبدالله حسن زاده، چاپي ۱۹۷۳ لاپره ۸۶

^۳ چل سال غنيت نووسيني د عبدالرحمن قاسم‌لو چاپي ۱۳۶۱ لاپره ۸

همه‌له‌یه‌کی نیتوخیی سه‌بریان ده‌کرد. بینیمان که دوکتور قاسملو له سهر میژی وتوژی به ده‌ستی دیپلوماته تیرۆریسته‌کانی کۆماری نیلامی له ویهن تیرۆر ده‌کړی و ده‌وله‌تی نوتریش له‌بهر به‌رژموندنیه‌کانی نابوری چاوی له راست ویزدان دا ده‌قوچینی، به‌لام له ناکامی لیکۆلینموی قه‌زایی نالمان له دۆزی میکۆنوس واته تیرۆرکردنی دوکتور شه‌رفه‌که‌ندی بوو به‌هۆی نموه که نیه‌تو بۆچوونی کاربه‌ده‌ستانی کۆماری نیلامی نیران بۆ هم‌موو نموه که بیر له نازادی مرۆ ده‌که‌نموه و ریژ له یاسا ده‌گرن روون بیتسه‌وه و په‌رده له سه‌رتاوان و جینایه‌ته‌کانی هه‌لتریتسه‌وه، به‌جۆریک که به‌روپای گشتی مرۆفایه‌تی نه‌یتوانی له به‌رامبه‌ری دا بێ ده‌نگ بێ و له‌گه‌ڵ ده‌پرینی بیژاری، هه‌لویت و سیاسه‌ته‌کانی کۆماری نیلامی نیرایشی مه‌حکوم کرد به‌موی که تاوانی نمو جزوه که‌سانه‌ی ده‌بی تیرۆریکرتن چیه؟ جگه له‌وه‌ی ناواتی نه‌وان ته‌نیا نازادیه‌یه و به‌ده‌ست هینانی ماف و نازادیه‌کانی نینسانی بۆ نه‌وان به‌ تاوان ده‌ژمیتردی. له‌ حالیکه‌دا نه‌وان ناوارن له زێدو نیشتمان، دور له سنوره‌کاننو له سهر خاک و له‌وێر حاکمیه‌تی ولاتیکی دیکه‌دا ده‌ستدریژی ده‌کړته سهر گیانیان و تیرۆر ده‌کړین.

دووم: گرنگی و بایه‌خدا به‌ باسه‌که‌یه: پێم وایه نمو باسه که‌می له‌سهر نووسراوه چونکه دیاره‌ی تیرۆر پتویسته زۆر زیاتر له‌وه که‌ه‌یه له‌سهری بنووسری و حقه که توژیینه‌وه‌ی زانستی یانه‌ی له‌سهریکری و نه‌وه‌که‌سانه که زمانه‌کانی پێگانه ده‌زانن، شاره‌زای یاسان له‌گه‌ڵ لیکۆله‌ره‌وان و میژوو نووسان ده‌بی زیاتر کاتی خۆیان بۆ نه‌م جۆره باسانه تهرخان بکه‌ن، بۆ نه‌وه‌ی میژووی میله‌ته‌که‌یان ده‌وله‌مه‌ند تر بکه‌ن، تا نه‌سلی داها‌توو نه‌و میژوویه بخۆیننه‌وه و قیسی بن، دوژمنی سه‌ره‌کیی خۆیان بناسن و له هه‌لویت و کرده‌وه‌کانیان نه‌زموون وه‌رگرن.

نهم باسه باسیکه که له‌ کولیه‌ی قانون له ژێر ناوی "به‌ربرسایه‌تی ده‌وله‌ت له‌ تیرۆری سیاسی له‌ ناستی یاسای نیتونه‌مه‌ویی و یاسای نیتوخیی دا، شه‌رفه‌که‌ندی بۆ نمونه"

پیشکش کراوه به زانکۆی سه‌لاحه‌دین، له لایهن خوێندکاری بهشی یاسا (لوقمان خورشید عه‌بدولپه‌حمان "مێهه‌پ")، له ژێر سه‌رپرستی دوکتور عه‌بدولفه‌تاح عه‌بدولپه‌زاق مه‌حمود له ساڵی ۲۰۰۵ی زاینی‌داو، پاشان له سه‌ر پێشنیاری هێندیک له دۆستان، پێشنیار کرا بکری به کتێبه‌و ته‌کمیلته‌ بکری و پێشنیاری کورته‌کردنه‌وه‌ی ناوه‌کشی کرا که له کۆتایی‌دا بوو به "میکۆنوس بکوژانی شه‌ره‌فکه‌ندلی ریسوا ده‌کا".
 گرفته‌کانی نووسینی نه‌و باسه:

(۱) نه‌بوونی سه‌رچاوه‌ به‌گوێره‌ی پتویست.

(۲) سه‌رچاوه‌کان که هه‌ن به زمانی بیانی نوسراون. بۆ نه‌وکه‌سه‌ که زمانی بیانی نه‌زانی موشکله. سه‌ره‌رای نه‌وه‌ش. نه‌و سه‌رچاوه‌نه‌ش زۆر که‌مه‌ن له کوردستان. نه‌وه‌ی هه‌یه‌ له ده‌ره‌وه‌ی وڵاته. وه‌ده‌ست که‌وتنی بۆ ئێمه‌ مانان زه‌هه‌مه‌ته‌.

(۳) وه‌زعیته‌ی ئێستامان جۆریکه‌ که له وڵاتی خۆمان دا نین. بۆیه‌ له‌وباره‌شه‌وه‌ که‌مه‌تر ده‌ستمان به‌ سه‌رچاوه‌ راده‌گا. له‌و شوێنه‌ش که‌ نیشه‌جێن به‌ زمانی نه‌و وڵاته‌ش شاره‌زانی. بۆیه‌ ناچار زۆرتر ته‌شکێدم کردۆته‌ سه‌ر سه‌رچاوه‌ کوردیه‌کان و فارسی‌یه‌کان. نه‌و سه‌رچاوه‌یه‌ی که له باسه‌که‌دا زۆرتر پشتم پی به‌ستون:

(۱) کتێبی "ته‌ئۆری نێو ده‌وله‌تی".

(۲) گۆڤاری "یاسا"، ژماره‌ ۷ و ۸.

(۳) رۆژنامه‌ی "کوردستان" ئۆرگانی کۆمیته‌ی ناوه‌ندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران.

(۴) کتێبی "سه‌فه‌ری بیگه‌رانه‌وه" له نووسینی خوالیخۆشبوو کاک سه‌لام عه‌زیزی.

(۵) "کورتته‌ میژوری حیزبی دیموکرات" له نووسینی دوکتۆر عه‌بدولپه‌حمان قاسملوو و عبداڵا هه‌سه‌ن‌زاده.

۶) "هنوز در برلین قازی هست"، له نویسنی میهران پایہندہ ، عہ بیاس خوداقسولی،
حہمید نۆزہری

۷) سووہت جہلہسہکانی دادگای میکوئووس
دیارہ چہند سمرچارہی تیش لہو باروہ موتالا کراون، کہ لہ لاپہرہکانی ناخری
باسہکہدا بہ وردی نووسراون.

باسہکہ بہ سمر جہوت ہشی سمرہکی دا دابہش دہکری.
ہشی یہکەم میژوو و پیناسہی تیژۆرکہ لہ دوو بہند پیکہاتووہ:
بہندی یہکەم: میژووی سمرہلغانی تیژۆر
بہندی دووہەم: پیناسہی تیژۆر
ہشی دووہەم تیژۆریزمی نیودہولہتی کہ لہ سی بہند پیک ہاتووہ:
بہندی یہکەم: فاکتہرہکانی تیژۆریزمی نیودہولہتی
بہندی دووہەم: شتواژہکانی تیژۆریزمی نیودہولہتی
بہندی سیہەم: تایبہقەندی یہکانی تیژۆریزمی نیودہولہتی

ہشی سیہەم: "تیژۆریزم وەک دیاردہیہکی نیودہولہتی" کہ لہ دوو بہند پیک ہاتووہ:
بہندی یہکەم: ہمولہکانی بنچکردنی تیژۆریزمی نیودہولہتی لہ لایەن ریکخراوہ
نیودہولہتی یہکان.

بہندی دووہەم: ہەلۆست و بیروای نیونہتہوہیی سہبارەت بہ تیژۆریزمی نیودہولہتی
ہمولہکان بۆ ریشہکیش کردنی.

ہشی چوارەم "تاوان و لیکۆلینمە" نەم بەشە دہکرتە سی بہند. بہندی یہکەم. باس
لەوہ دہکا کہ دوو سمرکردہی کورد لہ کۆنگرہی نەترناسیونالی سوسیالیست دا بۆ باس

لسمر چاره‌سری کیشی کورد به‌شداری ده‌کمن. به‌لام دوی تمواویونی کۆنگره همرودوک رتبه‌ر له لایمن تیرۆریسته‌کانی کۆماری ئیسلامی نێزانه‌وه تیرۆر ده‌کرین.

له‌بەندی دووهم دا: باس له‌چاره‌سری کیشه‌که ده‌کری له روانگهی یاسای نێوخۆی ئالمان. ده‌زگای قەزایی ئالمان دەست به‌ لیکۆلینه‌وه‌ی سه‌ره‌تایی ده‌کا. له‌و پرس و لیکۆلینه‌وه‌دا بۆی روون ده‌بیته‌وه‌ که نهم قه‌تله قه‌تلیکی ناسایی نیه.

به‌ندی سێههم: ده‌زگای قەزایی ئالمان به‌پیتی شو به‌لگانه‌ی له‌ به‌رده‌ستی دا ب‌وون ده‌گاته شو ناکامه‌ که تاوانه‌که ده‌ستی ده‌ره‌کی له‌ پشت‌وه‌یه و ده‌بی نه‌ولایه‌نه ناوی بی و ده‌زگای قەزایی ئالمایش عه‌دالته‌ی خۆی بنۆتی.

به‌شی پێنجهم "هه‌لوێستی ده‌وله‌تی ئالمان" که له‌ دوو به‌ند پێک هاتوه. به‌ندی یه‌که‌م، باس له‌ ره‌سمیه‌ت دانی دادگا و نامه‌ده‌ ب‌وونی شاکی یه‌گان. و پارێزهره‌کان و تاوانباران و پارێزهره‌کانیان ده‌کا.

به‌ندی دووهم، باس له‌ خو‌شع‌الی و رێزگرتنی هیزی دیموکرات له‌ قەزایی ئالمان ده‌کا سه‌باره‌ت به‌ گرتنی شو هه‌لوێست و دانی شو بریاره‌ واقیعی و عادیلانه‌یه، نه‌مه‌ له‌ لایه‌که له‌لایه‌کی دیکه‌وه‌ دژ کرد‌وه‌ی نێزان به‌ نه‌سه‌ت شو بریاره‌ و ده‌ست کردن به‌ تۆمه‌ت لێدان و هه‌ره‌شه‌ و په‌له‌قاژه کردن.

به‌شی شه‌شهم هه‌ل‌سوکه‌وتی ده‌وله‌تان به‌رامبه‌ر به‌ کیشه‌که:

که له‌ دوو به‌ند پێک هاتوه به‌ندی یه‌که‌م، باس له‌ دژ کرد‌وه‌ی نێزان ده‌کا به‌ نه‌سه‌تی مه‌سه‌له‌که، بێر رای گشتی له‌سه‌ر شو ب‌ه‌روا‌یه که ده‌بی دیالۆگی ره‌خنه‌گرانه له‌گه‌ڵ نێزان کۆتایی پی بی، نه‌مه‌ریکا ته‌نیدی بریاری دادگای می‌کۆنوس ده‌کا.

له‌بەندی دووهم دا: باس له‌ هه‌لوێستی ئۆپوزیسیونی نێزانی و که‌سه‌یه‌تی یه‌گان ده‌کری سه‌باره‌ت به‌ کیشه‌که، و گولبۆتێک له‌ په‌یامی رێکخه‌راوه‌ سیاسی یه‌گان نێو ناخنی باسه‌که کراو.

بہشتی حکومت ہولنستی یاسای گشتیی نینودہولہتی سہارہت بہ تیوڑری سیاسی کہ لہ
سئ بہند پٹک ہاتوہ:

بہندی یہ کہم: تیروانینی چند کہ سایہ تیہ کی خاوەن را.

بہندی دروہم: پرہنسیہ کانی یاسای گشتیی نینوہ تہوہیی و سہرغدان بہ خالیک لہ
یاسای گشتیی نینوہ تہوہیی.

بہندی سیہم: شہر فکہندی بۆ نوونہ و ناسہوارہ کانی دادگای میکۆنوس لہ بواری
حوقوقی قہزایی نینوہ تہوہیی یہوہ.

لہ کوٹاییدادہ رنہ بھامی لیکنوینموہ کہ.

ناکرت لیرہ دا نوہوش لہ بیر کہم کہ بہ گہرمی سوریاس و پیزانینی خۆم پیشکەشی
گشت نموبہ ریزانہ بکہم کہ ہمر یہ کہ بہ پتی کات و توانای خۆی ہاوکار بوون لہ دەرچواندنی
نہم کتیبہ دا، بہ تایبہ تی:

۱- بہرئز دکتور حاکم ہیمداد عہلی مہجید، پارلمانتارو پارئزہر، بہرئز تارق
عہدہ دسہعید جامباز، پارلمانتارو پارئزہر، بہرئز کەریم بہ حری برادۆستی کہ ہمر سیکیان
پیداچوونموہیان لہ بواری یاساییہوہ لہ سہر کردو تینینییہ کانیان خستہروو.

۲- بہرئز کاک حەسەن شەرەفی، جیگر سکرتری گشتیی حدکا، پیداچوونموہی لہ
بواری زمانموانیموہ کردوہ.

۳- مۆتتاؤ: شەفیع رەوشەنی.

۴- دیزاینی بەرگ: شۆرش غەفووری.

۵- دوو لہ جگہرگۆشہ کام قادرو گەلاوئز لہ پیتچنینی بابەتہ کاندایارمەتیان داوم.

ميژوو و پېنځاسه ي تيرور

به ندى يه كه م:

ميژوى سره هلدانى تيرور

نه گمر تيرور ديارده يه كى كومه لايه تى و سياسى و نابوروى و ناييښى بى، بېگومان به پي روه وهى ميژوى مرؤفايه تى، تيررېش به شيوى جياچيا له لايه ن تيرورستانه وه په يرو كراوه، بؤ ميژوى سره هلدانى تيررېش راوبؤچوونى جياچيا هيه. هه ندى له ليكولسمروه كان ميژوى سره هلدانى ده گيرننه وه بؤ سرده مى گريكه كان (يونانى يه كان) و رومانى يه كان و له لايه كى تروه، هه ندى له شاره زايانى نو بواره، ميژوى سره هلدانى تيرور ده گيرننه وه بؤ سرده مى شوپشى فمره نسى له سالى ۱۷۸۹ى زاييښى كه (رؤسپيرو سان جؤست و كؤسؤن) له ماوهى حوكرانياندا به شيويه كى نامرؤفانه نو كرده نو نامرؤفانه شيان دؤى خه لكى فمره نسا به رپوه دبردو پاشان حوكمى مردنيان له سر جيبه جى كړن. بهو شيويه بؤ يه كه م جار له فمره نسا وشى (تيرور و تيرورستان) به كار هات، هرچهند هه ندى ليكولسمروهى نو بواره پيښان وايه كه ميژوى سره هلدانى تيرور ده گيرننه وه بؤ سرده مى خه لافتمى عوسمان كورى عه فان. به لام ده توانين بلتيښ هر لهو كاته ي ملعلانتي سياسى ده ستى پيكرده بؤ گه بشتن به كورسيى ده سالات له لايه نى بهرامبهره وه همول دراوه جلى جؤراوجؤر بكه نه بهر مرامه كانيان بؤ نه وهى هر كات و زه مهنك رواجى بى، له نارادا بووه بؤ چمواشه كړدى كومه لانى خه لكى نمو بهرگى به بهردا پراو، جا مرامى ناييښى، موزه بى، ره گمزي مرستى يان كونه مرستى بى.

هرچمند هندیک له میژوونوسه کان سره تا کانی سره له دانی تیژور بۆ سه دهی
یه که می زاینی ده گمپیننمه (بۆ جوله که کانی زیلون) له فلهستین که هملیان دا سپرای
رومانی به ریگی تیژریستی و له روودای جیاجیادا تیک بشکینن.

(له راستی دا به کارهینانی همر دور چه مکی تیژریزم له فدرهنگی سیاسی
سهرده مه کاند له دوو قوناخی میژوری جیواوازا سریان هه لداوه. ده کری سره له دانی
شۆرش فدرهسا له سالی ۱۷۸۹ به سهره تای به کارهینانی وشه "تیژریزم" له قه لیم
پدیری.)^۲

سهره تای شۆرش فدرهسی به قوناخی تیژری شۆرشگری (ارهاب الثوری) ناسراوه که
به سهرگردایه تی (رویسپر) بوو، به لām نهوانه ی سهرپرشتی نهو قوناخه یان ده کرد،
روژیک هات خۆیان که وخته بهر (مقصله).^۳

دوای رووخاندنی دهسه لاتی (رویسپر) له فدرهساو له سیداره درانی له سالی ۱۷۹۴ دا،
نه لجامیکی راستموختی له سر به کارهینانی وشه تیژر هه بوو. نهم رووداوه گرینگه له
میژوری فدرهسا دا بووه هۆی بلایوونه وهی وشه **Terrorisme**.^۴

میژوری سره له دانی تیژر ده گمپیننمه بۆ دوو قوناخی جیاجیا له شۆرش فدرهسا،
قوناخی یه که له ۱۰ی نوو تا ۲۰ی سپتامبری ۱۷۹۲ ی زاینی به. قوناخی دووهم نهم
کاته به که ژاکریه کان دهسه لانداری برون تا ۵ی سپتامبری ۱۷۹۳.^۵

به ندی دووهم: پیتاسمی تیژر

^۲ لؤلوق عمر محمد، سامان احمد محمود، زنا جلال سعید، گۆلاری یاسا، ژماره ۷.۸، شۆنسی چاپ سله منی،
جایخانی رضح، سالی ۲۰۰۲، ل ۹۹

^۳ دعوو گیلانی سیداحمد، گۆلاری پلریزمر، ژماره ۷، شۆنسی چاپ هملوئر، سالی ۲۰۰۴، ل ۲۸ - ۳۷

^۴ مایهرومر کمال رزّا احمد، گۆلاری مایهرومرین، ژماره ۱۵، شۆنسی چاپ سله منی، سالی ۱۹۹۹، ل ۵۵

^۵ غولامرزّا علی بهایی، فرهنگ علوم سیاسی، تهران، شرکت نشر و پخش ویس، سالی ۱۳۶۹ - ۱۳۶۵، ل ۱۳۶

وشه‌ی تیروز پتک هاتوه له وشه‌یه‌کی لاتینی (Terr(ere به مانای هه‌ست به ترس کردن. له میژوری شۆرشى فەرهنسه‌دا نه‌و وشه‌یه مانایه‌کی تایه‌تی هه‌یه و دوو مه‌به‌ست ده‌پتک: یه‌که‌م، به مانای بێ‌کردنوه و ته‌کبیر کردن و هه‌لبژاردنی شیوازه‌کانی دژوار له دژی به‌رهه‌لست کاره‌کان (خه‌د انقلابیون).

دووه‌هم: ناوی قۆناغه‌کانه که له میژوری شۆرشى فەرهنسه‌دا که له‌و قۆناغه‌دا تیروز به مانای یه‌که‌م به‌کار هاتوه، حاکم بووه.^۶

له بنه‌مه‌تا چه‌مکی تیروز له وشه‌ی Tetter فەرهنسییه‌وه هاتوه، نه‌مریش له نه‌سلی لاتینی Tersere- Terrere وه‌و دا‌نا‌ش‌را‌وه که مانای ترساندن و ده‌پا‌و‌ک‌ن یاخود تۆقاندن دیت.^۷

تیروز: بریتیه له‌و کرده‌وه ترسانه‌کی که خه‌لک ده‌تۆقینن و نا‌مان‌جه‌که‌ی نا‌په‌وا‌یه، یا چه‌ک به نا‌په‌وا‌یی ده‌کاربه‌یتندی، چونکه ده‌ست له‌ک‌س نا‌پار‌تیز و هه‌ر که‌س بکه‌وتیه به‌رده‌ستی ده‌یکوژێ و هه‌ر شتێک بکه‌وتیه به‌ر ده‌ستی کاو‌لی ده‌کات.^۸

نا) پیتناسه‌ی تیروز له‌ رووی زمانه‌وانییه‌وه

له‌ رووی زمانه‌وانییه‌وه فەرهنه‌گی نه‌کادیپای فەرهنسی سالی ۱۶۹۴ به‌م شیه‌یه رافه‌ی کرده (تۆقاندن، ترسێکی توند، تیکچوون، وێرانکردنی شیوازیکی توندوتیوانه له‌ شیه‌ی شه‌رنگیزیه‌کی هه‌نوکه‌یی یاخود مه‌ترسیه‌کی نزیک).^۹

^۶ غولام‌رضا علی بابایی، فرهنگ علوم سیاسی، تهران، شرکت نشر و پخش ویس، سالی ۱۳۶۹ - ۱۳۶۵، ل ۷۶

^۸ توفیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زنا جلال سعید، گۆفاری یاسا، ژماره ۲۸، شوێنی چاپ سلێمانی.

چاپخانه‌ی رهنج، سالی ۲۰۰۲، ل ۹۸

^۹ د. محمد احمد گه‌زله‌یی، گۆفاری شه‌رزوو، ژماره ۲۱ - ۲۰، شوێنی چاپ هه‌ولێر، سالی ۲۰۰۴، ل

^{۱۰} توفیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زنا جلال سعید، گۆفاری یاسا، ژماره ۲۸، شوێنی چاپ سلێمانی،

چاپخانه‌ی رهنج، سالی ۲۰۰۲، ل ۹۸

مانای تیږور بهم پټیه پټوهندیه کی راستموخوی به خودی سایکولوژیسته تا که کانسوه همیه، نهو پرژوسیه بارودوخنکی وه ها ده خولغیتنی که فشارنکی توند ده خاته سر دروونی گشت تا که کان له ناکام دا قالبتکی سو سیولوژیانهش له خو ده گری که ټیگرای کومل به بهک شتواز لهو بارودوخه نانارامه دا ده ژین.

نه گمر بمر اور ديتكى زمانه وانى بڙ هردو چمكى تيرور تيروريزم له نيتوان زمانى
عمره بى و فوره نسي دا بگهين، ده بينين كه له زمانى فوره نسي دا هره كه لمر چه مكانه
خه سلمه تيكى ديارون هميو له دور قوناخى ميژويى دا سريان هه لئاوه، به لام له زمانى
عمره بى دا ده بينين چمكى تيرور به ماناى (ذعر - رعب - رهبه) ديت، هره كه چون به
ماناى (ارهاب/تيرور) يش ديت، چمكى تيروريزميش هه ماناى لى ده كمريتوه،
بزيه ده كريت بلتين كه چمكى تيروريزم (ارهاب) له زمانى عمره بى دا گشتاندى
(رهبه) به روانگه بى گشتگيره.

(۱) پیتاسه‌ی تیغور له زمانی کوردی دا

لیدانی له ناكاو بۆ لهناویردنی نه یارو دروستکردنی دلهراوکی له نینو خه لکدا به پیتی بهرنامه به کی له ریشدا دیاریکراو که خۆی له قهتلی به نه نه ستدا دهویتی.

(۲) پیناسی تیؤر (ارهاب) له زمانی عمرهیی:

تېرۆر له زمانى عمره بى دأ يانى ترساندنو، رهبه يانى ترسانى، ناوى فاعيل له نهره به موزهيپو، ناوى فاعيل له ره به ره هيبى و ره به بو تو مهره هوپ (ره بو تو خير من رحمت) يانى ترسناك بى باشتړه له وهى خلك دلى بيت بسوتى.^{۱۱}

(ب) پیتاسی تیۆرله شەریعتی ئیسلام و فێقهی ئیسلامی دا

(۱) له شریعتی، سلامدا:

۹. همان سفر جاویدی سفر ۵۵۰

^{۱۲} د. محمد احمد گزمنی، ارباب، شوونی چاپ همونیر، چاپخانه‌ی زمین، سال ۲۰۰۴، ج ۱۰.

وشه‌ی نړه‌هاب له قورن‌ان دا نه‌هاتووه، به‌لام وشه‌ی (ره‌ېو راه‌ېو اره‌ې) چ‌ند جار له قورن‌ان دا هاتووه به مانای جز‌او‌جوړ.

۱- (ره‌ې) یانی ترساو خ‌ی لی لا‌دا

۲- (راه‌ې) یانی له خوا ترس

۳- (ار‌ې) یانی ترسان‌لی^{۱۲}

(۲) له فقهی نی‌سلام دا

تیر‌یزیم و‌ر‌گ‌پ‌انی به نړه‌هاب، و‌ر‌گ‌پ‌انی ت‌واو نی‌یه، ه‌رو‌ها وشه‌ی نړه‌هاب له فقهی نی‌سلامی دا نه‌هاتووه به‌لام ناو‌رو‌ک و‌کو‌می ه‌به له ژیر وشه‌ی ر‌نگ‌ری و‌غ‌در ب‌ک‌ری راست‌ره، ک‌واته روون‌کردن‌وه‌ی ناو‌رو‌کی وشه‌ی تیر‌یزو نړه‌هاب د‌ب‌ی له‌ژیر رو‌شنای ناو‌رو‌ک و‌کو‌می ر‌نگ‌ری و‌غ‌در ب‌ک‌مین.^{۱۳}

(ج) پ‌تناسه‌ی تیر‌یزی سیاسی

ه‌رو‌ک پ‌ت‌ت‌ر نا‌ما‌زه‌مان پ‌تا پ‌تناسه‌یه‌کی ره‌ا (م‌طلق) نی‌یه ب‌ز تیر‌یزو جوړه‌کانی تیر‌یز، به‌لام ل‌یره‌دا بی‌روای چ‌ند نو‌س‌رو خ‌اوه‌ن نه‌ز‌ر س‌ب‌اره‌ت به تیر‌یزی سیاسی د‌ه‌خ‌مین به‌ر نه‌ز‌ر.

نو‌س‌ری ن‌نگ‌لی‌زی (ول‌رو‌س) وا پ‌تناسه‌ی تیر‌یز د‌ه‌کا که (ت‌وندو تی‌ویه‌کی ه‌ره‌مه‌کیه به‌ېن گ‌و‌دان‌ه به به‌دی‌ه‌تنانی م‌به‌ست‌یک و‌ته‌یا ناراسته‌ی نا‌ما‌نج‌یک نا‌ک‌ر‌یت).^{۱۴}

^{۱۲} د . محمد احمد گ‌ز‌ن‌لی ، اره‌ې ، شو‌نی چاپ ه‌مول‌یر ، چاپ‌خ‌می ز‌غ‌ین ، سال‌ی ۲۰۰۴ ، ل . ۱۰

^{۱۳} . ه‌مان س‌ر‌چ‌اوه‌ی س‌رو‌ه

^{۱۴} ه‌ محمد ع‌بد‌الله ، گ‌و‌ف‌اری لغ‌زو‌و ، ژماره ۳۱ - ۲۰۰۰ ، شو‌نی چاپ ه‌مول‌یر ، سال‌ی ۲۰۰۴ ، ل . ۲۹

بهلام زانای نه‌میریکی "ف. ولتر" تهرۆری سیاسی وا پیتاسه ده‌کا که پرۆسه‌یه‌کی تۆقینه‌ره و له سێ بنه‌ما پێک هاتوه: کاری توندوتیژی یان هه‌ره‌شه‌کردن و به‌کاره‌یتانی ورده‌کاریه‌کانی کاری خۆیستی که نه‌وێهری رێژه‌کانی ترسی قوربانیان یان قوربانیه‌ییانی مه‌زنده‌کراو پێک دێت.^{۱۶} نووسه‌ری نه‌میریکی (و. هندرسن) وا پیتاسه ده‌کا که (کارێک یان هه‌ره‌شه‌یه‌ک به‌ توندوتیژی له‌لایه‌ن که‌مێک یان زیاتر له‌ پیتاو سازدانی ره‌وشێک له‌ ترسو دله‌راوێ و له‌ شوێنێکی دیکه‌دا ده‌لێت که تهرۆریسته‌کان ده‌یان‌ه‌وێ وێستو بپرکرنه‌وه‌ی ژیرانه‌ له‌ناو به‌رن، نه‌وان ده‌یان‌ه‌وێ هه‌موو که‌مێک له‌ جانتایه‌ک یان نوێمه‌یلێکی راگه‌راو بترسێن.^{۱۷}

له‌ ئێنسکلۆپیدای سیاسی هاتوه‌ که تهرۆر یه‌کار ه‌یتانی توندوتیژی یه‌ به‌ نایاسایی یان هه‌ره‌شه‌ کردنه‌ به‌ شتوازی جیا‌جیادا به‌ تهرۆر کردنی که‌سایه‌تیه‌کان یان شتیراندنیان یان ته‌قاندنه‌وه‌ به‌ مه‌به‌ستی ه‌یتانه‌دی ناما‌غیته‌کی دیاری کراوی سیاسی و شکاندنی گیانی به‌ره‌نگار بوونه‌وه‌ له‌ ده‌سته‌و داموده‌زگایه‌کان.^{۱۷}

به‌ گۆڕه‌ی نه‌و پیتاسانه‌ی سه‌ره‌وه‌ به‌و نا‌کامه‌ ده‌گه‌ین که پیتاسه‌ی تهرۆر له‌ باری سیاسی‌یه‌وه‌ به‌و کارو کرده‌وانه‌ گوتراوه‌ که که‌مێک یان تا‌قێک له‌ رێگای زه‌ه‌رو زه‌نگه‌و به‌ زۆری چه‌ک زۆرجار کوشتنی خه‌لکیشی تێدا بسوه‌ ، نه‌ه‌میان داوه‌ به‌ پیتی ئوسوولی نه‌خلاق و نینسانی و ته‌مانه‌ت سیاسی نه‌م کاره‌ کارێکی مه‌حکومه‌ چونکه‌ کارێکی غه‌یره‌ قانونی و غه‌یری ناسایی یه‌ که نه‌سسه‌که‌ی له‌ سه‌ر زۆر داسه‌پاندنی نه‌زه‌رێکی تایبه‌تی دان‌ه‌راوه‌ که گیانی نه‌فرا‌دو زۆرجار گیانی بێ‌گونا‌ه‌ و بێ‌ دی‌فاع ده‌خاته‌ مه‌ترسییه‌وه‌.

^{۱۶} هه‌مان سه‌رجا‌وی سه‌ره‌وه

^{۱۷} هه‌مان سه‌رجا‌وی سه‌ره‌وه

^{۱۸} هه‌مان سه‌رجا‌وی سه‌ره‌وه

تېرۆرېزم و کۆمارى ئىسلامى

تېرۆرېزم لى رولانگى كۆمارى ئىسلامىيە ستراتېيە بى پاراستى نىزام و مانەۋى دەسلەپتى خۇ. ئىم دىيارىيە لى نىو بىر مېتىشكى دامەزىنەران و كارىبەدستانى كۆمارى ئىسلامىدا بى تىمۋارى جىنگاى گرتوۋ، بىزە رىبازو درىژەدانىشى بى نەركى سەرشانى خۇيان دەزان. بى سەلماندى ئىم راستىيە لىبارى قەزايىمە سەرنج دەدەينە قەكەنى "نايەتۇللا خومەينى"، دامەزىنەرى كۆمارى ئىسلامى ئىران لى رۇژەكانى ۱۷ و ۱۹۷۹/۸/۲۰ كە ناماۋە بى قەدەغەكردى رىكخراۋە سىياسىيەكان و بەستى رۇژنامەكان دەكا.

"دۋاى سەركەوتى شۇرشى ئىسلامى و راگەياندى كۆمارى ئىسلامى، ھەندىك لى ھىزە نىتوخىيەكان بى پىشتىوانى بىگانەكان و سەھىۋىزىم دۇايەتپان لى گەل ئىسلام و كۆمارى ئىسلامى نىشان داۋە. تەنانت ھىندىك لىمان دۇايەتپى ئىمە و ھەلپۇردنەكانىشان كىرد. [مەبەستى لى ھىزى دىموكراتى كوردستانى ئىرانە]. ھەمۇتان دەزان كە ھىزى دىموكراتى كوردستانى ئىران، نەمىركاىيە و سەھىۋىزىم پىشتىوانى لى دەكا. ھىزى دىموكراتى كوردستانى ئىرانى بى ھىزىكى ھەلۋەشاۋە راگەيەندراۋە، چۈنكە ھىزىكى شەيتانىيە.

ھەلۋى گەۋرە ئىمە نەۋە بۈر كە شۇرېگىرپانە ھەلۋەكەرتپان نەكرد، ئىمە بى ھىزە شەيتانىيە نازادپان بىخىشى. نەگەر لى سەۋەتاۋە بىخىراى كارمان كىردىبا، ھەمروك لى پىۋەندى لى گەل ھىكۈمەتتى تاغوتپان كىرد، نەگەر لى سەۋەتاۋە ئىم قەلەمە پىسانەمان شىكاندېان و ئىم رۇژنامە شەيتانىيەمان داخستېان و، نەگەر لى كاتى خۇدا رىبەرى ھەمرو گروپە شەيتانىيەكان سزا داباۋ، ھىزەكانياغان ھەلۋەشاۋە راگەياندىباۋ نەۋانغان لى مەيدانى شارەكاندا لى سىدارە دابان، ۋلاۋكەمان لىم گەندەلەنە خاۋىن دەۋۋە و نىستا نەۋ گىرەتەنەمان نەدەبۈرۈن. مەن داراى لىبوردن لى خواۋ خەللى خۇمان دەكەم بى نەۋ

ههلهیه. نهگه به شپوهی شۆرشگیتړانه رهفتارمان کردبا، نیتستا نهو حیزبانه مان نهدهیوو
 هه موو حیزبه کاغان قهدهغه دهکرد. هه موو هیزو ریکخواوه کاغان قهدهغه دهکردو ته نیا
 بهک حیزب، نویش حیزبوللآمان داده مزراند که حیزبی چهسواده کانه. من به لیتن ددهم
 که نیتر نهو ههلهیه دروپات نه کرتیموه. من هه موو نهو هیزه شهیتانیانه ناگادار
 دهکه موه که نهگه کارو چالاکیی خویان تهواو نه کم، نیتمه شۆرشگیتړانه رهفتار
 دهکمین. [دهکوژین] نیتمه گوئی نادهینه نهوه که روژنامه کانی روژناواو بلاوکراوه کانی
 سهر به حکومدهتی پتشیو، چیمان له دژ دهنوسن. نیتمه پتویستیمان بهوه نیه له نیتو
 نیران، له ولاتانی نیسلامی و جیهانی دا ریزمان لی بگرنو تیمان بگمن. نهو پیلانگیتړانه
 بې دینن. نهو پیلانگیتړانه له کوردستانو شوته کانی دیکه کار دهکمن، سهر به هیزه
 بې دینه کائن. دهی دژي نهوانه هیز به کار بردری. دهولت دهی به توندی له گهل نهوانه
 رهفتار بکا. پویس دهی هه موویان له ناو بیا. نه رتهش دهی نهوانه له روهی زوهی
 نه هیلا. نیتمه به توندی له گهل نهوانه رهفتار دهکمین. نیتمه هه موو نهوانه که دیانموی
 له گهل بې دینان وتووژ بکمن، له نار ده بمین. شورای نیگابان دهی هه موو نهو روژنامه و
 گوژارانیه که بې دین و دوژمنی خه لکین، دا بجا. قازبی نیسلامی دهی هه موو نهو
 که سانهی حیزب پتک دینن، مه حکوم بکا و ریبه رانیان سزا بندا [نیتعدم بکا]. شکو
 گومان فېئ بدین، پرۆن هیزه شهیتانیه کان له ناو بهرن.^(۱)

که سهرنج ددهینه نهو دوو وتاره، به تهواوی دهرده کوی که هه موو حوکم و فتواو
 بریاری قه تعین به سهرکوت و گرتن و گوشتن و نیتعدم به سهر شپوهیه کی که بویان
 دهره خسی، دهی نه یارو دژبهری خویان له ناو بهرن، به بې گوتدان به هیچ عورفو
 یاسیه کی نیتونه تموهی و پرهنسپیتکی نه خلای. بویه ده بیین به دواي نه مانی خومهینی دا
 سهردانی کوماری نیسلامی، خویان به قوتایی نهو ریبه ره ده زانن و دریتزه دانی نهو
 فکرهش به نه رکی بنه رتهی و به بۆچوونی خویان به نه رکی شه ریعی ده زانن. بویه بی نییمان

دروست له چلهی خومەینی دا دوکتور عەبدولڕەحمان قاسملوو، رێبەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران له فیهن لەسەر میتزی وتووێژ بە شێڕهیه کی دور له هه‌موو عورف و یاسا نه‌خلاقیه‌ک، تیرۆریان کردو، هه‌ر به‌دوای ئه‌مویش دا تیرۆری دیکه‌ش نه‌هه‌م دران که دوایین تیرۆر له دهره‌موی ولات (له ئالمان) بوو به‌هۆی ریسراپوونی خۆیان له میتزوودا. که‌وابوو بنه‌ماکانی کۆماری ئیسلامی له‌سەر تیرۆر و تیرۆریزی نیونه‌تعه‌ویی دامه‌زراوه. بۆیه مه‌ترسییه‌کی گه‌وره‌یه که هه‌ر شه‌ له ناشتی جیهانی و کۆمه‌لگای مرۆڤایه‌تی ده‌کا.

سەرچاوه:

١- "کوردستان" ئورگانی کومیتە‌ی ناهه‌ندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران،

ژماره ٣٩٧ ساڵی ٢٠٠٤

به‌شی دووه‌م

تیرۆریزمی نیوده‌وله‌تی

پیتاسه‌ی تیرۆریزمی نیوده‌وله‌تی

پیش نه‌وه‌ی پیتاسه‌ی تیرۆریزمی نیوده‌وله‌تی بکه‌ین وه‌ک تاوانێکی نیوده‌وله‌تی و راه‌ی لایه‌نه‌کانی پتییسته له‌ خودی مه‌فهرومی تاوانی نیوده‌وله‌تی تێبگه‌ین و تێبکۆشین پتیکهاته‌ر ره‌گه‌زه‌ سه‌ره‌کی‌یه‌کان و هاله‌ته‌ جیاکاری‌یه‌کانی له‌ گه‌ڵ جوژه‌کانی‌تری تاوان دیاری بکه‌ین.

مه‌فهرومی تاوانی نیوده‌وله‌تی: چ له‌ رابردوو چ له‌ ئێستادا ئهو کۆیو نه‌وه‌و کۆنفراس و کۆنگره‌نه‌ که‌م نین که‌ له‌ ناستی نیوده‌وله‌تی‌دا به‌ پیتاسه‌کردنی تیرۆرو تیرۆریزمی نیوده‌وله‌ی به‌ستراون.

به‌لام هه‌تا کوو ئێستا نه‌توانراوه له‌ سه‌ر پیتاسه‌یه‌کی تایبه‌ت و رێک، کۆک بن. نه‌وه‌ش ده‌گه‌ڕێته‌وه بۆ سه‌ر ره‌وانگه‌ی لایه‌نه‌کانی به‌شدار چ له‌ بواری بۆچوونی سیاسیه‌وه یان له‌ پیتاو پاراستنی به‌ره‌وه‌ندییه‌ نابوو ریه‌کاندا بێ. که‌ هه‌ر کام له‌ ره‌وانگه‌ی خۆیه‌ره‌ پیتاسه‌ ده‌کا، به‌لام تیرۆریزمی نیوده‌وله‌تی وه‌ک تاوانێکی نیو ده‌وله‌تی شیکردنه‌وه‌ی لایه‌نه‌کانی

پټويسته بڼه وهی له خودی چه مکی تاوانی نټوده وله تی بگه مین و همول بده مین پټکهاته مو ره گمزه سره کبیه کانو شتوازو جوړه کانی دیکه ی تاوان دیاری بکه مین. به لام لیتره دا دهره تانی نه وه مان نیه به وردی بچینه بنج و بناوانی هم مو نه وانه، بڼه تمه نا ماژه به چه مکی تاوانی نټوده وله تی ده که مین له گمل هوکاره کانی بنبرکردنی تیرور. کوهمه لگه ی مرؤقایه تی له سره مته ی دروست بوونیه وه، کوهمه لیک دیارده له خوی هینایه ناروه که هیندیکیان له رموتی جوولانه مو گمشه مندن دا یارمه تیده رتکی باش بوون. هیندیکشیان شونئی ناله بارو دزیریان هم بوو له سر رموتی به رموتی شموه چوون. دیارده ی تاوانیش په کټکه لمو دیاردانه ی جوری دووهم. هرچند له نیوان یاسا ناساندا سه باره ت به چه مکی تاوانی نټوده وله تی لیلی و نالوژیک به دی ده کړئ.

له ورپوه "ډ. پیل" له پټشه کی کټبه کهیدا (که لیکولینموه یه کی له سر پرژده ی یاسای تاوانه کانی دژ به ناشتی و ناسایشی مرؤقایه تی و له سر داوای نه مینداری گشتی نه تمه په گگرتووه کان پښه له لاسوه) ده لټت که سرچاوه یه کی ورد له سر هم بابه ته بوونی نیه، کټشه کهش به هو ی نه بوونی وردی نیسی یه که له دیاری کردنی چه مکی تاوانی نټو ده وله تی و یاسای گشتی سر هه لده دا.^{۱۸}

له یاسای نټوده وله تیشدا بڼه نه وه ی هر واقعه یه که به تاوان له قه لثم بدرئ و سزای له بهرام به ردایو دیاری بکړئ یاسای نټو ده وله تی و سروشتی تاوان واده خوازی که پرؤسه یه کی نیرادی پښو له یاسادا وه کردوه یه کی قه ده غه کراو و سرپیچی کراو ناماژه ی پټکراپی هره وه که چوڼ پټويسته بکمرتکی دیاری هه پښو سزای له بهرام به ردای دیاری کرابی.^{۱۹}

^{۱۸} لؤلیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زلما جلال سمید، گؤلزاری یاسا، ژماره ۷۸، شوونی چاپ سټیمانی،

چاپخانه ی رنج، سالی ۲۰۰۲، ل ۹۱

^{۱۹} ههمان بهرام به ردای بهرموه

به گوځړه ټمو بڅوونانه ی سمرهوه ټمو ره‌گه‌زانه‌ی که تاوانی ټیو دوله‌تی پټی دهن‌سرتیو یاسای ټیو دوله‌تی سرنجیان پټ ددها بریتین له هه‌مان ټمو ره‌گه‌زانه‌ی که یاسای ناوختی و نیشتمانی په‌کان به تاوان دایان.

تاوانیش ټمو شتوبه که له یاسا ناوختی په‌کاندا هاتوه وا پټنسه کراوه: که همر لادانیک له بازنه‌ی رتسا یاسایی په‌کان به جۆرتیک له سنووری همریم یا خودی دوله‌ته خاومن یاساکه دهرناچن، له دواپیش دا ناسمواره‌کانی ټمو سنووره تیپه‌پټنی و سزای بهرام‌میریش همر له یاسای ټیو خۆی ټموه دیاری ده‌کړی.²⁰

به‌لام تاوانی ټیو دوله‌تی (همر دستدرتوی په‌ک که بڅ سمر ناشتی و ناسایشی ټیو دوله‌تی به پټی یاسای گشتی ټیو دوله‌تی به جۆرتیک سنووری همریم یاخود دوله‌ته‌کان ده‌ب‌زټنی و، به هوی ناسمواره‌کانیموه کومه‌لگای ټیو دوله‌تی ده‌خاته بهر مه‌ترسی په‌کی گموره.²¹

به پټی ټمو دوو پټنسه‌یه‌ی سمرهوه ده‌کړی بگینه ټمو ناکامه که هه‌ردو جۆری تاوانی ټیو خۆی و نیوده‌ولته‌تی پرژس‌یه‌کن دوی بنه‌ما یاسایی په‌کان و له نه‌تیجه‌دا ناسموازی خراپیان به دهوروبهر لټ ده‌کموتیموه بویه تیمۆر چ له ناستی ټیو خۆی و چ له ناستی نیوده‌ولته‌تی دا نه‌مړی بۆته به‌لایه‌کی گموره که به‌مړکی کومه‌لگای مرؤفایه‌تی گرت‌ته‌وه تیژریزم نه‌ سنوور دناسنی و نه‌ ته‌مه‌ن، نه‌ جنسییه‌ت و نه‌ مه‌زه‌ب و میلله‌ت، همر نه‌وه‌شه رۆژ به رۆژ په‌ل و پو داوی بویه پیوسته وه‌ک تهرک خاومن نه‌زهر و پسپوړانی ټمو بسواره تۆزینموی زیاتر و ورده‌تر لمر بساره‌وه نه‌نجام به‌دن و هۆکاره سهره‌کی په‌کانی سمره‌لغانی ټمو نافاته مه‌ترسیداره دیاری بکه‌ن.

²⁰ ههمان سمره‌لوی سمره‌وه

²¹ ههمان سمره‌لوی سمره‌وه

بمندی يه کم:

فاکټره کانی تېروريزمی نيو دولتمتی

سه بارهت به چؤنیهتی دیاری کردنی هؤکاره کانی تېرور دوو ناراسته ی جیاواز هدی.

به کم - بؤ شی کردنه وی هؤکاره کان پتویسته جیاوازی له نیوان سئ ناست دا بکړئ:

۱) ناستی تاک (المستوی الفردی) نو پالنمرانمن وا له تاک ده کم که په نا بؤ کاری تېرورستی بهرن وهک ریگریه کی بنهړتی له ژیانیان دا.

۲) ناستی نیشتمانی (المستوی الوطني) نه میس نو پالنمرانمن که کاری تېرورستی له خودی دوله ټیک دا به نه غام ده گمپن.

۳) ناستی نیو دولتمتی (المستوی الدولی) که نه ویش کؤمه لیک بارودوخی نیو دوله ټیه که هانی تېرور ده دات دؤی کؤمه لگای نیو دولتمتی.

دوهم - پیچموانه ی نو نو سه رانه هیندیک له تویرمروه کان بؤ رافه کردنی تېروریزم په نا ده به نه بهر سیفه ټیک گشتی به بیگویتان یان دیاریکردنی ناراسته کان.^{۲۲}

نوهی که لیږه دا به نیسبهت نیمه وه گرینگه ته نه باسکردنه له فاکټره کانی تېروریزمی نیو دولتمتی واته له ناستی نیو دولتمتی دا. دوکتور محمد الفنام پتی وایه که نابین بریار له هیندیک فاکټر و هاندر بدری بؤ تېروریزم له بهر دوو هؤ.

۱) له بهر نالوژی و گرانیی بریاردان له بهر نو فاکټره نه.

۲) بریاردان له بهر فاکټره ټیکش هیچ له کاریگری له بهر کؤمه لگاناگؤزی، به گؤډانی فاکټره که ش، به لآم له گمل نه مهش دا ده بیسین ه ولټیک زؤر دراوه بؤ دیاریکردنی نو فاکټره نه.^{۲۳}

^{۲۲} توفیق عمر محمد. سلمان محمد مه محمود. زما جه لال سمعید، گؤډاری یسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ

سلیمانی. چاپخانه ی رنج، سال ۲۰۰۲، ل ۱۰۶

^{۲۳} توفیق عمر محمد، سلمان محمد مه محمود، زما جه لال سمعید، گؤډاری یسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ

سلیمانی. چاپخانه ی رنج، سال ۲۰۰۲، ل ۱۰۷

لیوا محمد غالب پیتی وایه که له کاتی لیکۆلینهوه له مهر هاندیرهکانی نوو پرۆسهیه پیتیسته باس له بهشارهکانی نوو پرۆسهیه بکهین، بهشارانیش نهمانه:

(۱) پالنهروهکانی پرۆسهی تیرۆر

(۲) قوربانیانی پرۆسهکه

(۳) ناراستهکهرانی پرۆسهکه

(۴) ناراستهکهره ناراستهوخۆ گان له پرۆسهکهدا.²⁴

دکتور احمد محمد رفعت و دوکتور صالح بکر له کتییی (الارهاب الدولی) ناماژهی بهو فاکتهرا نه دهکن:

(۱) فاکتهره سیاسییهکان

(۲) فاکتهره نابوریهکان

(۳) فاکتهره راگهیاندن و پرۆیاگهندهکان

پیت وایه که نهه فاکتهرا نه گرینگتر لهوانی دیکه و ههر نهوانهشن که دهبنه هۆی پالنهرو سهرههلهانی پرۆسهی تیرۆریزم بۆیه پیتیسته که شی یان بکهینهوه.

فاکتهره سیاسییهکان: په کێک لهو فاکتهره گرینگانه فاکتهری سیاسی په له نهجمای خراپ بوون و گهندهلی سیاسی و رۆژی سیاسی نهو ولاته، یا چهوساندنوهی نهتهوهی بندهست به هۆی سیاسهتی ژینۆساید و نابارتاید که له هیتنێک ولاتدا بهرجهسته دهکریت نههش وا دهکا نالتیرناتیوی مهنتیق و زمان بگۆردریت به تیرۆر.²⁵

بهو هۆیهوه دهبینین که په کێک له فاکتهره رامیاریهکانی تیرۆریزم نههههان یا خود پیکهتینانی هیتزیکێ ناسیستمی یان پارتیزانی چهکداری یان بهکرینگراو بۆ نانهوهی ناژارهو

²⁴ کۆلیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زهنا جلال سعید، گۆڤاری یاسا، ژماره ۷-۸، شوونی چاپ سلیمانی، چاپخانهی رنج، سالی ۲۰۰۲، ۱۰-۸.

²⁵ کۆلیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زهنا جلال سعید، گۆڤاری یاسا، ژماره ۷-۸، شوونی چاپ سلیمانی، چاپخانهی رنج، سالی ۲۰۰۲، ۱۰-۸.

نالوتزی له همرېمی دوهلته ټټکی دیکه، بهشپوهیهک نمو تاقمه چه کداریانه بوونه ته داردهستیکې نوی بۆ تیوریزم. جیا لموش پشتگیری هیندیک له دوهلته تان بۆ هیندیک تاقم و ټیکخواوی سهره کی تیوریزمی فاکتوریکې سهره کی به که هه لومهرجه ی نیستای پیوهندی یه نیو دوهلته تیه کان به ناشکرا بهدی ده کرت. ^{۲۶}

فاکتوره نابووری په کان: هم هۆ کارانه خوځان له دادپه روهی و لاسهنگی سیستمی نابووری نیو دوهلته و نیستیفلال کردن (ههلقوستنوه) ی بیانی بۆ توانا و داهاتی گه لان ده پیننوه، نه مه جگه له پشپنلکردنی بی شمراهی مافه کانی سرؤو مومارسه کردنی توندو تیوی له هیندیک له ټیکخواوه سیاسی په کان بۆ رویدرو بوونه وی پاکسوی ره گمزی نایینی دیاری کراوه. هیندیک جاریش هۆکاری پشت تیوریزمی نیودوهلته ی بریتی په له زیان گه یانندن به نابووری دوهلته ټټکی دیاریکراو و ټیکشکانی دامه زراوه پیشه سازی و بازرگانی، هیرش برده سهر نووسینگه ی کارگه گهشت و گوزاریه کان له پیناوی وروژاندنی ترس و دلهراوکتو تۆقاندن له ناو خه لک دا. ^{۲۷}

فاکتوری راگمپانندن و پروپاگهنده: دهزگا کانی پتونسی و راگمپانندن نوی که خاومن ټیکنولوزیا په کی بالان رۆل ټیکې گه وړه ده یین بپ نانموه ی تیوریزم و توندوتیوی. هانی دهروویی تاکه کان دهری بۆ همستان به کاری قیزه ون و ټیکه رانه له واقع دا بارودوخی نیودوهلته راستی و گرینگی فاکتوری راگمپانندن سه لماندوه. ^{۲۸}

^{۲۶} کوفیق عمر محمد، سلمان احمد محمود، زفا جلال سمید، گؤهلری یلسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ سلیمانی، چاپخانه ی رضی، سالی ۲۰۰۲، ل. ۱۰۹

^{۲۷} کوفیق عمر محمد، سلمان احمد محمود، زفا جلال سمید، گؤهلری یلسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ سلیمانی، چاپخانه ی رضی، سالی ۲۰۰۲، ل. ۱۰۹

^{۲۸} کوفیق عمر محمد، سلمان احمد محمود، زفا جلال سمید، گؤهلری یلسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ سلیمانی، چاپخانه ی رضی، سالی ۲۰۰۲، ل. ۱۱۰

ابراهیم نافع له کتیبی (کابوس الارهاب وسقوط الاقنعه) ناماژهی به چهند هۆکاریک دهکات له مانهی خوارهوه پوختهیان دهکمین:

- (۱) ههلویت وهرنهگرتن و نمری نواندن زۆریهك له دهولت و حکوممهتەکان بهرانبه رنکخراوه تیرۆریستییهکان
- (۲) زیادهوونی شانه و تۆپی تیرۆریزمی نیودهولتی
- (۳) پیشکهوتنی تیکنۆلۆژی که رینگهی بۆ هیندیک گرووپو لایهن خوش کردوه بۆ وهدهست هینانی چهکی وئرانکه.

(۴) بهشدارینهکردنی هیندیک دهولت له پرۆسهی بنێکردنی تیرۆریزم.²⁹

همچهند له گوتاری سیاسی خۆیدا خۆی به یهکم لایهنی تارانبار کردنی نمو دیاردهو کردوه دژبهر دهزانس و نامادهیی خۆی بۆ بهشداریکردن له ههموو پهیماننامه نیودهولتهیهکانی تایبەت به سهركوت کردنو بنێکردنی تیرۆریزم نیشان دهدا بهلام دهبینرێ که له رینگای رایلهکهو تاقمهکهوه بهردوام هملتی پشتگیری کردنی دیاردهکه دهوات. ههر نموشه که نهمرۆ نیزیکهی (۳۸۰) رنکخراوی تیرۆریستی له (۶۰) دهولت دا بوونیان ههیه.

دوکتور حسین توفیق مامۆستای زانستی سیاسەت له زانکۆی قاهیره لهمهبر نمو دیاردهیه نمو فاکتهرانهی خوارهوه دهخاته روو:

- (۱) نهبوونی بهرنامهیهکی ئاراستهکراوی نهتهوهیی.
- (۲) گهشه کردنی هزری کۆدهتا له نهغهامی تیکچوونی بارودۆخی سیاسی.
- (۳) وهستان له قۆناخی دیاریکراودا و کارنهکردن بۆ گهیشتن به دیموکراتیهت.³⁰

²⁹ ههمان سهرحهوی سهرحوه

³⁰ کۆلیقی عمر محمد، سامان احمد محمود، زهنا جلال سعید، گۆڤاری پسا، (ساره ۲۸، شوینی چاپ سلهمانی،

چاپخانهی رهنج، سالی ۲۰۰۲، ۱۱ل.

سه‌بارت بهو هژکارانه‌ی ده‌لَین فاکتوریکِی سمره‌کی له ته‌شه‌نه‌کردنی دیاردی
تیریزمی نیودوله‌تی که هه‌په‌شه و مه‌ترسی به‌کی گه‌وره له‌سەر ناشتی و ناسایشی نیو
دوله‌تی خولقاندوه ده‌گه‌په‌تته‌وه بۆ لاوازی سیستمی سیاسی نیو دوله‌تی بۆ سزادانی
هه‌موو نمو لایه‌نو دوله‌تانه‌ی که فەرقی په‌یمان و ریککموتن نامه نیودوله‌تییه‌کان ناکهن
که به سەرچاوه‌یه‌کی سمره‌کی یاسای نیودوله‌تی جیهان داده‌نری.

په‌نلای دووه‌م:

شیوازه‌کانی تیریزمی نیودوله‌تی

پێویسته ناماژه به‌وه بکری که چەندین شیوازه‌یه که تاقمه تیریزسته‌کان په‌نای بۆ
ده‌بن بۆ به‌دیپه‌تانی ناماچه‌کانیان، هه‌روه‌ها په‌ره‌پێدانی نه‌و شیوازه‌نەش به‌ گۆرانی
کات و شوێن و نامانج و ریکخه‌سته‌کان له‌ رۆی دارشتنی پلان و وردبینی و قه‌باره‌وه
جیاوازیان هه‌یه به‌ شێوه‌یه‌کی گشتی هه‌موو لایه‌نه‌کان له‌سەر نه‌م حاله‌تانه‌ کۆکن:

(١) رفاندنی فرۆکه

(٢) تیریزی جهمعی (به‌ کۆمه‌ل)

(٣) تیریزی فەردی (تاکه‌کەسی)

لێره‌دا نامهموێ نه‌م سن حاله‌ته‌ به‌ وردی شی بکه‌مه‌وه ته‌نها به‌ ناوێردنی شیوازه‌کان
قه‌مناعت ده‌که‌ین و له‌سەر هه‌ر کامیان به‌ شێوه‌یه‌کی کورت ده‌دوێن و چەند نمونه‌یه‌ک
ده‌خه‌ینه‌ روو. ته‌نها نه‌وه ده‌لَین که له‌ ناوه‌رۆکی نه‌م سن حاله‌ته‌دا بۆمان روون ده‌په‌تته‌وه
که شیوازه‌کانی پیاوه‌کردنی تیریزمی نیودوله‌تی به‌ ته‌واوی دژی هه‌موو په‌ره‌نسییه‌کانی
یاسای گشتی نیودوله‌تی یه، ناشکری پریار له‌سەر دیاریکردن و فۆرمۆله‌کردنی نمو
شیوازه‌انه‌ بدری به‌ هۆی کاریگه‌ری نمو پێشکه‌موته‌ ته‌کنۆلۆژییه‌ی که هه‌موو بواره‌کانی

ژبانی کرتوتوه. نهم پرۆسمیه به شتوبیهک سودی لښ ودرده گیری که نیتگه تیغانه به سر کۆمه لگای نیتودولته تی دا ده شکیتوه.^{۳۱}

۱- رفاندنی فرۆکه: سهارته به رفاندنی فرۆکه له فرههنگی سیاسی د. عبدالوهاب الکیالی دا هاتوه که (بریتی یه له دست بهسره داگرتنی فرۆکه له کاتی فرینی [پرواز] به ناسمان دا له ریگهی پهنا بردن بۆ ههر شه کردنیکی ناشکرا به به کارهیتانی توندوتیژی و ناچار کردنی ستافه که ی بۆ گۆرینی ناراسته که ی (جهت) به رهو فرۆکه خانه به کی بڼ لایمن یاخود هاوکاری رفتیره کانن به مه بهستی گری به ستیک بۆ به دهست هیتانی تهنازولات بهرام بهر بهردانی رفیتراوه کانو فرۆکه که).^{۳۲}

نهم کرده ویه نه گهرچی هیندیک له زانایانو یاساناسان له هه ندن حالته دیاری کراودا به تاییه تی له کاتی بهرگری شه ری چه کناری دژی دوژمنان پهنا بردنه بهری به رهو ده بینن. به لام له لایه کی دیکمه زۆریه نهو ریکه کوتنامه نهو په پاننامه نیتو دولته تی یانه ی که یاسای گشتی نیتو دولته تی پتک دههینن به ره های (مطلق) ره تی ده که نهوه.

بۆ نهونه ریکه کوتنامه ی سالی ۱۹۴۶ ی ژنیف که ماده ده ی (۳) دا نهم پرۆسمیه رهت ده کاتمه. ههروه ها ماده ده ی ۱/۱۱ له ریکه کوتنامه ی تۆکیۆ سالی ۱۹۶۳ نهو پرۆسمانه دیاری ده کات که ده چنه خانه ی تاوانی رفاندنی فرۆکه که نهوانیش:

ا/ هه ره شه کردن و به کارهیتانی توندوتیژی له ریگایه کی ناروه یاننه له نیتو فرۆکه وه کاتی فرینیدا.

ب/ مه بهست لهو گاره چ ته گهره خست یی بۆ بهردهم فرینی گهشتی فرۆکه یاخود دهست بهسره داگرتن و چاوه دیری بڼ به سه ری دا.

³¹ توهیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زفا جلال سعید، گۆلزاری پسا، ژماره ۲۸، شوونی چاپ سلهمانی، چاپخانه ی رضع، سالی ۲۰۰۲، ل ۱۴۵.

توهیق عمر محمد، سامان احمد محمود، زفا جلال سعید، گۆلزاری پسا، ژماره ۲۸، شوونی چاپ سلهمانی، چاپخانه ی رضع، سالی ۲۰۰۲، ل ۱۴۳.³²

ج/ پلان گټرېان و بهرنامه ريژي بۆ نه غيامداني نه و کاره ^{۳۳}

نه گهر سه يري بارودوخي سياسته تي نيو دهلته تي له سهرده مي نويدا بکهين بۆمان دهرده که وي که به هؤي نه و پتشموتنه ته کنولوزيه ي له بسواري پميونه ندي کردن و زياتر به کار هيتاني گواستنه وي هتلي ناسماني و زياد کردن و قول بوونه وي کيشه سياسته کان له ناستي نيو دهلته تيدا په نابردن بۆ نه م پرؤسه ترسناکه له بره ودا بسوه. جيا له وانه ش ده بينين که شتوازي گرتنی که ساپه تي و به باومته گرتيان ديارده يه کي بهر بلاوي نه مرؤي گوره پاني نيو دهلته تي يه که زؤريه ي تيؤريسته کان په ناي بۆ ده يمن له پيتناو به کارهيتاني وهك فشاريك بۆ به دست هيتاني بهرزه ونديه كانيان. ليته را چمند غوونه يه كه ده خمينه رو بۆ سه لماندن ي راستي مه سه له كه.

له تشريني يه که مي سالي ۱۹۹۷ دا حکومت ي ژاپون ناچار بسو داواکاري نه و ترؤريسته نه قه بول بکا که سر به ريکخواوي سيکيجين (sekigun) ي ژاپوني بوون که فروکه يه کي کو مپانياي هتلي ناسماني ژاپونيان به سرجه م سمرنشينه کانه وه رفاندبوو، له ميانه ي گه شتيکدا له توکيؤوه بۆ پاريس، رفينه ره کان داواي بېرې شش مليؤن دؤلارو نازاد کردن ي (۹) نه ندامي ريکخواوه که يان ده کرد که له به نديخانه کاني ژاپوندا زينداني کرا بوون، همره شه ي کوشتني سمرنشينه کان و ره وتي (ستافي) فروکه يان ده کرد. نه گهر داواکه يان جي به جن نه کړئ. پاش جيبه جي کردن ي داواکه يان فروکه که له جه زانير نيسته وه و سر نشينه کاني خزيان دا به دست ده سه لاتداراني جه زانيره وه "فوکوداي" سه رؤک وهزي راني نه و کاتي ژاپون رايگهياند که سرجه م همول و کو ششه کاني ده خاته گېر،

تؤهيق عمر محمد، سامان احمد محمود، زفا جلال سعيد، گؤلاري ياسا، ژماره ۷۸، شوئي چاپ سلفماني، چاپخانه ي رنج، سالي ۲۰۰۲، ل ۱۱۲ ³³

له پیتناری پیتشخستنی هاوکاری نیتو ده ولعتی، له بواری قه ده غه کردنی تیروژو رفاندنی فرۆکه کهدا.^{۳۴}

له ۵ی نیسانی سالی ۱۹۸۸ کمیکی چه کدار ده مانچهی له سه سه هری فرۆکه وانی کۆمپانیای هتلی ناسمانیی کویت که له بانکۆکه وه به ره و کویت ده رویشته راگرت، داوای له فرۆکه وانه که کرد به ره و فرۆکه خانهی مه شههه له نیترا بروت و له هه مان کاتدا ژماره یه کی دیکه ی هاوکاری نه و کهسه، له نیتو فرۆکه کهدا که ده مانچه و بۆمبی ده ستیان پی بوو ههستان به کۆکردنه و به ستنه و ی سه رنشینه کان. رفینه ره کان داوای بهردانی ۱۷ زیندانیه ده کرد که له کویت زیندانی کرا بو و هه ره شه ی کوشتنی بارمه گیراوه کانیان کرد، نه گهر داواکه یان جیه جیه نه کری. پاش نه و ی فرۆکه که له فرۆکه خانه ی مه شههه سووته مه نی وهرگرت له سه ر داوای رفینه ره کان فرۆکه که له گه شته کهیدا به ره و بهیروت چو. به لام ده سه لاتدارانی لوبنان ریگمیان پینه دا له خا که که یاندا بنیشیتنه و بۆیه ناچار بوو له گه شته کهیدا به ره وام بن، تاکو له فرۆکه خانه ی "لارناکای تویرس" نیشته و.^{۳۵}

به پیتی ریکه و تنامه ی بنه رکردنی تاوانه کانی ده ستدریژی بۆ سه ر ناسایشی فرۆکه وانی مه ده نی. که له شاری مۆنتریال له رۆژی ۲۳ی نه یلویلی ۱۹۷۱دا مۆر کرا به گۆیره ی ماده ی (۱) بۆ ریکه گرتن له م تاوانانه، پتویست ده کا. ریشوشتی گۆنجا بۆ سزادانی تاوانباران نه بجام به ری، که هه ره که سه ی به نه نقه ست و بن مافینکی ره واکاری له م کارانه ی خوا ره وه نه بجام بدا به تاوانبار داده نی.

د. احمد محمد رههت. د. صالح بکر نه لته به یار، وهرگه زانی کۆیستان جهال، شوونی جهاب سه لمانی، جهابخانه ی رهج، سالی ۲۰۰۲ ل ۱۵ و ۱۶^{۳۴}

د. احمد محمد رههت. د. صالح بکر نه لته به یار، وهرگه زانی کۆیستان جهال، تیروژی نیو ده ولعتی، سه لمانی، جهابخانه ی رهج، سالی ۲۰۰۲ ل ۱۸^{۳۵}

نهلف/ دهست بداته كاری توندو تیژی دژی كه ستيك له ناو فروزه كه كاتی فريندا نه گهر هاتو نو كارو بروه هژی نيموی ناسایشی فروزه موانه كه بكه و یتته مه ترسیمه.

ب/ فروزه كه له كار بجاتو نه توانی بفری یان رهنگ بڼ ناسایشی فروزه كه له كاتی فريندا رووبه رووی مه ترسی بگاتهوه.

ج/ به ههر شتوازيك نامير يان ماده دهيك بجاته ناو فروزه كه وه كه شيمانه ی له كار خستنی فروزه كه ی ليكه و یتته مه یان كه مو كوری تیدا پيدا بكا كه رهنگ بڼ له كاتی فريني ناسایی دا رووبه رووی مه ترسی بگاتهوه.

د/ ناسانكاری هاتووچوی ناسمانی تيكيدا یان دهست بژكارتيك بهرئ كه نه گهر هاتوو به هژی نو كارانه ی شيمانه ی نه وه كرا ناسایشی فروزه كه له كاتی فريندا رووبه رووی مه ترسی بگاتهوه.

ه/ نه گهر زانیاری درزی راگه یاندو به وهش ناسایشی فروزه كه كانی له كاتی فريندا بجاته مه ترسیمه.)³⁶

(٢) تیرۆری جهه معی:

(نه فېرمه نى ناسایش له ٩٩ نهیلوولی سالی ١٩٧٠دا بریارېكې دهركردو نېگهرانى و بېزارى زۆرى دهريپى سه بارهت بهر همره شانه ی كه رووبه رووی ژيانى هارو لا تيمانى بڼ تاوان ده بېته مه.)³⁷ وه كه تهقاندنه وه ی فروزه، بنكه نابورسيه كان، شوينه گشتى په كان...! مه بهست ليره دا نواندنى هېزو توانايه بژ چاو ترستين كردن و نانه وه ی ترسو دلخوړيه په كې زۆر له نيتو خه لك دا. چونكه نه مچوړه تيرۆره جياوازی ناكا له نيتوان هېچ چين و توتوئيكې كوژه لدا، له نه زهر بكم يان ده ستورده رانى كرده وه كه جياوازيه كه له نيتوان نه وه كه سانه ی

د. احمد محمد رھمت، د. صالح بکر ملتعبيار، وهرگېرېنى گونستان جمال، تيرۆرى نيو دهولمتى، سلېمانى چاپخانه ی رضى، سالی ٢٠٠٢ ل ٢٠٩ و ٣٦٠³⁶

د. احمد محمد رھمت، د. صالح بکر ملتعبيار، وهرگېرېنى گونستان جمال، تيرۆرى نيو دهولمتى، سلېمانى چاپخانه ی رضى، سالی ٢٠٠٢ ل ٣٧٠³⁷

کە بە بروای وان تاوانبارن لە گەڵ پەرو منالۆ شافەرەتی بێ تاوان نایندرێ. فوونەوی بەرچاوی ئەم جۆرە تیرۆرە یەکم رووداوی ۱۱ی سێتامبری ساڵی ۲۰۰۱ کە بوو بە هۆی ئەقاندنەوی بورجەکانی ناوەندی بازرگانی و سابووری ئەمریکا لە نیویۆرک کە دەیان میلیارڤ دۆلار خەساراتی مالی و هەزارن کەس گیانیان لە دەست دا.^{۳۸}

دووهەم: رووداوی دلتەزینی ۱ی شویاتی ساڵی ۲۰۰۴ کە لە دووکردهوی خۆکوژیی هاوکات دا لە شاری هەولێر ئەهفام دران، یەک لە بنکەیی لقی ۴ی پارێ دیموکراتی کوردستانی عێراق و ئەوی دیکە لە بنکەیی مەلەبەندی ۳ی یەکیەتی نیشتمانی کوردستان کە جیا لە بریندارەکان، ۹۸ کەس گیانیان لە دەست دا،^{۳۹} هەروەها چەندین فوونەوی دیکەیی لەو شێو لە ماوی ئەو چەند سالەدا لە عێراق روویان داو کە بە راستی ئەمرۆ تیرۆری جەمعی لە ناستی جیهاندا بۆتە مەترسییەکی گەورە کە هەرشە لە ناشتی و ناسایشی نێودەولەتی دەکا. (ئەوی تێبینی دەکری ئەم ماددانەیی ریکەوتنامەیی ژنیف بۆ قەدەغەکردن و بنێکردنی تیرۆریزم ئەویە کە ئەو حالەتانەیی تیرۆریزمی نێودەولەتی ناماژەیان پێ دەکری بە شتوازیکی بەرین دارێژراون، بە جۆریک کە زۆر لە حالەتەکان دەبینێ کە بە هەپەشەییکی ترسناک و پڕۆسەییکی تیرۆریستی گەورە دادەنری بۆ سەر ناشتی و ناسایشی نێودەولەتی).^{۴۰} ئەم ریکەوتنامەیی ئەنا جەخت لە سەر ئەو پڕۆسە تاوانکاریانە دەکاتمەو کە دژی دەولەت و دەزگا سیاسییەکانی ئەهفام دەدری کە ئەوێش بێگومان کە لیتیتیکی گەورە و ناتەواوییەکی دیار لە سەر تەواو کاری پڕۆسە کە بە جێ دێلن.

۳۹ محمد حەسین هیکل ، ئاگرێک لە ئەمریکا و لە جیهاندا ، کتێبی دواي هەژنی دنیا ، وەرگێڕانی رێبوار کەریم وەل ، ساڵی ۲۰۰۲ ، ل ۷ - ۸

۴۰ ئەرمەیان مەلەبەمۆریس ، نرخی ئازادی ، چاپخانەیی مەلە ، هەولێر ، ساڵی ۲۰۰۵

۴۱ ژۆفیک عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زفا جلال سعید ، گۆڤاری یاسا ، ژمارە ۲-۸ ، شۆتی چاپ سێمەنی ، چاپخانەیی رەج ، ساڵی ۲۰۰۲ ، ل ۱۳۸

چونکہ دہبیین کہ لہو سہرودہ مہدا خودی ریکہ و تننامہ کہ نیستاشی لہ گہ لڈا بِن پُرسہی تیرۆریستی ناراستی زۆریک لہ ریکہ خراہ کازو دژی خہ لکانی مہدہنی نہجام دہدرتن، چونکہ ناکامو نامانجی تیرۆریزم تہنہا خو لقاندنی حالتیکہ لہ ترسو دلہراوکی بہ شتوہیہ کی توندوتیژی کہ دہبیتہ ہۆی کوشتو لہناوبردنی سہدان کہسی بِن تاوانو ویرانکردنو پروو خاندنی دامودہ زگاگانو دہستہ سہرداگرتنی ہہموو نہوانہی پتویستییان بہ رویا کردنہوی ویژدانی مروّثایہ تی و گرنگی پیدانی جیہانہو پتویستہ دہسبہ جی بہ شتوہی جیدی کار بکرن لہ پیناو گیشتن ہمو شامرازو ریکہ چارانہی کہ دہتوانرن لہ رینگہیانہوہ کۆتایی ہمو تاوانہ مہترسیدارہ بہینرن، کہ قالیکی نیتودہولتہی بہخۆوہ گرتوہ.

تیرۆریزمی فہردی: لہ زانستی تاوان سِن تیروانینی جیاواز ہہیہ لہ بارہی توندوتیژی سیاسی. ۱/ توندوتیژی دژی دہولت بہ مہبہستی تیکدانی ناسایشی نیتوخی ولّات وک نہو توندوتیژیہ وایہ کہ ناراستی ناسایشی دہرہکی یان جۆری نہتموہیہکی دہکرن، لہ رووی مہترسیہوہ وک تاوانی دہستدوتیژی نیتودہولتہیہ. لایہ نگرانی نہم بۆچونہ پتییان وایہ پتویستہ لہسہر دہولت روویہروی تاوانی سیاسی ببہوہ، بہ ہہمان نہو ہتیزہی کہ روویہروی دوژمنیکی بیانی دہبیتہوہ. تہنانتہ نہگہر سووہ ہۆی بہزاندنی چوارچیتوہی دہستورو پەنابردنہ بہر یاسا ناناسایہ گانش. نہم روانگہیہ تا سہدہی نۆزدہہم بہرووی ہہبوو، چہند نہجامیکی لیکموتوہ کہ گرینگترینیان لہ سیتارہدانی تاوانباری سیاسی یان نہجامدہری کاری تیرۆریستی بووہ، بہوہی کہ دوژمنی کۆمہلگان لہر سوّنگہیہوہ کہ دہستدوتیژی کردنہ سہری، لہ راستیدا دہستدوتیژی کردنہ بۆ سہر خودی کۆمہلگا.^{۴۱}

^{۴۱} - احمد محمد رھمت. د. صالح بکر ئەلمتەبەر، وەرگێزنی کۆیستان جەمال، تیرۆری نێودەولەتی، سەنەقی،

ب/ تیتشوری دوهم که له سه‌دهی نۆزده‌هه‌مدا وه‌ک کاردانه‌وه‌یه‌ک بۆ تیتشوری تاکه‌کسی دهرکه‌وت که داوای رزگاربوونی ده‌کرد له چوارچیوه‌ی یاسا یان سیاسه‌تدا. لایمنگرانی نهم بۆچوونه پێیان وایه پتۆسته وا سه‌یری ده‌ولت نه‌کری که ده‌سه‌لاتنکی ره‌هایه، به‌لکوه به‌وه که ده‌سه‌لاتنکه نه‌رکی پاراستنی صافی تاکه‌کانی له نه‌ستۆیه تیتشوریه که سه‌رنجی بۆ لایه‌نه نینگه‌تیغه‌کانی ده‌ستیه‌ردانی حکومه‌ت له کاروباری تاکدا راکێشاهه، ته‌نها له کاتیکدا نه‌بی به‌ پابه‌نبوون به‌ ده‌قه یاسایی‌یه‌کان له نه‌ه‌جامه‌کانی نهم تیتشوریه نه‌وه‌یه که ده‌بین ده‌سه‌لات له گه‌له‌وه بێ نه‌ک له ده‌ستی فه‌رمانه‌وا‌دا بێ. چونکه فه‌رمانه‌وا‌بوونی خۆی له رستی گه‌له‌وه ورده‌گری.

نه‌مه‌ش بووه هۆی نه‌وه‌ی که گۆزانکاریی به‌نه‌رتی له بۆچوونی زانستی تاوان له‌مه‌ر تاوانی سیاسی په‌یدا ده‌بێ و نهم جۆره تاوانه دا‌ه‌س‌ری به‌ ده‌ستدریژی بۆ سه‌ر که‌سی ده‌سه‌لاتدار نه‌ک بۆ سه‌ر کۆمه‌لگا، دواتر وه‌کو سه‌رجه‌م تاوانه‌کانی دیکه‌ به‌ تاوانی سیاسی داده‌نرا.⁴²

ج/ به‌ مه‌به‌ستی نزیک کردنه‌وه‌ی نه‌و دوو نه‌زه‌ریه‌ی پتیشوو، بۆچوونیکێ نوێ دهرکه‌وت که ده‌بین هه‌لوێستی نه‌و هانده‌رانه بۆ نه‌ه‌جامدانی تاوانه‌که‌ی له‌به‌رچاو بگه‌ڕێ، که ره‌نگه هانده‌ره‌که‌ی تایبه‌تی بێ که بانگه‌شه‌ی بۆ ده‌کا. له سیستمی ده‌سه‌لاتدا نایه‌ن، له‌به‌ر نه‌وه نهم بۆچوونه ده‌ستی کرد به‌ هه‌ولدان بۆ که‌مه‌کردنه‌وه‌و سوککردنی نه‌و سزایانه‌ی به‌سه‌ر نه‌ه‌جامده‌رانی تاوانه سیاسیه‌کاندا ده‌سه‌پێنرێ و به‌ شتیه‌یه‌کی تایبه‌ت مامه‌له‌یان له ته‌کدا بکا، به‌وه‌ی که سزادان هه‌رچۆنیک بێ تاوانباری سیاسی له‌که‌دار نا‌کا. له سۆنگه‌ی نه‌و پالنه‌ره نیشتمانی و جوامه‌یرانه‌ی که هه‌یه‌تی ره‌نگه له تاوانباریکه‌وه بیه‌گۆڕی بۆ پالمانیکێ میلی و سه‌رنجی جه‌ما‌هره رابکێشێ و پشت‌گه‌یری رای گشتی به‌ده‌ست

⁴² - احمد محمد ره‌عت ، د . صالح بکر نه‌ه‌مه‌یار ، وه‌رگه‌ڕانی کۆیستان جه‌مال ، تیرۆری نه‌یوه‌ولمته ، سه‌لمانی .

بهین^{۴۲} له بهشیکي دیکه کتبه که دا بهوردی دینه سمر نمو بابه ته و لیتی دودیتو به به لگه یو سلیتراو غورنه که ده خینه روو که بابه تی نه سلی کتبه که مانه.

بندی سیه م: تاییه قه ندی په کانی تیریزمی نیوده ولته

په یوه ندی نم دوو چه مکه له وده ا به دی ده کرت که تیریزم ناکرئ به یی کاری توندوتیژی سمر ه لبدات، واته توندوتیژی نامرازیکه بز گه یشت به نامانجیک، به لام ناکریت توندوتیژی ره وایی له نه ده بیاتی سیاسیدا به تیریزم له قه لم پدی، نه مدهش بهو مانایه دیت که هه موو پرۆسه یه کی تیریزمی بریتی په له نه جامدانی کاری توندوتیژی به لام مرج نییه هه موو پرۆسه یه کی توندوتیژی سیاسی به کاری تیریزمی له قه لم پدی.^{۴۳}

به پیتی نم ناوهرۆکه بهو قه ناعه ته ده گین که جیاوازی په کی تمواو له نیوان شو دوو چه مکه ی تیریزمی نیوده ولته و توندوتیژی سیاسی دا هیه. بۆیه لیره ا به پیوستی ده زانین که پتسه کی لیکدانم به یه کی تاییه ت بز چه مکی توندوتیژی سیاسی بکین پاشان له گمل تیریزمه نیوده ولته یه کان به راوردی بکین.

۱) توندوتیژی سیاسی

۱) تیریزمی نیوده ولته و توندوتیژی سیاسی: له رووی زمانه وانی یه وه چه مکی توندوتیژی له بازنه ی هه موو نمو هه لئس وکوتانه ی که توندی و ره قی زه برورنگ له خۆ ده گرتو ده خولیتوه، له رووی ماناشمهره (Violence) ی به مانای توندوتیژی دی که له

احمد محمد رفعت ، ا . صالح بکر لعل مېلېر ، ویرگېرانی کوستان جمال ، تیریزی نیوده ولته . سلېمانی .

جلېخانې رضې ، سالی ۲۰۰۲ ل ۱۹ ^{۴۳}

^{۴۴} توفیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زنا جلال سعید ، کوفلری پلسا ، ژماره ۷۸ ، شونډی چاپ سلېمانی .

جلېخانې رضې ، سالی ۲۰۰۲ ل ۱۳

نم‌لی و‌ش‌ی (Violentia) ی‌لا‌تینی‌یه‌وه تاشراوه که به‌مانای به‌کاره‌یتان‌تیک‌ی ناره‌وای هیزی ماددی دیت.⁴⁴

دوه‌هم) له‌رووی تیۆزیه‌وه "نظری": توندوتیژی هه‌موو نه‌و پ‌رۆسانیه که هیزی توندی و زه‌بروزه‌نگی تیدا به‌کار دیت به‌شیه‌یه‌کی گشتی واته معنه‌وی و ماددی و شیوازی‌تیک‌ی تاک‌ی کۆمه‌ل‌یش له‌خۆ ده‌گرئ.⁴⁵

لیره‌دا گرینگه جیاوازی له‌نیوان دوجۆر له‌توندوتیژی بک‌ریت، توندوتیژی ماددی، توندوتیژی سه‌مبولیک (الرمزی). توندوتیژی ماددی زه‌ره‌رت‌کی باب‌ه‌تیانه ده‌گه‌یه‌ن‌تیه به‌رام‌به‌ر، وه‌ک لیتدانی به‌رۆه‌وه‌ندی، به‌لام توندوتیژی سپه‌مبولی کارگه‌ری یه‌کی سایکۆلۆژیانه‌ی لیده‌که‌م‌وته‌وه.

له‌و تیکه‌ه‌ل‌ک‌تشان‌مه‌وه نه‌و راستی به‌روون ده‌یتسه‌وه که ده‌مه‌وی توندوتیژی له‌دوو ناستی جیاواز له‌یه‌ک‌تر نه‌ه‌جام به‌دی که گومانی تیدا نییه نه‌مه‌شی به‌پیتی سروشت و تایه‌قه‌ندی یه‌ک‌انی نه‌و ناما‌ه‌جام‌انی که خوازاوه به‌یت‌رتنه دی ده‌گ‌رتی، ویده‌چ‌ی له‌زۆر کاتدا به‌کار هیتانی توندوتیژی سایکۆلۆجی قۆناغ‌تیک ب‌ی به‌ره‌و مومارسه‌کردنی توندوتیژی ماددی، له‌ناکام دا هه‌ردوو جۆره‌که ناما‌جی گه‌یشتنه به‌داواکاریه‌کان له‌رینگ‌ای به‌کاره‌یتانی هیزه‌وه.

"دوکتور عبدالرضا الطعان" له‌کتیبی (مفهوم الشوره) دا له‌ناما‌وه‌کردن‌تیکدا ب‌ی پ‌رۆسه‌ی توندوتیژی ب‌ی‌چوونی "کارل فون کلۆز فیتز" ده‌خاته روو که پیتی وایه توندوتیژی روویه‌که له‌رووه‌کانی شه‌ر، ناما‌جی ملکه‌ج پیک‌کردنی دۆژمه‌نه ب‌ی نه‌را‌ده‌ی بک‌ر.⁴⁶

⁴⁵ تۆه‌یق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زانا جلال سعید ، گۆفلاری یاسا ، ژماره ۲، ۲۰۰۸، شوونی چاپ سله‌مانی.

چاپ‌خانی ر‌ض‌ج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۷

⁴⁶ تۆه‌یق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زانا جلال سعید ، گۆفلاری یاسا ، ژماره ۲، ۲۰۰۸ ، شوونی چاپ سله‌مانی ،

چاپ‌خانی ر‌ض‌ج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۸

⁴⁷ هه‌مان سه‌ر‌چاوه‌ی سه‌ره‌وه

"تیت هنور" یش له کتیبه کې دا به نیتوی (العنف السياسي) پتی وایه که توندوتیژی بریتی یه له په نابردنیکي گوره یا تیکشکینه رانه ی هیز دژی تاکه کان که له روی یاساوه به کارهینانی قدمغه کراوه به ناماغي گوزانکاری له بوونی تاکه کان له کومه لگمه کېدا ناراسته بکړت. ^{۴۸}

گومانیشی تیدا نیه که دهرکومته کانی توندوتیژی سیاسی له سر هر دوو ناستی ناوڅو نیتو دولتي جياوازيان هیه چ له روی نامرازموه چ له روی سر وشت و نمو ناماغيه بالایانې له پشت سره ه لډانیه ون. له ناستی ناوڅو دا له شتوې خویشتاندان و کوده تاو شوړ شو شمرې ناوڅویدا دهرده که ویت و له ناستی نیتو دولته تی دا هر چند کاریکی مه حاله دهرکومته کانی له قاو بدرین به لام ده کړی ناماوه به دیارترینیان بکړت که به دریزایی میژوو له په یوه ندي یه نیتو دولته تی یه کان روویان داوه کاریگریه کی راستموڅویان له خو لغاندنې گوزانکاری هه بووه، نموانیش جهنگ به هه موو جوړه کانیسه وو کونترولی دولته داراکان به سر چاره نووسی دولته نه داره کانهوه. ^{۴۹}

تیروزیم له بهر نمو تاییه قه منلیه کومه لایه تیبه ی که هیه تی زور ناوزو تیکه لاوه به جوړتیک ناروونه که ناتوانی هیچ لایم نیکي له شتوې قالیبکی دیاریکراودا رها (مطلق) بکړیته وه.

دیاره فاکتمری نمو ناوژی و نادیار بوونه به پله ی یه کم ده گه پتسه وه بزو تیکه لاوی له گه ل دیارده کومه لایه تیبه کانی دیکه ی وه ک چالاکی جوړلانسه شوړشگیزانه و

⁴⁸ توفیق عمر محمد، سلمان احمد محمود، زفا جلال سعید، گولاری پلسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ سلېماني، چاپخانه ی رنج، سال ۲۰۰۲، ل ۱۹

⁴⁹ توفیق عمر محمد، سلمان احمد محمود، زفا جلال سعید، گولاری پلسا، ژماره ۷۸، شوینی چاپ سلېماني، چاپخانه ی رنج، سال ۲۰۰۲، ل ۱۹

رزگار یخ‌وازه‌کانی توندوتیژی سیاسی و شهری پارتیزانی و شهری ریک‌خاوه‌یی که له ناکامدا نمرکی دیاری کردنی خسله‌ت و تاییه‌قمندییه‌کانی تیرۆریزمی نێو ده‌رله‌تی گرانتر کردوه. بۆ ئهموێ ئهو تاییمته‌ندیانه‌ی تیرۆریزمی نێوده‌ولمتی بجه‌ینه روو ده‌بن لیک‌دانه‌وه‌یه‌کی تاییه‌تی بۆ ههر یه‌ک له‌ مه‌فه‌وه‌وه‌مانه‌ی که له‌ سه‌ره‌وه‌ ئاماژه‌مان پێ‌کردن نه‌نجام ده‌ی‌ن و خاله‌ جیاوازی یه‌ک‌انیان ده‌ست‌نیشان بکه‌ین. که‌واته‌ بابه‌ته‌که‌ له‌ دووبه‌ش‌ه‌ی خواره‌وه‌دا ده‌خه‌ینه‌ روو:

به‌شی یه‌که‌م/ تیرۆریزمی نێوده‌ولمتی و توندوتیژی سیاسی

به‌شی دووه‌م/ تیرۆریزمی نێوده‌ولمتی و چالاکی بزوتنه‌وه‌ رزگار یخ‌وازه‌کان.

به‌شی یه‌که‌م: لیکۆله‌ره‌وه‌کان زه‌حمه‌ت و ماندووبوونێکی زۆریان بیه‌نیوه‌ بۆ لیک‌دانه‌وه‌ی ههر یه‌ک له‌ چه‌مکی تیرۆریزمی نێوده‌ولمتی و توندوتیژی سیاسی له‌ پشناو گه‌یشتن به‌ ناکامیه‌ک که ههر یه‌ک له‌ دوو چه‌مکه‌ وه‌ک خۆی بناسرێ. به‌و پێشه‌ش که ههر دوو چه‌مکه‌ که‌ ئاژۆز و تیکه‌لاو بوونه‌ هێندێک له‌ لیکۆله‌ره‌وه‌کان له‌ سه‌ره‌به‌ندی نایدیژۆیه‌تیکی ته‌سک‌وه‌ هه‌ر دوو چه‌مکه‌ که‌ له‌یه‌ک ساتدا ده‌یه‌ننه‌وه‌ و هه‌موو خاله‌ جیاوازه‌کانی نێوانیان ره‌ت ده‌که‌ننه‌وه‌ به‌و بناغه‌یه‌ی که هه‌ردووکیان له‌ ناکامدا یه‌ک نامانچ و مه‌به‌ستیان هه‌یه‌.

به‌لام له‌ راستیدا ده‌کرێ جیاوازییه‌کی زانستیه‌نه‌ له‌ نێوان هه‌ردوو مه‌فه‌وه‌مه‌که‌دا به‌دی بکریته‌. هه‌ر له‌ ناساندنی و بنه‌ره‌ت و خسله‌ته‌کانیه‌وه‌ هه‌تا ده‌گاته‌ ده‌ره‌نجام و کاریگه‌ری ناسه‌واره‌کانی هه‌ر یه‌که‌یان. به‌لام لێره‌دا خ‌ز‌مان له‌ شیکردنه‌وه‌ی لایه‌نه‌ ج‌ز‌وا‌و‌ج‌ز‌ه‌‌کانی ده‌بوێرین، به‌لام پێویسته‌ مه‌به‌ست و ناما‌ج‌ه‌‌کانی توندوتیژی سیاسی شی بکه‌ینه‌وه‌ که له‌ بزوتنه‌وه‌یه‌کی ئازاد یخ‌وازیی نیشتمانی‌دا به‌ریه‌ ده‌چێ. جیاوازی دا‌به‌ن‌ین له‌ نێوان تیرۆری نێوده‌ولمتی و توندوتیژی سیاسیدا. لێره‌دا ره‌وا بوونی ره‌وشت و سیاسه‌تی خه‌باتی ئه‌مر که‌لانه‌مان بۆ روون ده‌یه‌تسه‌وه‌ که له‌ دژی رێژه‌ داگیرکەر یان ره‌گه‌زپه‌رست و ماف

پښتيلکمره کان يان به هر شپوه يک مافو نازادی په کانی سرؤږ به ريه ست ده کمن. به همرو نو کمرستانه ي که له بهر ده ستدايه به هيزی چه کداريشموه، به لام له گمل نموه شدا پتويسته جه خت له سر تينگميشتنی خه باتی ره وای چه کداری بکريتموه، نه ویش به به کارهينانی نو هيزوتوانايی که له (برگه کانی رينکومتنامهی سالی ۱۹۴۹ی ژنيټر همدرو پروتوکولی پاشکزی سربار په لنه هاوټوی بؤ نو چالاکیانہی که هندی گروپ فلهسمه ی خویان له سر جیبه چی کردنی نو کرده وه تیرزیستانه ی که دژی ژنانو مندالانو هاوټویانی بن تاوانو رفاندنی فرؤکه و به بارمه گرتن دارشروه.^{۵۰}

چونکه نو توندتويزیبه ی که شپوهی کرده و ی تاوانباری ورده گریو له گمل رهوشی سرؤفایه تیدا په کناگریتموه، ناکری به کاری سیاسی له قهلم بدری و همروه ها نابی پاساری بؤ به پتريتموه و سيفه تی ره و ابوونی به سر دا جیبه چی بکری نه گهر به هوی هر پالنه ريکيشه وه نه بام بدری. له بهر نموه مه به ست که پاساويک نيه. بؤ گرته بهری نو شتازو ونگميه. پتريسته نيدانه ی کرده و ی تاوان بکری و چاوپوشي له پالنه ره کانی بکری. وه کو چوڼ پالنه ري جواميرانه نابی ناکاری ره و ابوون به خشی به هندی شتازو کانی به کارهينانی توندتويزی به تايبه ت کاتيک دژی بن تاوان ناراسته ده کری.

(چونکه نو کرده و به تیرو دانانری و یاسای نيتودوله تیش سزای له سر دانانری نه گهر پالنه ري بهرگری بن له مافه دیاریکراوه کانی تاکه کان و مافی سرؤږ و گهلان و مافی دیاریکردنی چاره ووس، مافی رزگارکردنی خاکه داگیرکراوه کان و بهرنگاری و بهریمه چدانه و ی داگیرکمر له بهر نموه نو کرده وانه خویان له بهرمدم چند مافی که ده بینمونه که یاسای نيتودوله تی بؤ تاکه کان و بؤ دوه لته تان بریاری له سر داوه. چونکه

۵۰. احمد محمد رفعت. د. د. صالح بهرگملته بهار، وهرگېرنی کوښستان جمال. شونځی چاپ سفېمشی. چاپخمنی
رضح. سالی ۲۰۰۲. ل. ۳۱

پهیرهست به به کارهیتانی رهوای هیزهوه دهبت به پیتی برگهکانی نمو یاسا نیتودهولتهتییانهوه که لهسهری ریکهوتون.^{۵۱}

بۆ روون بوونهوی زیاتر، خاله گرینگه جیاوازهکانی نیتوان نمو دوو چه مکه ناماژه پتی دهکهین.

(۱) له زۆریه ی بارهوه فاکتیهرو نامانجی نه باماندنی تهروزیسی نیتودهولتهتی راکیتشانی سهرنجی رای گشتی جیهانی یه به لای ره ههندو لایه نهکانی دۆزه کهیدا جیاواز لهو نامانجانهی که بکه رانی پرۆسهی توندوتیژی سیاسی نه بامانی دهدهن.^{۵۲}

(۲) تهروزیسی نیتودهولتهتی ناراسته ی بهرزه هندی یه کی تاییهتی دهولتهتیک یاخود دامه زراوینکی نیتودهولتهتی دهکری.^{۵۳}

(۳) پرۆسهی تهروزیسی نیتو دهولتهتی له هه ندن حالتهکانیدا جهخت لهسهر کاریگهری لهسهر دهروونی جه ماوه ر دهکات له کاتیکدا نه م سوربوونه له پرۆسهی توندوتیژی سیاسیدا به دی ناگری.^{۵۴}

(۴) تهروزیسی نیتو دهولتهتی لهزۆریه حالتهکاندا نامانجیکی سیاسی له پشتهوه یه و هه ندیک جار سنووری نمو نامانجه ده بهزیتن و جیاوازی دانانی له نیتوان چه کدارو مه ده نی و له یوه ره هه ندیکی جیهانی به پرۆسه که ده به خشی.^{۵۵}

د . احمد محمد رفعت ، د . صالح بکرولمتعمیر ، وهگرتانی گۆنستان جهمال ، شوونی جاپ سلیمانی ، چاپخانهی رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۳۵^{۵۱}

^{۵۲} کۆفلیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زنا جلال سعید ، گۆفاری یاسا ، ژماره ۷.۸ ، شوونی جاپ سلیمانی ، چاپخانهی رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۲۲

^{۵۳} ههمان سه رجهوی سه ره وه ، کۆفلیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زنا جلال سعید ، گۆفاری یاسا ، ژماره ۷.۸ ، شوونی جاپ سلیمانی ، چاپخانهی رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۲۲

^{۵۴} کۆفلیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زنا جلال سعید ، گۆفاری یاسا ، ژماره ۷.۸ ، شوونی جاپ سلیمانی ، چاپخانهی رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۲۴

هرچې توندوتیږی سیاسيښه له به‌دیه‌تڼانی ناماځنیکي سیاسي دورو ناکه‌وتښه‌وه و زړترتر حاله‌تیکي ناوځوی هه‌یه تاکو ناستیکي جیهانی.

۵) له‌دیارتیرین دهرکموته‌کانی پرژوسه‌ی تیریزمی نیوده‌ولته‌ی رفاندنی فرژکه و چاندنی بزمبو دهرت به‌سمر داگرتنی بارمته‌یه.^{۶۶} {تیرژکردنی که‌سایه‌تیه سیاسیه‌کان} که له‌ناکامدا کاریگرمی له‌سمر راده‌یه‌کی زړی جه‌ماهر دادهنی.

۲) جیاوازی تیریزمی نیوده‌ولته‌ی و چالاکی بزوتنم‌وه رزگارپخوازیه‌کان به دواي سره‌هلدانی دیارده‌ی نیستیه‌عماری (کولونیالیزمی) له‌ دنیا‌دا جوولانه‌وه‌ی رزگارپخوازی گهلان و به‌ شپوه‌یه‌ک له‌ شپوه‌کان هاته‌ ناراو له‌ پیتاوی به‌رسمه‌کانی کردنی له‌گمل نه‌و هیزه‌ نیستیه‌عماریانه‌ که‌ نیشتمانیان‌ی داگیر کرده‌.

قسه‌ی تینا‌یه‌ که‌ ههمو نه‌و ده‌ولته‌ کولونیالیستیانه‌که‌ به‌ دریزاوی میژوو سمریان ههلداوه‌ له‌ پیتاوی داگیرکردنی خاكو به‌ردم‌وام بوونو که‌لك وهرگرتن له‌ سامانی گهلان تیکرای نه‌و پرژسه‌چه‌کداریانه‌ی جوولانه‌وه‌ چه‌کداریه‌کان پتی ههلده‌ستن دژ به‌ خزیان و به‌ کاری تیریزستی ده‌زائن و دژ به‌ یاسای نیو ده‌ولته‌ی له‌قه‌لم دده‌ن. نه‌وه‌ی که‌ ناشکرایه‌ بوونی ناراسته‌یه‌که‌ بز جیاوازی کردن له‌ نیوان نه‌و چالاکیانه‌ی بزوتنم‌وه‌ سیاسي‌یه‌کان له‌ پیتاوا من‌ کردن‌ی چاره‌نوسیان به‌رپوه‌ی ده‌بن‌و نه‌و پرژسانه‌ی که‌ ده‌ولته‌ خاومن ده‌سه‌لته‌کان له‌ پیتاوا مانوه‌ی خزیان له‌سمر گهلانی ژیرده‌ست په‌یرم‌وی ده‌کهن که‌ به‌ هاند‌م‌ریکی تاوانی داده‌ن‌رت له‌ به‌رام‌به‌ری نه‌وه‌ش دا ناراسته‌یه‌که‌ هه‌یه‌ که‌ جیاوازی‌ ناکا له‌ نیوان نه‌و چالاکیه‌و پرژسه‌یه‌داو ههمو‌ویان به‌ تیکرا به‌ تیریزمی نیوده‌ولته‌ی له‌قه‌لم ده‌دات. نه‌زمو بزچوونه‌کانیش بز خودی جوولانه‌وه‌ رزگارپخوازه‌کان جیاوازیسان هه‌یه‌، ههمو نه‌و بزوتنم‌وانه‌ی که‌ ده‌ولتان نیعترافیان پتی کرده‌ وپرای پرژسه‌کانیان بز گه‌یشتن به‌ مافی چاره‌نوس به‌ کمرسته‌یه‌کی شیاو به‌ره‌ق له‌قه‌لم دده‌ن، پیچه‌وانه‌ی

نموشی له قلم دانی تیکرای نمو پرۆسانه به‌کاری توندوتیژی و تیرۆریزم له پیتناو گه‌یشتو به‌خاله جیاوازه‌کانی نیتوان هه‌ردوو پرۆسه‌ی چالاکی بزوتنه‌وه رزگارپه‌خوازه‌کان و تیرۆریزم پیتیسته له پیتش دا له سروشتی خه‌باتی رزگارپه‌خوازی تیبیگه‌ین و ره‌هه‌نده‌کانی دیاری بکه‌ین.

خه‌باتی رزگارپه‌خوازی بریتی‌یه له هه‌موو نمو چالاکیه‌یه چه‌کدارپانه‌ی که ره‌گه‌زه گه‌لی‌یه‌کان پیتی هه‌لده‌ست به ناما‌نجی به‌ریه‌ره‌چ دانموی دا‌گه‌ر کردنی خاکی نیشتمانیان.⁵⁷ نمو جزوه‌ خه‌باته‌ش پهیوسته به مافی پریاردانی چاره‌نوس که به‌و مانایه دیت هه‌موو گه‌لان ده‌سه‌لاتی بالاییان هه‌بێ له دیاری کردنی چاره‌نوسیان به‌بێ ده‌ست پتیه‌ردانی بیانی.⁵⁸

هه‌ندێك له نووسه‌رانی یه‌که‌یه‌تی سۆفییه‌تی پتیشوو به‌م شیوه‌یه شه‌ری رزگارپه‌خوازیان پیتناسه کرده: نمو شه‌رپانه‌ی که بۆ به‌رگریکردنی گه‌ل دژی هێرشێ بیانی هه‌لده‌گیرسێ، یاخود شه‌ری رزگار کردنی گه‌لان له کۆیله‌یه‌تی و سه‌رمایه‌داری، له‌پاشان رزگار کردنی ده‌وله‌ته دا‌گه‌رکراوه‌کان و ناسه‌ریه‌خۆیه‌کان له کاریگه‌ری کۆلۆنیالیزه‌کان.⁵⁹

له ژێر رووناکی نمو چه‌ند ده‌قه‌ی سه‌ره‌وه ده‌گه‌ینه نمو راستی دا که هه‌موو نمو پرۆسانه به‌ مه‌به‌ستی به‌ده‌سته‌پێنانی مافێکه که زه‌وت کراوه، دور له هه‌موو سیاسه‌تیکی پاوا‌خوازی به‌رپه‌وه ده‌بردێ که ده‌کونه بازنه‌ی پرنسیپی مافی چاره‌ی خۆ

⁵⁷ د. احمد محمد ره‌فت ، د. ساج به‌کرته‌لمییار ، وه‌رگه‌ڕانی گوێستان جه‌مال ، شوێنی چاپ سلێمانی ، چاپخانه‌ی ره‌ض ، سالی ۲۰۰۲ ، ل. ۱۱

⁵⁸ تۆه‌یق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زه‌نا جلال سعید ، گۆڤه‌ری پسا ، ژماره ۲۸ ، شوێنی چاپ سلێمانی ، چاپخانه‌ی ره‌ض ، سالی ۲۰۰۲ ، ل. ۱۱۳

⁵⁹ تۆه‌یق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زه‌نا جلال سعید ، گۆڤه‌ری پسا ، ژماره ۲۸ ، شوێنی چاپ سلێمانی ، چاپخانه‌ی ره‌ض ، سالی ۲۰۰۲ ، ل. ۱۱۳

نووسین، له واقع دا نازاد پخوازه کان له بنه رهندا بزویان به به کارهیتانی نه و جوړه توندوتیژی په نیه، بز وینه:

حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران که رتبه رایتی بزوتنوموی رهوای گهلی کورد له کوردستانی روزه لات ده کار خاوهنی کوماری کوردستان و ۶۱ سال خه باتی بز و چاونه هه همیشه گوتیه تی و باوریشی بمو نسله بسوه (که هه سله ی کورد له نیران دا رینگا چاره ی نیزامی (عسکری) نیه به لکو ناخریه کوی رینگه کی ناشتیخوازانیه). به داخوه لهو نییه ت پاکیه ی حیزی دیموکرات، کوماری نیلامی که لکی وهرگرت و سکریتی گشتی حیزب دوکتور عه بدولر هه مان قاسملو نوینه ی شو حیزبه عبدالله قادری و کسکی دیکه به ناوی دوکتور فاضل ره سول له ریکه وتی ۱۳۶۸/۴/۲۲ ی هه تاوی له فیهن له سر میزی و توویژ به دهستی تیموریسته کانی کوماری نیلامی شهید کران.^{۶۰}

به لام له هه مان کاتدا به په کیک له رینگه کانی چاره سوری دوزه کوی داده نین. بز نهوی که دهه لاتدارانی حاکم مل بز و رست و داخوازیه کانیان راکیشتن. له سالی ۷۵- ۱۹۷۴ هه وه قلی پارتی دیموکراتی کوردستانی عیراق به سر و کاپه تیی حبیب که ریم که بز و توویژ له بغداد برون له ناخری کویو نه وه که دا سه دام حسین روی کرده حبیب که ریم و گوتی نازام تو کیتی و نوینه ی کام هیزی که شو داواکاریانه له من ده کوی، له وه لام دا حبیب که ریم گوتی: (من نوینه ی شو هیزم که لهو شاخه یه و تو ی وادار کردوه که من باینگ بکیمه سر نه و میزه)^{۶۱}

نموی شو ناکامه به هیز ده کا شو پشگیری په یاسایی په نیتودوله تیبه که میساقی ریکه خراوه نیتودوله تیبه کان و ژماره یه که له به یانناسه و ریکه رتناسه نیتودوله تیبه کان به چهندين بریار ته نکیدیان له پره نسیپی مافی چاره نووسی که لان کردوه و پیشگیری له

^{۶۰} حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران، به لکنامه کانی کونگری حومتهم، سالی ۱۳۶۲ ل ۲۲

^{۶۱} که ریم کلاچیرا، میژووی کورد له سده ی ۲۰ هه تا ۲۰، وهرگرتی محمد رایتی

هممو نهو پرژسانه‌ی کرده که بمو میحوه‌رانه‌دا گیراونه‌ته بمو. بۆ نمونه له برگی ۲ ی ماده‌ی یه‌ک و ماده‌ی ۵۵ دا ناماژه به گرینگی مافی چاره‌ی خۆنوسین کرده.

له خه‌باتی رزگار یخ‌وازیدا نابێ زیان به کسانیک بگه‌یه‌ندرێ که هیچ په‌یوه‌ندییه‌کی بمو ململانی و ناکۆکیانموه نیه، وه‌ک رفاندنی فرۆکه‌ی نه‌فه‌ره‌لگرو هه‌ستان به نه‌ه‌جامدانی ته‌قینه‌وه دژی گیانی هاوولاتیان و پیشتیلکردنی مافه‌کانی مرۆڤو کوشتن، به ناماڤی تیکدانی ناسایش و بلاوکردنموه‌ی ترسو دل‌ه‌راوکی.^{۶۲} له نه‌ه‌جامدانی نمو پرۆسه‌یه‌دا هه‌رکاتیک له یاسا‌کانی شه‌ر ده‌رچوون هه‌به‌ن یاخود له یه‌کێک لهو حاله‌تانه‌ی سه‌ره‌وه‌دا لادان هه‌به‌ن نمو ره‌وایی خۆی له‌ده‌ست ده‌دا و ده‌جیته‌ خانه‌ی توندوتیژی و کاری ته‌یۆریستی یه‌وه. کورته‌ی که‌لام کۆمه‌لگای نێوده‌وله‌تی له زۆریه‌ی نمو ریکموتنه‌مه‌وه میثاقی ریکه‌خراوه نێوده‌وله‌تی‌یا نه‌ دا پشتگیری له چالاکی بزووتنه‌وه‌ی رزگار یخ‌وازه‌کان ده‌کا. له حالیکه‌ دا ته‌یۆریزم مه‌حکوم ده‌کا و به‌ کرده‌یه‌کی دژی مرۆڤایه‌تی ده‌زانێ.

^{۶۲} تۆه‌ب‌ق عمر مه‌هد، سامان احمد مه‌مود، زه‌نا جه‌لال مه‌هد، گۆڤاری یاسا، ژماره ۷، شۆنێ جه‌اب سلێمه‌نی.

به شى سېهه

تيريزم وک دياردميه کي نيو دوله تي

به ندى په کم:

هموله کاني بنرکړنى تيريزمى نيو دوله تي و ريکخواه نيودوله تيه کان

دواى شهرى په کمه جيهانى کومه لگه نيو دوله تي تن کوشا بو به ديه تيه ناني
ناشييه کي سرتاسرى له دنيا دا، له ريگاي پيکهي تاني ريکخوايکي نيودوله تيموه که
دوله تان به داري تيدا بکن له پيتاو قهره بوو کړنموى نو زهره رو زيانانه له ناکامى
شهر دا که وتبونموه. نو ريکخواه ش ناو لى نرا (کومه لى نه تموه کان) (جامعه مللى -
عصه الامم) دامه زواندى کومه لى نه تموه کان ناکامى نو هه لانه بوو که له ناستى
نيونه تموه ي دا دران. له پيتاو نارام کړنموى و پاراستنى ناشى نيودوله تي. ويراى
کاريگه ريه کاني شهرى په کمه جيهانى، هانده رى سره کي بوون بو پيکهي تاني
ريکخوايکي نيودوله تي بو نه وى لهو بواره دا رولى بهرچاوى خوى له پيشگرتن له شهر
مهرگو مالويزاني بگيرئ. له گڼ نه وى جننگي جيهانيى په کم به تيرزکردنى والى
عهدي نه مساوى (نوتريش) له لايه ن تيرزيستىکي سريه وه هه لگيرسا، به لام له گڼ
نه مه شدا هيچ ناماده کاريه ک بو کونترول کړدى تيريزمى نيودوله تي نه گيرايه بهر هه تا
سهره تاي هه لگيرسانى جننگي جيهانيى دووهم.⁶³

تؤهيق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زانا جلال سعيد ، گؤهارى پلسا ، ژماره ٧٨ ، شوفنى چاپ سټيمنى ،
چاپخانه رنج ، سالى ٢٠٠٢ ، ل ١٣٤⁶³

یه‌که‌م، بایه‌خندان به تیرۆزیزم له ناستی جیهانی له نیتوان لیکۆله‌ره‌وه‌کان له کۆنگره‌ی جیهانیی سێهه‌م دا که تایبته‌ بوو به یه‌که‌خستنی یاسای تاوان له بروکسیتل له سالی ۱۹۳۰ و له کۆنگره‌ی چواره‌می پارسییش له سالی ۱۹۳۱ سه‌ری هه‌لدا.

(جیتی ناماژه‌شه که کۆنگره‌ی پینجه‌م که له مادرید له سالی ۱۹۳۴ دا به‌سه‌را تیرۆزیزمی به دوو به‌ش پۆلین کرد. یه‌که‌م: تیرۆزیزمی سیاسی و، دووه‌م تیرۆزیزمی کۆمه‌لایه‌تی.)^{۶۵}

له کۆنگره‌ی سێهه‌می بروکسیتل دا سالی ۱۹۳۰، جه‌خت له سه‌ر نه‌وه کراوه‌ته‌وه که تیرۆزیزمی سیاسی نه‌و تاوانانه‌ن که به ده‌ایه‌تی ریک‌خستنی نه‌فکاری سیاسی نه‌ه‌جام ده‌درێن له سه‌راتسه‌ری جیهاندا، کۆنگره‌ی چواره‌می پارسی له سالی ۱۹۳۱ دا تاوانی ته‌قاندنه‌وه‌ی که زیانیکی گه‌وره له گیان و مال ده‌دا به پڕۆسه‌ی تیرۆزیزم ناساندوه که نامانجی تیکشکاندنی ده‌زگا سیاسیه‌کانی کۆمه‌لگایه له رینگای به‌کاره‌یتانی توندوتیژییه‌وه، کۆنگره‌ی پینجه‌م مادرید سالی ۱۹۳۳ تالان و تیکدان و به‌کاره‌یتانی توندوتیژی له چوارچێوه‌ی تیرۆزیزمی سیاسی دا دابه‌ش کردوه.^{۶۶}

له راستیدا دیاره‌ی تیرۆزیزم گرنگی پیدانیکی نه‌وتۆی به خۆوه نه‌دی که سنووری سیاسی به‌ه‌زینی هه‌تا دوا‌ی رووداوی تاوانی کوشتنی مه‌لنکی یوگسلائی (الکساندری یه‌که‌م) و سه‌رۆک وه‌زیرانی فه‌ره‌نسی (لوئیس پارتو Louis Barthau) له میترسیلیا، که له سالی ۱۹۳۴ رووی دا.^{۶۷}

هه‌مان سه‌رچاره‌ی سه‌ره‌وه

تۆه‌بیک عمر مه‌مد ، سامان احمد مه‌مد ، زانا جلال مه‌مد ، گۆهاری پاسا ، (مه‌مه ۲۸ ، شوئنی چاپ سلیمانی ، چاپخانه‌ی رهنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۳۵)^{۶۵}

د . احمد مه‌مد ره‌فت ، د . صالح به‌کرته‌لمه‌بیار ، وه‌رگێڕانی گوێستان جه‌مه‌ل ، شوئنی چاپ سلیمانی ، چاپخانه‌ی رهنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۶۸^{۶۶}

سالی ۱۹۳۴ نه غومبې کڅمېلې نېتمو دکان به ټيکړای دنگ بریاری دا به پيښه ټيکړای کومېته پک له پېښېزان بڼ دامه زانندنې پر وړه ټيککومو ټيکي نيو دوه لته ټي بڼ به رگری کردن له روودانې هر چه شته کرده و په کی ټيږزیستی و خاشه بری کردن ټيږزیزم د وړینه وې بکمرانی به مېهستی له ناوېردنی دیارده ټيږزیزمی نيو دوه لته ټي.

له سالی ۱۹۳۶ دا داوای پيداچوونمو ټيککومو ټيککومې قه دهغه کردن و له ناوېردنی ټيږزیزم، کڅمېلې گشتې بریاریکی دا که نوسول و پرنسیپه کانی نه و ټيککومو ټيککومې له خڅ گرتبو و سووېر بو له هر قه دهغه کردن د ستیوېردانی هر دوه لته ټيک له ژپانی سیاسي دوه لته ټيکی دیکه دا.

تاکه همو ټيکی دیارېش له سرده می کڅمېلې نېتمو دکاندا به ناراستې قه دهغه کردن و سزا خستنه هر تاوانبارانی ټيږزیزمی نيو دوه لته ټي ټيککومو ټيککومې سالی ۱۹۳۷ ی ژنیف بو.^{۱۷}

ټيککومو ټيککومې ژنیف له دیپاچه پک و (۲۹) ماده پيک هاتوه که به ټيکړا جهخت له هر گرنگی هاریکاری نيو دوه لته ټي بڼ به گډاچوونی ټيږزیزمی نيو دوه لته ټي ده کا.

هر چه نده له رابردودا همو ټي زور دراوه بڼ به رگری کردن و بنې کردن ټيږز، نه و همو لته قوناخی جوړاو جوړیان بری تا رادیه ک له که مکر دموه بنې کردن ټيږز چوونه پيش. لیره دا ویرای ناماړه کردن به و همو لته، نه و هوکارانه ش که دېنه هو ټي به ریه ست و بنې کردن ټيږزیزمی نيو دوه لته ټي ده خینه به رچاو.

۱- نیدانه کردن کڅمېلې گشتې بڼ به هوو نه و پر وړه ټيږزیستی به نيو دوه لته ټيانه می که ژپانی مر و قایه ټي ده خنه ممترسییه و یا خود هر چه شه له نازا دیه به ریه ټيیه کان ده کمن.

تؤلیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زما جلال سعید ، گزافاری پسا ، ژماره ۲۸ ، شوې چاپ سلېمې .
چاپخانه می رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ل ۱۳۶^{۶۷}

- ۲- ناگایی دهوله تان بۆ به شداری نتموهیه کگرتوه کان بۆ نه هیشتنی فاکتمره کانی پشت تیرۆزیمی نیوده وله تی.
- ۳- سوربوونی دهوله تان بۆ هاریکاری کردنی به کتر له رووی گۆزینه وهی زانیاری بۆ ریکرتن له تیرۆزیمی نیوده وله تی.
- ۴- هاندانی گشت دهوله تان بۆ نه ندام بوون له ریککومتنامه نیوده وله تی به کانی تایبته به گهروگرتی تیرۆزیمی نیوده وله تی.
- ۵- کۆمه لی گشتی نامه کاری هه بی بۆ مۆکردنی ریککومتنامه ی دیکه بۆ نمو حالته نهی که ریککومتنامه کانی دیکه ی تایبته به بهرکردنی تیرۆزیمی نیوده وله تی نه بگرتونه ته خۆ.^{۶۸}
- ۶- پتاسه کردنی تاوانی تیرۆزیمی نیوده وله تی تاوانبارکردنی له سه ر ناستی نیوده وله تی له ریکه ی په یاننامه ی نیوده وله تی به وه.
- ۷- بهرکردنی فاکتمره کانی تیرۆزیم له جیاوازی ره گهزی له نیتوان گه له کان و دوژمنایه تی و ده ستیوه ردانی له کاروباری نیوخۆیی ده وله ته کان و داگیرکردنی خاک و دهره دهرکردنی کۆمه لی دانیشتوان و پیشیلکردنی مافه کانی مۆڤو له بهرچاونه گرتنی مافی که مایه تیبه کان و ریزنه گرتن له مافی چاره ی خۆنوسینی گه لان.
- ۸- هیتانه کایه ی دادگای تاوان بۆ دادگایی کردنی تاوانبارانی تیرۆزیمی نیوده وله تی.
- ۹- به هیتکردنی بنکه ی ته سلیم کردنه وهی تاوانباران له یاسای تاوانی ده وله ته جیاوازه کاند، له گه ل مۆکردنی په یاننامه ی نیوده وله تی له ناستی ده ولی و کۆمه لی تایبته به ته سلیم کردن و دادگایی کردنی تاوانبارانی تیرۆزیمی نیوده وله تی.^{۶۹}

تۆڤیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زنا جلال سعید ، گۆڤاری یاسا ، ژماره ۲۸ ، شوینی چاپ سلیمانی ، چاپخانه ی رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ۵۲ ل^{۶۸}

تۆڤیق عمر محمد ، سامان احمد محمود ، زنا جلال سعید ، گۆڤاری یاسا ، ژماره ۲۸ ، شوینی چاپ سلیمانی ، چاپخانه ی رنج ، سالی ۲۰۰۲ ، ۵۷ ل^{۶۹}

۱۰- بانگه‌وازی ده‌زگاګانی راګه‌یاندن بکړئ بڼ په‌یوست بوونی بابه‌تیانه له کاتی وروژاندنی مه‌سه‌له‌که‌دا.

۱۱- بانگه‌شوی گشت روښن‌بیران بکړئ له هر شونتیک بن بڼ بینینی ږڅی خویان له روښه‌پوو بوونه‌وه له گم‌ل دیارده‌ی دزیوی تیر‌وړیزم.

۱۲- بانگه‌شوی ده‌زگا په‌روږده‌یی‌یه‌کان بکړئ بڼ روښه‌روو بوونه‌وه‌ی تیر‌وړیزم هر له سمره‌تای سمره‌لډانی ه‌زریه‌وه.^{۷۰}

۱۳- له پشناو ښه‌رکړدنی پر‌ژه‌که‌دا شو که‌لینه‌ی که له‌و ناقاره‌دا به‌دی ده‌کریت نه‌توانینی ری‌کخواه نی‌وه‌وله‌تیه‌کانه بڼ هیتانه‌کایه‌ی ری‌سار یاسایه‌کی شو‌تو که تی‌کرای ده‌وله‌تان ناچار بکا که پی‌ه‌وه پاه‌ند بن. فاکتري سمره‌کی نه‌مه‌ش ده‌گه‌ریت‌موه بڼ له به‌رجا‌وگرتنی به‌ر‌وه‌ونه‌یی‌یه ته‌سه‌که‌کان و فاکتري سیاسي و نابووری.

۱۴- جگه له‌مه‌ش، گرنگی پینه‌دانی ده‌وله‌تان بڼ ښه‌رکړدنی پر‌ژه‌که‌ له لایه‌کی دیکه‌وه ده‌گه‌ریت‌موه بڼ سه‌رکړدنی خودی پر‌ژه‌که‌ وه‌ک تاوانی ناسایی، سمره‌نجا‌میش چاره‌سه‌رکړدنی گه‌راوه‌ته‌وه بڼ دادگا نی‌توخ‌زیه‌کان.^{۷۱}

۱۵- له روي یاسایی‌یه‌وه که سمره‌ری‌ی خ‌زمه‌تی به هه‌موو لایه‌ک و به به‌ر‌ژه‌ونه‌یی‌ی گشتی ده‌کا، هاوکوفی و گون‌بان و سازانیک بخ‌ریته بسواری پراکتیک‌موه بڼ ری‌گه‌گرتن له تیر‌وړ، واته به جوړ‌تک به‌رقه‌رارکړدنی یاسا که خ‌زمه‌ت به به‌ر‌ژه‌ونه‌یی‌ی گشتی بکا، که له هه‌مان کات‌دا ری‌گرتنه له دیارده‌ی تیر‌وړو ته‌شه‌نه‌کړدنی شو نافاته.^{۷۲}

تؤه‌یق عمر محمد، سامان احمد محمود، زنا جلال سعید، گؤه‌لری یاسا، ژماره ۷۸، شوئنی چاپ سلطنتی، چاپ‌خانه‌ی ر‌ضی، سالی ۲۰۰۲، ل. ۷۰

تؤه‌یق عمر محمد، سامان احمد محمود، زنا جلال سعید، گؤه‌لری یاسا، ژماره ۷۸، شوئنی چاپ سلطنتی، چاپ‌خانه‌ی ر‌ضی، سالی ۲۰۰۲، ل. ۷۱

ملامه‌رو: لوقمان عمر حسین، گؤه‌لری تهر‌زوو، هه‌ولیر، سالی ۲۰۰۴، ژماره ۲۱ - ۲۰، ل. ۳۱

به نندی دووهدهم:

هملوئستیو ییروای نیتونه تموهیی

سبهارت به تیژوری می نیتودموله تی و هملدان بۆ ریشه کیش کردنی

(لهو وتوویژانهی که له خولی بیست و حوته می کۆمهلهی گشتیدا به پرتوه چوو، نوینه رانی ۹۳ دهوله تی نه ندای نه ته وه یه کگرتوه کان له وته کانیاندا، ناماژه یان به بلاق بوونه وه دیاردهی تیژوری نیتودموله تی کرد. داوای هملو هارکاری کۆمهلهی نیتو دهوله تیپان کرد. له پیناوی گهیشته به رینگه چاره بۆ قه دهغه کردن و بنهر کردنی کرده وه تیژوریستی یه کان.)^{۷۳} هه رچه ند نوینه رانی دهوله تان ته با بوون، له سمر نیلانه کردنی تیژور وه کو نامرازیك له نامرازه کانی توندوتیژی سیاسی، که چی لهو وتووێژانه دا، سبهارت به ییژکهی تیژور نامرازه کانی بنهر کردنی به له بهرچار گرتنی جیاوازی سیاسه ته نیشتمانییه کانی هه ر یه کیک لهو دهوله تانه، بۆچوونی جیاواز له نیتوانیان دا ده رکموت، ده کری وتووێژانه کان به سێ بۆچوونی سه ره کی به م شتیهی خواره وه دابهش به کین.

۱- بۆ چوونیک که بنهر کردنی تیژور سزادانی هه رجۆیک له جۆره کانی به کار هینانی هیز یان توندوتیژی به شتیهی گشتی به پتیوست ده زانی و نه م بۆچوونه ش هه ر یه ک له ولاته یه کگرتوه کانی نه مریکا و دهوله تانی وۆژناوا ریه مراهیتهی ده کمن.

۲- بۆچوونیک که پشتگیری نیلانه کردنی کرده وه تیژوریستی یه کان ده کا و به پتیوستی ده زانی که کۆتایی بهو هۆیانه به یتمن که ده به هۆی به کارهینانی توندوتیژی و کرده وه کانی تیژور. ولاتانی عه ره بی و دهوله تانی نه فریقا و ناسیا ریه مراهیتهی نه م بۆچوونه ده کمن.

۳- بۆچوونی سیه م جیاوازی ده کا له نیتوان توندوتیژی که به کار ده هیتسێ وه کم نامرازیك بۆ پراکتیزه کردنی مافی دیاریکردنی چاره نووس و نازادبوون له داگیرکهر، کار

⁷³ د. احمد محمد رههت. د. سلاج به کونه له مهابار، وه رگنیهی کونستان جهمال، شوینی جهپ سلیمانی، جهپخانه

تاوانکار په کاني تيرور که دړی بڼی تاوان نه بڼام ده درې، يان کوسپ ده خاته بهر دم چالاکی دیلو ماسی يان نوښه رانی ده ولت يان نه ندامانی شانه دیلو ماسیه کانو هڅه کانی په یوه نډی نیوانیان ده که نه نامانچ که له خزمه تی هیچ نامانجی کی روادا نیه به لکو زیانی گیانی شی لښ ده که ویتمه، نه م بڅوونه ش یه که تیی سوځیه تی جارانو بلو کی روژ ه لالت سه رکړ دایه تی یان ده کړد.^{۷۴}

به لام له سالی ۱۹۷۲ او نه تمه یه که گرتوه کان ه لمته که ی له دړی تيروری نیوده ولت می چر کرده وه، لهو باره وه چننډین بریار له کومه لای گشتی نه تمه یه که گرتوه کانم وه درجو که نیډانه ی تيروری نیوده ولت می ده که نه و هانی ولاتان ده دن بڅ هاوکاری له پتساو بنځر کړنو سزادانی نه بڼام ده رانی کرده وه ی تيروریستی.

- ۱- بریاری ۱۰۲ خولی ۳۱ که له ۱۵ ای کانونی یه که می ۱۹۷۶ ادا درجو.
- ۲- بریاری ۱۴۷ خولی ۳۲ که له ۱۶ ای کانونی یه که می ۱۹۷۷ ادا درجو.
- ۳- بریاری ۱۴۵ خولی ۴۳ که له ۱۷ ای کانونی یه که می ۱۹۷۹ ادا درجو.
- ۴- بریاری ۱۰۹ خولی ۳۶ که له ۱۰ ای کانونی یه که می ۱۹۸۱ ادا درجو.
- ۵- بریاری ۱۳۰ خولی ۳۸ که له ۱۹ ای کانونی یه که می ۱۹۸۳ ادا درجو.
- ۶- بریاری ۱۵۹ خولی ۳۹ که له ۱۷ ای کانونی یه که می ۱۹۸۵ ادا درجو.
- ۷- بریاری ۶۱ خولی ۴۹ که له ۹ ای کانونی یه که می ۱۹۸۷ ادا درجو.
- ۸- بریاری ۱۵۹ خولی ۲۴ که له ۷ ای کانونی یه که می ۱۹۸۷ ادا درجو.
- ۹- بریاری ۲۹ خولی ۴۴ که له ۴ ای کانونی یه که می ۱۹۸۹ ادا درجو.
- ۱۰- بریاری ۵۱ خولی ۴۶ که له ۹ ای کانونی یه که می ۱۹۹۱ ادا درجو.^{۷۵}

.. احمد محمد رفعت . د . صالح به کړنلتمه بېار ، وهرگېرانی کوښتان جېمال ، شوښی چاپ سلېمنی ، چاپخانه ی جېج ، سالی ۲۰۰۲ . ل ۷۴

.. احمد محمد رفعت . د . صالح به کړنلتمه بېار ، وهرگېرانی کوښتان جېمال ، شوښی چاپ سلېمنی ، چاپخانه ی جېج ، سالی ۲۰۰۲ . ل ۷۵

له خولی بیست و هه‌وتم له هه‌شتی نه‌یلوولی سالی ۱۹۷۲دا سکریتیژی گشتیی نه‌تموه به‌گرتوه‌کان داوای کرد که مه‌سه‌له‌ی (گرتنه‌به‌ری ریشوین بۆ نامانه‌یی قه‌دغه‌کردنی تیزرو شیره‌کانی دیکه‌ی توندوتیژی که ژیا‌نی بێ‌تاوانان رویه‌پری مه‌ترسی ده‌کاته‌وه بیان پێش‌تێکه‌کردنی نازادیه‌ به‌مه‌یه‌یه‌کان له‌ خه‌شتی کاره‌کانیا‌ندا دا‌بنه‌ری و ره‌وانه‌ی لی‌ژنه‌ی شه‌شم (یاسایی) به‌کری. بۆ ناماده‌کردنی راپۆرتیک له‌و باره‌یه‌وه سکریتیژی گشتیی له‌ وتاره‌که‌مدا که له‌ به‌رده‌م لی‌ژنه‌ی کۆمه‌له‌ی گشتی له ۲۰ی نه‌یلوولی سالی ۱۹۷۲دا روونی کرده‌وه. کاتیک که داوای دانانی نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ی له‌ خه‌شتی کاره‌کانی کۆمه‌له‌، له‌ خولی بیست و هه‌وتمدا کرد. رووداوی کاره‌ توندو تیژییه‌ ناراسته‌ کراوه‌کانی دژی سه‌رکرده‌ نیشتمان‌ی و نێردراوه‌ دیپلۆماسیه‌یه‌کان و گه‌شتیاران و دژی بێ‌ تاوانی تری ره‌چاو کرد، نه‌و کرده‌وانه‌ش بووه‌ هۆی بلاو بوونه‌وه‌ی ترس و ده‌راوکێ له‌ جیهاندا که ده‌ریاز سوون لی‌ی نه‌سته‌مه.^{۷۶}

هه‌روه‌ها سکریتیژی گشتی قه‌ناعه‌تی خۆی ده‌رپری به‌وه‌ی کێشه‌ی تیزرو کێشه‌یه‌کی زۆر ئالۆزه‌ و ژماره‌یه‌که‌ له‌ حکومه‌ته‌کان دو‌چاری نه‌سته‌م بوونه‌تموه‌ له‌ دیاری‌کردنی هه‌لو‌ستیدا که پێویسته‌ به‌گه‌ڕێته‌ به‌رو له‌ رویه‌پروو بوونه‌وه‌یدا هه‌ر له‌به‌ر نه‌وه‌ش هه‌ستیان کرد که ناچارن له‌ خه‌شتی کاره‌کانی کۆمه‌له‌ی گشتیدا داوای دانانی نه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ به‌که‌ن. به‌ تیروانینی نه‌و نیگه‌رانی و ده‌ راوکێ قووله‌ی که هه‌مه‌رو لایه‌که‌ هه‌ست به‌ مه‌ترسی نه‌و دیاردیه‌ ده‌که‌ن. به‌ تیروانین له‌وه‌ی که گۆره‌پانی نه‌و چالاکییه‌ و پالنه‌ره‌کانی به‌ شیره‌یه‌کی زۆر مۆرکی نێو ده‌وله‌تی به‌ده‌ست ده‌هێنێ و له‌ به‌ر نه‌وه‌ی که پێش‌که‌وتنی ته‌کنۆلۆژی ره‌هه‌ندیکی نوێ به‌م دیارده‌ کۆنه‌ به‌خشی.^{۷۷}

د. احمد محمد رفعت، د. صالح به‌کر نه‌لمه‌به‌ر، وهرگه‌ڕانی کۆمستان جهمال، شوێنی چاپ سلێمانی، چاپخانه‌ی ر‌ض، سالی ۲۰۰۲، ل. ۷۶

د. احمد محمد رفعت، د. صالح به‌کر نه‌لمه‌به‌ر، وهرگه‌ڕانی کۆمستان جهمال، شوێنی چاپ سلێمانی، چاپخانه‌ی ر‌ض، سالی ۲۰۰۲، ل. ۷۷

(۱) هولندا له جیاتی نوروویا:

نویسنه‌ری هولند پابه‌ندبوونی نهندامانی کومه‌لای نوروویای دهری‌ری بۆ بریاره پتوه‌ندی‌داره‌کانی نهمه‌یه‌ک‌گرتوه‌کان بۆ نیدانه‌کردنی تی‌ژوری نیتوده‌ولته‌تی.^{۷۸}

(۲) نارژانتین:

نویسنه‌ری نارژانتین ناماژه‌ی بۆ نهمه‌کرد که له خولی چل‌و‌چاره‌سی کومه‌لای گشتیدا ریک‌خراوه‌ نیتوده‌ولته‌یه‌کان نیدانه‌ی ههموو شتیه‌کانی تی‌ژوری نیتوده‌ولته‌تییان کرد.^{۷۹}

(۳) لیبی:

نویسنه‌ری لیبی ناماژه‌ی بۆ ریک‌خستنی هه‌ولته‌کانی کومه‌لگه‌ی نیتوده‌ولته‌تی کرد. له‌ کاتمه‌ که پرۆسه‌ی تی‌ژور ده‌ستی پێ کردو روو له زیاد بوونو به‌ر به‌لاو بوون بۆوه‌ به‌ ههموو شتیه‌کانیه‌وه‌ به‌ تایبه‌تی تی‌ژوری ده‌ولته‌و تی‌ژوری تاک (فهرد) که هه‌ره‌شه‌ له‌ ناسایش و ناشتی و سه‌قامگیری نیتوده‌ولته‌تی له‌ق ده‌کا. که سه‌رجه‌م ده‌ولته‌تان ته‌نکی‌دی له‌ سه‌ر ده‌که‌ن و هه‌ولتی چه‌سپاندنی ده‌ده‌ن له‌ رینگه‌ی بانگه‌وازه‌کانه‌ره‌ بۆ به‌ره‌ پێدانی ریک‌خراوی نهمه‌یه‌ک‌گرتوه‌کان و پتمو کردنی رۆلی به‌ دیه‌تانی ناوات و نامانجی گهلان و گه‌شت به‌ مه‌به‌سه‌کانیان له‌ پێناو کۆتایی هێنان به‌ دتیه‌زه‌ی تی‌ژور که بۆته‌ هۆی نا‌نارامی جیهان و هه‌ره‌شه‌ له‌ سیسته‌ سیاسی و کومه‌لایه‌تی و نابووریه‌کان و ژسانی به‌ تاوانان له‌ ههموو شوێن و کاتی‌کنا ده‌کا. (هه‌روه‌ها ناماژه‌ی به‌و تی‌ژوره‌ کرد که به‌سه‌ر گه‌لی فه‌لستین و له‌ سه‌ر گهلانی دیکه‌وه‌یه‌ [گه‌لی کورد] که گه‌لی فه‌لستین رۆژانه‌ رووبه‌رووی ههموو جۆره‌کانی نه‌شکه‌نج و کوشتن ده‌بنه‌وه‌ به‌ شتیه‌یه‌کی به‌ه‌زین، شا‌واره‌ بوون و تی‌ژورکردنی سه‌رکرده‌کانیان به‌ مه‌به‌ستی دامرکاندن‌وه‌ی راپه‌ڕینه‌که‌یان له‌ خا‌که‌

د. احمد محمد رفعت، د. صالح به‌کر نه‌لمتعبیل، وهرگێڕانی کۆمستان جهمال، شوێنی چاپ سلیمانی، چاپخانه‌ی رفعت، سالی ۲۰۰۲، ل. ۲۱۱⁷⁸

د. احمد محمد رفعت، د. صالح به‌کر نه‌لمتعبیل، وهرگێڕانی کۆمستان جهمال، شوێنی چاپ سلیمانی، چاپخانه‌ی رفعت، سالی ۲۰۰۲، ل. ۲۱۱⁷⁹

داگیرکراوهکانو درژهی به قسهکانی داو گوتی: ولاتهکهی نیدانهی تیژور دهکار داوا له کۆمه‌لگهی نێو دوله‌تی دهکا به‌ره‌نگاری بینه‌وه‌و رینگهی لێ بگرن تاكو گه‌لی فه‌له‌ستین بتوانن مافه‌ به‌نهرتی و ره‌وا نیشتمانیه‌ی کانی ده‌سته‌به‌ر بکا. هه‌ر وه‌ها نیدانه‌ی هه‌موو جۆره‌ کارێکی تیژوریه‌ستانه‌ ده‌کا.⁸⁰

(4) کۆیت:

نۆینه‌ری ده‌وله‌تی کۆیت گوتی: هه‌موو شه‌وه‌لانه‌ ته‌نکید له‌ سه‌ر پێتیه‌ستی نیه‌قاماتی جددی ده‌که‌نه‌وه‌، بۆ کۆتایی هێنان به‌و دیارده‌یه‌. له‌لایه‌ن کۆمه‌لگه‌ی نێو ده‌وله‌تیه‌وه‌ نه‌ریش (به‌ به‌ره‌ج دانه‌وه‌ی رژێمه‌ هاوشتیه‌کانی رژیمی عێراق که له‌سه‌ر تیژور زۆله‌و کوشتن و تۆقاندن دامه‌زراوه‌، نه‌ک ته‌نها له‌ دژی ده‌وله‌تانی دراوستی به‌لکو له‌ دژی گه‌له‌که‌یشی پیاوه‌ی کردووه‌و گه‌له‌که‌ی کردۆته‌ قوربانیه‌ی یه‌که‌می کاره‌ تیژوریه‌کانی و جه‌ختی له‌ سه‌ر شه‌وه‌ کرد که شه‌وه‌ ته‌نها به‌ هاوکاری نێو ده‌وله‌تی و مل نه‌دان به‌ کاره‌ تیژوریه‌ستی یه‌کانو مانه‌وه‌و جینگیریه‌ی له‌ سه‌ر دابو نه‌ریشی به‌ریه‌رچه‌دان وه‌ی تیژور تیژوریه‌ستان به‌دی دیت).⁸¹

(5) ولاته‌ یه‌کگرتوه‌کانی نه‌هریکا:

(نۆینه‌ری نه‌هریکا گوتی شه‌وه‌ ره‌ژانه‌ به‌سه‌ر چوو که که‌مینه‌ له‌ شانه‌ده‌کان کار بۆ شه‌وه‌ بکه‌ن که مه‌رجی دیاری کراو دابنێن. به‌ر له‌ نیدانه‌کردنی شپۆه‌ جیاوازه‌کانی تیژور. نه‌مه‌ز پێوه‌ندیه‌کی نێو ده‌وله‌تی له‌ هه‌لۆیه‌ستی شانه‌کاندا هه‌یه‌ به‌رامبه‌ر به‌ نیدانه‌کردنی تیژور. له‌و باره‌وه‌ شاماژی به‌و ریکه‌که‌وتنه‌نامه‌ نێو ده‌وله‌تیانه‌ کرد که له‌ بواری به‌نێرکردنی تیژوردا ده‌رچوون له‌وانه‌.

80. احمد محمد ره‌فت ، د . سه‌لح به‌کر نه‌لمه‌بیار ، وه‌رگێڕانی کۆیستان جه‌مال ، شوونی جه‌ب سه‌لمانی ، چاپخانه‌ی ره‌ض ، سالی 2002 ، ل 211 و 212

81. احمد محمد ره‌فت ، د . سه‌لح به‌کر نه‌لمه‌بیار ، وه‌رگێڕانی کۆیستان جه‌مال ، شوونی جه‌ب سه‌لمانی ، چاپخانه‌ی ره‌ض ، سالی 2002 ، ل 212

ا/ ریکه و تننامه کانی نه هینشتنی دهستیره دانی نایاسایی له خزمه تگوزاریسه کانی فرینی مه ده نیی نیود هوله تیدا.

ب/ ریکه و تننامه کانی پاراستنی دیلو ماسییه کانو نهو کهسانی مافی پاراستنی نیود هوله تییان هیه.

ج/ ریکه و تننامه ی بهر هنگار بوونه وهی به بارمه گرتن.

د/ ریکه و تننامه ی قهدهغه کردنی کرده وه کانی تیژیستی له ئوقیانووسه کاند.

٦) یه کیه تی سؤقیه تی جارن:

یه کیه تی سؤقیه تی تیژی نیلانه کرد، به هه موو شینوازه کانو هۆکاره کانی که له پشته وهی پرۆسه ی تیژی، هاوکات له گه ل نهو داوای له ولاتان کرد که هیچ جوړه یارمه تییه ک پیشکش به تیژیستان نه کمن. ههروه ها هانی هه موو ولاتانی دا بۆ نه وهی رتو شوتنی کاریگه رو یه کلاکهروه بگرته بهر له پیناوی بنپر کردنی خیرا و یه کجاره کی تیژی نیود هوله تی به شتیه ی خواره وه.

ا/ (ریگه نه دان به ناماده کردو ریکه خستنی نهو کارانه ی که ده خوازی له ناو خاکه کی یان دهروه دا نه بام بدری له کاری تیژیستانه وێرانکاری که دژی ولاتانی دیکه و هاوولاتیان بهریتوه ده بن.

ب/ ههولدان بۆ دستگیر کردنی بکهرو بهریتو بهرانی کاره تیژیستی یه کان ته حویل دانیان و بۆ دادگایی کردو سزادان.

ج/ ههولدان بۆ بهستنی ریکه و تننامه تاییه تییه کان بۆ نهو مه بهسته به شتیه ی دوو قۆلی و ناوچه یی و چهند لایه نی.

د/ بژ هاوکاری کردنی دهوله تان له گهل یه کتر له پیناو بهرگری کردن له تیژو و بنپر کردنی دا نالوگژپر کردنی زانیاریه کان لمو پتوهندیه دا به خالینکی سمره کی داده نری.^{۸۲}

ه/ هه موو ههنگاو پتویسته کان بژ جبهه چی کردنی ریککه و تننامه نیتوده وله تییه کان. به شتویه کی خیرا عه مه لی بکرتین سه باره ت بهو بابته که دهوله تان تیتدا ده بن به نه ندام. به پتی گوتهانندی نمو یاسا نیتوختی یانه و ریککه و تننامانه ی که له نیتوانیندا هه.^{۸۳}

سمره پای هه موو نمو هه ولانه نیستا دیارده ی تیژو بژته نه خوشی یه کی مه تر سیدار که کز مه لگای مرؤفایمتی گرتوه. نمو پرؤسمیه کاتیک ده توانری له ناو بهی و بهرگری بکری که هه موو ولاته کان نه که به قسه به لکوو به کرده وه ههنگای بژ هه لگرن. قازانچ و بهرژوهندی یه تمسکه کانی بازرگانی و سابووری و پاواغوازی ولاته کان. هه ر کاتیکیش ولاتیک سمر پیتی کرد به زووترین کات نیجراناتی یاسایی له گهل بکری، نه که چاو پؤشی لسن بکری. نوونه ی هه ره بهر چاو کۆماری نیسلامی نیرانه که به شتویه کی حاشاهه لته گر ماکه ی تیژو ریژیینی تیژدیت بهروره که چی تا نیستا به شتویه پتویست و عه مه لی نیجراناتی له گهل نه کراوه ...

له بهشی چواره می نمو کتیه وه دهست ده کمین به شیکردنمو و په رده لادان له سمر روی دزیوی کۆماری نیسلامی که چۆن ماکه ی تیژو له ناستی جیهانی دا به گشتی و له رۆژه لاتی ناوهر است به تاییه تی. ریژییک که له لایه ک باس له دونیای پتسکومتنه کان و کز مه لگای مه دهنی ده کار له لایه کیت له دادگایه کی موخته بهری نوو روپایی دا سمرانی نمو حکومه ته به گه لاله داپژمرو دهستورده رانی پیلانی تیژو میگزینوس و قاتلی دوکتور شهر فکندی و هاو پینانی به جیهان ده ناستیری.

د. احمد محمد رفعت ، د. صالح بهکر نهلمت بهار ، وهرگیزانی کۆنستان جهمال ، شوونی چاپ سلیمنی ، چاپخانهی رضع ، سال ۲۰۰۲ ، ل ۳۸۷⁸²

د. احمد محمد رفعت ، د. صالح بهکر نهلمت بهار ، وهرگیزانی کۆنستان جهمال ، شوونی چاپ سلیمنی ، چاپخانهی رضع ، سال ۲۰۰۲ ، ل ۳۸۷⁸³

بهشی چوارهم

"تاوان، لیکولینهوه"

بهندی پهکهم:

قاسملو له تربوونی نمنتیرناسیونالی سوسیالیست

هولی نیونه تهوی کردنی کیشی کورددهدا

حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران
له ناکامی ههول و تیکوشانی دوکتور
"قاسملو" دا له کۆنهوه پینهندی
دۆستانه له گهڵ بهشیکی بهرچاوی
حیزه سوسیالیست و سۆیال
دیموکراتهکانی نهوروپای رۆژناوا
هههوه، له رینگای نهو دۆستانهوه
دوکتور وهک کهسایهتیهکی زانستی
نهکادمی ههولینکی زۆر دا که حیزی
دیموکرات دههگای کۆنگره و
کۆبوننهوهکانی نمنتیرناسیونالی
سوسیالیستی بۆ بکریتهوه، لهو

تريپونه وه کيشه ي کورد نيتونه موه ي بکا. سمرنه نجام نم زه حمت و ماندوبونه به ناکام گه بشت و سالي ۱۹۸۶ دوکتور قاسملو بز خوی وه نوتنمري حيزی ديموکراتی کوردستاني نيران بو به ميوانی حه فده هه مين کونگري نه ترناسيونال که له ليما پايته ختی ولاتی پيرو له نه مريکای لاتين پينک هات.

جاری دووهم دوکتور قاسملو له کونگري نه ترناسيونال دا که له ۲۰ ژوئيه ۱۹۸۹ له سترکهورم پايته ختی ولاتی سوئيد به ستره به شداری کردو به داخوه ماوه يه کی کورت دواي نهو به شداری کردنه دوکتور ((قاسملو)) له ريکهوتي ۱۳ ژوئيه ۱۹۸۹ ای زانينی له ويهمن پايته ختی ولاتی نوتريش (نه مسا) به دهستی ديپلوماته تيروريسته کانی کوماری ئيسلامی تيرور کړا.

مه بشت له کوژرانی دوکتور "قاسملو" چ بوو؟ حکومتی جمهوري ئيسلامی نيران ههستی به رژلی کاریگهري دوکتور له رتبه رايه تي کردنی حيزبو بزووتنموه ي حه فخوازانه ي خه لکی کوردستاني نيران کرد بوو. بزيه ديانه مويست بز له نيوردرنی "قاسملو" و کوتايی هينان به تیکوشان و چالاکیه کانی حيزی ديموکرات و جوولانه موه ي ميللی ديموکراتی گه لی کوردیش بيتن، کاتيلک له ريگای هيرش و په لاماری نيزامی و به نندو داوی پوليسی موه نه يانتوانی زه بری لسن بدهن. فيلبازانه له ده رگای "ناشتيخوازی" پوه بوی هاتن، نهوان ده يانزانی دوکتور قاسملو چه ننده له خه بات بز بهر نه گاريونموه له گه ل غه درو به عه داله تي دا شيلگير و زور زياتر له وهش نيمان و بپروای به ديانزوگ و چاره سه ريی ناشتيخوازانه ي مه سه له ی کورد هديه. نموه بسو که به ناوی وتورپزی ناشتيخوازانه له بيتناو چاره سه ري مه سه له ی کورد له نيران دا، له ويهمن له گه لی دانيشتمو دور له ياسار عورفی مرؤفايه تي، تيروريان کرد.^{۸۶}

^{۸۶} کورته مېژوړی حيزی ديموکراتی کوردستاني نيران. نويسنی د عبدالرحمن قاسملو، عبدالله حسن زاده چاپخانه کومسيوني چاپه مننی حيزی ديموکراتی کوردستاني نيران، چاپ ۲۰۰۲ لاپه ره ۵۹۹

شهرهفکندی، ژيان و ټيکنوشان

دوکتور محمد سادق شهرهفکندی له نيتو هاورټياني دا به دوکتور سهعيد ناسراوه. شهيدى نمر دوکتور سهعيد سالى ۱۳۱۶ى همتارى له گوندی تهرغهی نارچهي بۆکان لهديک بووه. خوښننى سهرتايى و ناوهندنى له پيشدا له بۆکان و دوايه له مههاباد بووه و بۆ سالى ناخري دهبيستان چۆته شارى تهوړيز. سالى ۱۳۳۸ له "دانشراى عالي"ى تاران ليسانسى شيمي وهرگرتوه و لومو سالوه همتا سالى ۱۳۴۴ له شارهکانى ورمي و مههاباد دهبرى شيمي بووه. سالى ۱۳۵۱ به بوورسى وهزارهتى علوم چۆته فرانسه و له ماوهى چوار سالدو دوکتورزى شيمي تهجزي له زانستگى ژماره شمشى پارس وهرگرتوه، سالى ۱۳۵۵ گهراوهموه نيران و دهک نوستاديارى "شيمي تجزيه" له زانستگى "ترييت معلم"ى تاراندا دهستى به کارى پيړزى مامؤستايهتى کردوه.

ټيکنوشانى دوکتور "سادق شهرهفکندی" له حيزي ديموکراتدا دهگړپتموه بۆ سالى ۱۳۵۲، نوم کاته که له پارس خريکى وهرگرتنى دوکتورا سو، لومو سالهدا له گهل رېبرى شهيدى حيزب دوکتور قاسملوى معزن له پارس ناشا دهې و به ناسينى خهتر رېبازى سياسى حيزي ديموکرات، داواى نهندامهتى دهکا. پاش گهراوموه بۆ نيران دهبيتته رايستى دوکتور قاسملوى شهيد له دهرهوى ولاى و هينديک ټيکنوشمري له ميژينهى حيزب له نيتوخوى ولاىدا.

لهبر ليتوه شاولي و زانايى و کارليتواتويى خوځى، کاک دوکتور سهعيد زور زوو پله تشکيلاتيهکانى حيزي پري. سالى ۱۳۵۸ بوو به موشاويرى کوميتهى ناوهندى و هر لومو ساله له کونگرهى چوارهى حيزب دا به نهندامى کوميتهى ناوهندى هېلېټويزدراو بدررسايهتیی کوميتهى حيزب له تارانى پښ نه سپيتردا. هاوينى ۱۳۵۹ بۆ کارى تمواووهخت له حيزيدا هاتوه کوردستان و له پلينزى کوميتهى ناوهندىدا به نهندامى دفتهرى سياسى حيزب هېلېټويزدراو، لومو سالوه له ههمو کونگرهکانى حيزيدا به نهندامى کوميتهى ناوهندى و پاشان دفتهرى سياسى هېلېټويزدرايموه. له سالى ۱۳۶۵دا سوو به جينگرى

سکرتیر و هه تا شه هیدبونی دوکتور قاسملوی نه مر لمر مه سنو لیبه ته دا خز مه تی به حیزبو گه له که ی کرد. له پلینومی پاییزی سالی ۱۳۶۸ دا به ټنګر ای ده نگ له لایه ن کۆمیته ی ناوه ندیه وه کرا به سکرتیری گشتی حیزبو پاش کۆنګره ی نژه مه ی حیزبیش دووباره نه و مه سنو لیبه ته ی پښ نه سپتر درایه وه.

شهید کاک "سعید" ښه سانسو ټکی زیرهک، زانا، نازا، مدیرو به ورو به ښه ښه و ټنګو شریکی لټو شاره و به و هج و مانووی نه ناس بوو به راستی جینشینکی هه لکوتو و بۆ رټیمرکی هه لکوتو و له ده ست چو و بوو، بڼ نه ملا و نه ولا په کټل لمر رټیمره سیاسانه بوو که گه لی کورد حه قی بوو شانازیان پټو بکار هیوایان پښ به ستی. ښګومان همر نه و تایه تمندی یانه ش بوونه هو ی نه وه که کۆماری ښه لاسی رقی لن هه لګرئ و پیلانی له نیو بردنی بۆ د اېرټی که به داخی گرانه و تټی دا سرکه وتو و بوو.

ګومان لمره دا ښه که له ده ست چوونی رټیمرکی وهک دوکتور "سعید" زیانیتکی ګموره و زه بریکی به ژانه که وه بزوتنه و ی رزگار غوازانه ی گه لی کورد و حیزبی دیموکراتی کوردستان ده کموئ. به لām دنیاین که همر وهک پاش شهید بونی دوکتور قاسملوی نه مر نالای ده ستی نه و ټنګو شره به ناوبانګه نه که و ته زه و ی حیزبی دیموکرات بڼ قاسملوی پټو دیار نه بوو. به شهید بونی دوکتور "سعید" یش نالای ده ستی نه و نه مره له شه کانه وه ناکه وئ و سره نجام ده گاته لوتکه ی سرکه وتن.

بیره وهریهک:

له دوا نیوه‌رۆی رۆژی شه‌مه ریکه‌وتی
 ۱۳۷۰/۱۰/۳۰ ی هه‌تاوی به‌رامبه‌ر به
 ۲۱ دیتسامبری ۱۹۹۱ ی زاینسی
 کۆنگره‌ی نۆه‌می حیزب له گه‌لی

به‌درانی ناوچه‌ی ناوده‌شتی کوردستانی عێراق دا به‌سترا. کۆنگره دروست له ساترۆی
 له‌دایکبوونی شه‌هید دوکتور قاسملوی نه‌مردا که ده‌بروه شه‌وی په‌لدا ده‌ستی به‌کار کرد.
 نه‌و کۆنگره‌یه یه‌که‌مین کۆنگره‌یه که پاش نه‌مانی رێبه‌ری شه‌هیدی حیزمان دوکتور
 قاسملوو ده‌به‌ستری. بۆیه پێشنیار کرا به "کۆنگره‌ی قاسملوو" بناسری. نه‌و پێشنیاره به
 تینکرای ده‌نگ په‌سند کرا. به کۆنگره‌ی "قاسملوو" ناودیز کرا.

ده‌لێن مرۆفی گه‌وره و زانا به‌ر له روودان و خولقانی کاره‌سات و کرده‌وه‌ی دلته‌زین،
 وه‌ک دێ خه‌به‌ری پێ بدا وایه، باس له قه‌ومانی ده‌کا. نه‌وه له مورد شه‌هیدی نه‌مر
 دوکتور شه‌ره‌فکه‌ندی دا وه‌پاست گه‌را. دووه‌مین رۆژی کۆنگره بوو، جه‌له‌سه‌ی یه‌که‌م

کۆتایی پێهات و
 ناتراکت درا، به‌شداران
 به‌شی زۆریان چوونه
 ده‌ری، نه‌وانی دیکه‌ش
 هه‌ر له نێو هۆلی
 کۆنگره‌دا ما‌بوونه‌وه.
 به‌فریکێ زۆر به‌اریبوو،
 هه‌وایه‌کی ساردو
 سه‌هۆله‌ندانی بوو.

نەمن (لوقمان) لە گەڵ ھاوڕێی خوشکە خەجیج مەعزور لە بەر کوورە کە بووین. پێکەوه قسەمان دەکرد. لە ناکار دوکتور شەرەفکەندی لە دوامان پەیدا بوو و گوتی ھا شەنۆینە نەوه باسی چ دەکەن؟ نێمەش گوتمان باسی هەدیە کۆنگرەکان دەکەین. دەلێن هەر کۆنگرەییە شتیکیان داوه بە بەشداریی کۆنگرە، نوونە کۆنگرەیی حەوت ناپرمی حیزب، کۆنگرەیی هەشتەم ساکێک بوو. کۆنگرەیی نۆهەم لە سەر کاردی نوێنەری کۆنگرە لە لای راست وێنەیی رێبەری شەهید دوکتور قاسملوویە لە لای چەپ وێنەیی نوێنەرە کە یە لە نێو پراستدا ناپرمی حیزبە. دەبێت کۆنگرەیی دەهەم چیمان دەنێ؟ زۆر سەریع و بە پێکەنینەوه گوتی زۆر ناسایییە کۆنگرەیی دەهەم لە جێی وێنەیی نوێنەر وێنەیی کاکێ خۆتان لێ دەدەن. بە راستی نەمن تاسام و بێدەنگییەکی تەواو داگیرتم، بەلام خوشکە خەجیج خێرا وەجواب هات و زۆر بە ناپرەحەتی یەوه گوتی جا توخوا نەوه قسەو پێشنیارە...؟ گوتی بۆ مەگەر نەمن گیانم لە نێو زیاترە؟ رووی تێکردم و گوتی هەر نەوه سالێ چەند جار تۆ لە مەرگ گەراوی یەتەوه، نەوه شتیکی سروشتی و ناسایییە وەقسە هاتم و گوتم بۆچوونە کەت راستە، نەوه نەمرێکی سروشتی یە لە بەردەم هەموومانە بەلام قسە کە نەوه نەندە ناخۆش و تالە کە مەژۆ بۆی هەزم نابێ. گوتی بۆ؟ نەمنیش لە وەلامدا گوتم لە هالێکدا هێشتا زامی بە نیشی دوکتور قاسملو لە سەر دلی کورد بە گشتی و تێکۆشەرانێ دیمۆکرات بە تاییەتی بە چاکێ قەمناغی نەبەستووه! کە بیانی نێمە زۆر بە قسە کە قەلەسێن زەرە خەنەییەکی هاتی و گوتی نە نیشانە ئالا هەموومان زۆر دەژین، هەر قسە بوو بەسەر زارمدا هات و سوچبەتم لە گەڵ کردن. دەستی بە قسەیی خۆش کرد و مەرووزووعە کەیی گۆژی.

دوای سێ سالو بیست و یک رۆژ لەو بیروەری یە تێدەپەری. کۆنگرەیی دەهەمە. بەزەوه هۆلی کۆنگرە دەچن. کاتێک پێم لە نێو سالۆنی کۆنگرە نا، هەدیەتی بەرێو بەری کۆنگرە، هەر نوێنەرەو ساکێکیان پێدا. نەمنیش نۆزەم گەیشتی و وەرەم گرت. کە کردەمەرە

دهفترو قهله میکی تینا بوو له گهل کارتی نوینمزی کۆنگره، که کارتیکی ساکارو ساده بوو، که سرم هه لیتا داخی گرام چارم بهتریونی کۆنگره کهوت سی ویتنه ی لهسەر دانراوه له نیوهراس تپشه‌وای دامه‌زرینم، یه‌که‌م سه‌رۆک کۆماری کورد، له‌لای راست دکتۆز عه‌بدول‌ه‌حمان قاسملوری سه‌رکرده‌و مه‌زنه، له‌لای چه‌پیشه‌وه شعره‌فکهنی ژیریو ریسه‌ره. یه‌ک له‌حه‌زه کهوتمه‌وه بیری کۆنگره‌ی نوهم و قسه‌که‌ی خۆی. نه‌و چۆن پیتشبینی کردو چۆنی هه‌له‌سنگانه‌بوو که قسه‌که‌ی نه‌وا وه‌راست گه‌را؟ بۆیه یه‌که‌م رسته‌ی که له دهفتره‌که‌م نووسی ر ده‌ستم پی‌کرد نه‌و بیره‌وه‌ریه‌ هاله‌ بوو. له‌ کاتی نویسی دێره‌کاندا دلم بوو به‌ بورکان، به‌ خۆم نه‌وه‌ستام چه‌ند دلتۆتیک فرمیتسک وه‌ک نه‌سپی سه‌رکه‌ش له‌ کالانی چاوه‌کام ده‌ریس‌رین، وه‌ک دلتۆیه‌ی باران کهوتنه‌ سه‌ر لاپه‌ره‌کانی دهفتره‌که‌و رینگایان پین نه‌دام چی دیکه‌ قه‌له‌مم بر بکا. نه‌وه‌نده‌م بۆ کرا تیر له‌ وینه‌کانیان رابیتسوو بیه‌ده‌نگ بین نه‌وه‌ زمان گۆ بکا بیانداویتیم. بلیم دلتیا بین نه‌و نالایه‌ که‌ نیه‌و سه‌رزان کردۆته‌وه، هه‌ر شه‌کاره‌ ده‌بی ناگه‌وته‌ سه‌ر زه‌وی و سه‌نگه‌ری خه‌باتیش قه‌ت له‌ تیکۆشه‌رانی دیموکرات چۆل نابیت. زوو یان دره‌نگ خه‌باتی ره‌وای گه‌لی کورد سه‌رده‌که‌وی. نیه‌وش سه‌مه‌بول و ره‌مزی خه‌باتان ده‌بن. هه‌رگیز له‌ بیرمان ناچن. له‌به‌ر چاومان قه‌ت ون نابن.

دیسان تلوان:

هاوینی سالی ۱۹۹۲ دوکتور "شهره‌فکهنی" سه‌کریتی گشتیی حیزب بۆ به‌ سه‌ر کردنه‌وه‌ی کاروباری حیزب له‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات و پتوه‌ندی گرتن له‌ گهل کۆرو کۆمه‌له، سیاسیی نیرانی یه‌ کان سه‌فه‌ری نه‌ورویای کرد. له‌ درێزه‌ی مانه‌وه‌ی له‌ نه‌ورویا دا بۆ به‌شداری له‌ کۆنگره‌ی نۆزه‌هه‌می نه‌ترناسیونالی سۆسیالیست دا بانگه‌شیت کرا و له‌و رۆژه‌کانی ۱۵ تا ۱۷ سیپتامبری ۱۹۹۲ به‌ سه‌ره‌ستی و فدیك له‌ نۆزه‌هه‌مین کۆنگره‌ی نه‌م ریکه‌خراوه

جېهانیه له شاری بیرلینې نالمان دا به شداری کرد. ده لټین میژوو دوو پات ده بیتهوه به راستی نه مه له باره ی حیزی دیموکراتو سرکرده کانیوه راست دهرچوه. دوکتور قاسملو پاش به شداریون له کونگره ی هژده هه می نه تر ناسیونال دا نیواړه یه کی پټنچ شه مه کموته، بهر دسریژی پیاو کوژانی کوماری نیسلامی و روژی ههینی هوالی تیوره کی به حیزبو گهله کی گه پشت. له باره ی دوکتور "شهر فکمندی" یش عهینی شت بوو. شمیش دواي تمواو بوونی کونگره ی نه تر ناسیونالو راست له نیواړه ی دواي تمواو بوونی کونگره کېدا و به ریکموت نهو روژره ش همر پټنچ شه مه بوو که له ناکاو کموته بهر دسریژی تیورویسته کانی کوماری نیسلامی و تیرور کرا، روژی دواتر که روژی ههینی بسو هوالی تیرور کرانی به هاوسه نگرانی و خه لکی کوردستانو جیهان دا بلاو بسوه. سره نجام روژی ۱۱ سپتامبری ۱۹۹۶ له دواړوژی کاری بیسته مین کونگره ی نه تر ناسیونال دا که له بنکهای ریکخراوی نه تموه یه کگر توه کان له نیویژک پټک هات حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران به تیکرای دهنگ به نه ندامی هه می شه یی و به پله ی چاوه دیژی نه م ریکخراوه یه وهر گیرا کمواته په یوه نددی دۆستانه و بهر هه می نه مامی نه م تیکوشانه به خۆینی دوو ریبهری لیوه شاهویی گهلی کورد له کوردستانی نیران ناودراوه.^{۸۵}

شهر فکمندی بۇ دیا لوگ نه ک مهرگ

ژیتیمی کۆنه په رستی کوماری نیسلامی بیسی که به دواي تیرور کردنی دوکتور عهیدولپوهان قاسملو سکرتری گشتی حیزی دیموکرات دا، جیگره کی دوکتور عهید سادق شهر فکمندی (د. سمعید) جی گرتهوه، له ماوه یه کی کورتی زه منی دا توانی نه م فزا خه ماوی و یمنه که روخساری گهلی کورد به گشتی و تیکوشهرانی نه م حیزبه به تاییه تی داگرتبوو به حیکمه تی ژیرانه ی خزی بره و یتیتمه، گورو تینکی تازه به حیزبه کی بهه خشی. تیکوشا که به هیمهت و هاوکاری هاوریانی کاریک بکا که لیتنی قاسملو پرکاتمه،

⁸⁵ نیرسده تیکوشان نویسی عبدالله حسن زاده چېی ۱۹۹۵ لایره ۲۲۲

هست نه کړی که حیزب بن قاسملوی پیوه دیاره. نهووش گه وره ترین په یامی خوزاگری و بهر بهر کانی یو که شهر فکندی به سمرانی کوماری نیسلامی دا. نمانی خسته دهریای سروسو مانوه. دیسان ریژی تیزو رست پمروهری کوماری نیسلامی له بهرامبر نیرادو خوزاگری شهر فکندی و حیزبه کی دا به چوک دا هاتن و به پنی نهرتی دواکو توانی خویان جاریکی دیکه که وخته تون و بهستی پیلانیکسی دیکه کی تیزو ریژو و لهستی. نه بجاریان پیلان که له ژیر ناری پرؤسی دیالوگی ره خه گرانوه هاتنه مهیدان و نهو یان به شیوه په کی بهرین بلاو کرده که حکومت ناماده به یوار بدا به نه حزابی سیاسی که تیکو شانیان هبن له نیوخوی ولات دا به لام به پنی نوسولیکسی دیاری کراو به گویره یاسای نیشتمانی، دوور یی له شهر و خویان ریژی و خه یانی توندوتیو.

حیزبی دیموکرات هستی بهو راستی په کردبوو. باشیش دهیزانی که نهو بچوونه دوروست و مهنقی به هدرگیز له بهو توانای سمرانی کوماری نیسلامی دا نیه. به لام نهو له لایه که بچو و اشه کردنی بهر و پای گشتی جیهانو له لایه کی دیکه بهو توندنموه و له نیویردنی نؤپوزیسیونی نیرانی به.

جیتی لسن د برونه و په که هیندیک له ریکخواو سیاسیه نیرانی په کان له دهره و ولات زور گمشین برون بهو ره و تهو تابو تابیکی تهو او یان بهو پرؤسیه دابوو. دیالوگی ره خه گرانه ببوه ویردی سمر زمانو سمر دیری هیندیک له رؤژنامه کان. جاری واش بوو باس لهوه دهکرا که نهو حیزبی دیموکراته ناماده نیه دست له خه باتی توندوتیو هه لگری و له ریگای دیالوگی ره خه گرانوه، خه باتی سیاسی خوی دریژه بدا. به لام بهی خه بهر لهوه که مه بهستی سمره کی ریژیم له دیالوگی ره خه گرانه له داوخته. نه گینا حیزبی دیموکرات دهوانی و ره ساله متی نهری هیه که نؤپوزیسیونی پهرش و بلاوی نیرانی له دهری یه که کؤ بکاته وه. بهر به کی لسن پینک بیتن و به پلاتفورمیکی ریکخواو بچنه پیتش، نهو کاته نؤپوزیسیون سمر که وتنی بهر چاو به خزه دهینن. حیزبی دیموکرات که هه میشه همولی داوه کیشه ی کورد له ریگای ناشتیخوازانوه چاره سمر بکاو لهو ریگایه شوه ترخی زور گرانبه های داوه

له لايهك بؤ نهموي كه پيشي نمو پروياگمندهيه بگرئ كه نمو هيزبي ديموكرات نيه كؤسپي سمر ريگا له لايهكي ديكهوه بؤ نهموي نؤپوزيسيؤني نيران ريك بجا نهموي هميشه به يه كيك له كارو نمركهكاني خؤي داناه. بؤيه كؤماري نيسلامي كهوته پهيوهندي راستهوخؤ ناراستهوخؤ له گهل نؤپوزيسيؤن له ژير ناوي نم پروسهيه دا تمعقيبى نيه تي ناپاكي خؤي ده كړدو خهريكي پلك هيناني رايه لكهي سيخوري و دؤزينهوي مؤردها بسو لسمو باره شهوه سمر كهوت. بؤيه باشتري كاتيش بؤ سمر پوه بردني پيلانه كه دواي تمواو بسوني كؤنگره نمترناسيؤنال سؤسيالستي هه لېوارد. چونكه ده يانزاني كه شمرفكه ندي ده چيته كؤنگره دواي كؤنگره وهه لي له بار بؤ چاو پئ كهوته كان دهره خسي. كاتيشك له لايه ن سيخوريهك كه تاكو نيتا به گوته ي به لكهي ياسايي نمسلتراوه كي يه. كؤماري نيسلامي ناگادار ده كړيته وه كه دواي تمواو بسوني كؤنگره كؤبونهموي نؤپوزيسيؤن له ريستوراني ميكونوس ده به سترئ و وه قدي حيزبي ديموكراتيش به سمرؤكايه تي شمرفكه ندي پمشداره. سهراني كؤماري نيسلامي فهورن ده ست به كار بوونو تيميكى زهره تي تيرؤريان ناره نالمانو له گهل ده ست و پتوه نده كانيان بهرنامه ي نيعدامي شمرفكه ندي و هاورپتيان داده ريؤن پيش نهموي كه باسي چؤنيه تي خولقاني رووداوه كه بگهين و پتويسته دوو ره خنه ناراسته ي هيزه كاني نؤپوزيسيؤن به گشتي و وه قدي حيزبي ديموكرات به تاييه تي بگهين.

ا/ نمو كؤبونهموه كه ريك خراوه تدابي ري نه منيه تي له بهر چاو نه گيراوه نه پؤليسي نالمان ناگادار كراوه نه خؤيان كهسيان وهك پاريزهر يان كيشك داناه. كه لهباري ياسايي يه وه ناتواني كه سي لئ بهر پرسيار بگرئ.

ب/ شويني كؤبونهموه كه زؤر ناموناسيب بوو، چونكه شوينيك بووه همرچي نيران بوو رووي تن كړدوه كه واته شناسايي كړدني زؤر ناسان بووه جيا لهوه ش نوسولي نهيني كارو كاتي كؤبونهموه به شيويه كي ناريك له بهر چاو گيراوه.

بەرەو کۆبونەووی ئۆپۇزسيۇن

کۆنگرە رۆژى سى شەمە ۱۵ سىتامبەرى ۱۹۹۲ لە شارى بىرلەن دەستى بە کار دەکار نىوارەى رۆژى پىنج شەمە ۱۷ سىتامبەر کۆتايى بە کارەکانى دىنى. بەشدارنى کۆنگرە بلاو دەکن، "شەرەفکەندى" و ھارپىسەکانى بە مەبەستى بەشدارى کردن لە کۆبونەوویەك لە گەل ئۆپۇزسيونى ئىرانى کە لەو پىشتەر قەسە لى کرابوو، کاتى بۆ ديارى کرابوو، بەرەو رىستورانى میکونوس (شونى کۆبونەو) وەرى دەکەون. ساعەتى ۵/۷ شو دەگەنە میکونوس.

"پەشتەك لە لايمەنەکانى دىكەش نۆتەريان دىن. ھىندىك لەوانەش کە پىشتەر قەرار بوو پىن، لەبەر نەخۆشى يان لە بەر نەو، کە باش لە کاتى چاوپىکەوتنەكە ناگادار نەبوون، بەشدارى کۆبونەو نابن.^{۸۶}

"نورى" مەسەلەكە لە عەزىز دەپرسى و عەزىز دەلى: "مەگەر قەرار نەبوو دەعوەتەكە بۆ شەوى ھەينى بىت؟" نورى دەسبەجى دەست دەکا بە تەلەفون کردن، پاش ماوویەك ھىندىك کەس دىن ھىندىك کەشیش بەو دەلىلە کە نەوان بۆ شەوى ھەينى خۇيان نامادە کردبوو و تازە دەرنگەو ناگەنى، نايەن بۆ کۆبونەو کە. سەرچەم ۹ کەس بە چەشنى خوارەو کۆ دەبنەرە.^{۸۷}

۱- دوکتور عەمەد سادق "شەرەفکەندى" سكرتيرى گشتى حىزى دىموکراتى کوردستانى ئىران.

۲- فەتاح عبدلى، ئەندامى کومىتەى ناوھندى حىزى دىموکراتى کوردستانى ئىران و نۆتەرى حىزب لە ئورویا.

⁸⁶ کورنە مێژووى حىزى دىموکرات، د عبدالرحمن قاسملو، عبداللە حسن زادە، لاپەرى ۹۹۳

⁸⁷ سەغەرى بىنگەرمانەو، سەلامى عەزىزى، چاپى ۱۹۹۹، لاپەرى ۲۲

۳- هومايون نه‌رده‌لان كادري حيزبى ديموكراتى كوردستانى نيران و نوينه‌رى حيزب له ئالمان.

۴- نوروللا عه‌مه‌دپوور "نورى ده‌كردى" دوستى حيزبو سر به بزوتنه‌وى چه‌پى سهر به‌خۆ.

۵- په‌رويز ده‌ستمالچى سر به كۆماره‌ه‌وازانى ميللى.

۶- مه‌هدى "مجتبى" ابراهيم‌زاده نيسفه‌هانى، نه‌ندامى شووراي ناوه‌ندى سازمانى فيدانپاني خه‌لكى نيران (اكثريت).

۷- مه‌سه‌وود مه‌راشد، كادري سازمانى فيدانپاني خه‌لكى نيران (نه‌كسه‌ريه‌ت).

۸- عه‌زيز غه‌فارى، نه‌ندامى سازمانى فيدانپاني خه‌لكى نيران و خاوه‌نى ريستورانى ميكونوس.

۹- نيسفه‌منديار سادق‌زاده، دوستى عه‌زيز غه‌فارى. ناوبراو بۆ نمو كۆبونمه‌ويه بانگه‌شت نه‌كرابوو. به‌لام شو شه‌وه هاتبووه ميكونوس و يارمه‌تیی عه‌زيزى ده‌دا له ناشپه‌زخانه‌و پاشان له سر داواى عزیزی له كۆبونمه‌كه‌دا به‌شدارىي كردبوو. به‌شداران سهرگه‌رمى باسو موناقله‌ بوون، له ناكاو تيرۆريسته‌كانى چه‌ك به‌ ده‌ست هاتنه‌ ژوره‌وه، شه‌وان له ناست دياڤۆگ زمانيان لاله، له گه‌ل وشه‌ى ياسا، قه‌لم و مه‌نتق نامۆن، شه‌ره‌فكه‌ندى يه‌كه‌م ناماڤى پينكانه. به‌ مه‌رگى نمو، دياڤۆگ ده‌نگى برا.

چۆنيه‌تیی كارمه‌ساتيكي دوور له ياسا

دياڤۆگ ده‌ست پين ده‌كړئ، تمه‌رى باسه‌كه مه‌سايلی جزاوجزۆرى سياسی نيران و كوردستان و هه‌ره‌ها ليلك تريك بوونه‌وه و هاوكاريی ريكه‌خواه سياسيه‌كانى ئۆپۆزيسيون ده‌بن. نيته‌روكی و توويزه‌كان له سهر داخوازيه نه‌تمه‌ويه‌يه‌كان و ديموكراسی بۆ نيران و، له راستى شتووى سه‌قامگير كردنى ديموكراسی له نيران نه‌ويه‌يه كه ئۆپۆزيسيون ده‌بن چ يه‌كيه‌تیی و هاوكاريه‌كيان به يه‌كه‌وه هه‌بن كه بتوانن روژتيك يارمه‌تى به سه‌قامگيری

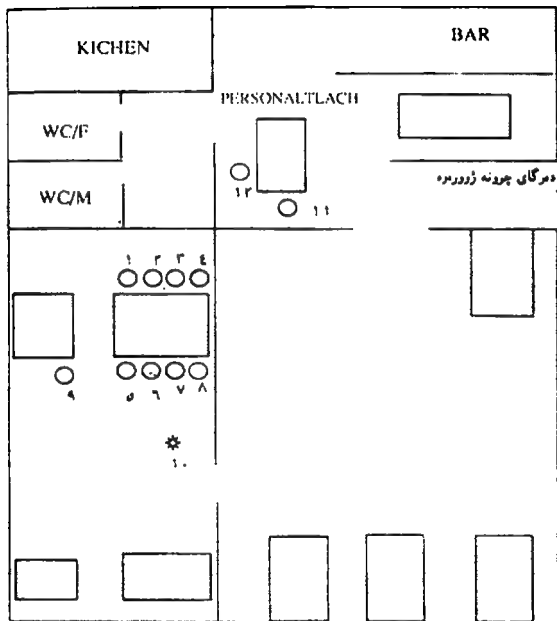
دیموکراسی له نیران بکمن^{۸۸}. چەند خۆله‌کێلک بهر له کاتۆزیمیر ۱۱ی شمو، له ناکاو دوو کەس چەک به دەست که دەم و چاری خویان داپۆشیبوو، له رستورانه‌که وه‌ژوور ده‌که‌ون و راسته‌وخۆ ده‌چن بۆ ژووری کۆیونومه‌که. یه‌کێک له دوو نه‌فهره‌کان به زمانی فارسی جنێو ده‌دا به به‌شداران (مادر قه‌جه‌ها) و کۆیونه‌وه‌که هاوکات ده‌ده‌ریته بهر ده‌سپێژ. له ناکامی ته‌قه‌که‌دا وه‌فدی نوێنه‌رایه‌تی حیزب شه‌لالی خوتن ده‌بن، هه‌ر کام له راست خۆیموه ده‌که‌ونه سهر زه‌ری و دوو کەس له به‌شدارانیش بریندار ده‌بن و نه‌وانی دیکه له بن مینزو کورسیه‌کاندا خۆیان مه‌لاس ده‌ده‌ن.

تیرۆریسته‌کان بۆ دلتیابوون له نه‌ه‌ج‌امدانی مەنموریه‌ته‌که‌یان به ده‌مانچه تیری خه‌لاس له سه‌ری کاک دوکتور شهره‌فکه‌ندی و هاوڕێه‌کانی ده‌ده‌ن و پاشان له رستورانه‌که را ده‌که‌ن. یێجگه له و دوو کەسه له کاتی به‌ڕێوه‌بردنی کرده‌وه تیرۆریسته‌یه‌که‌دا کەسیکی دیکه‌ش له بهر ده‌رگای رستورانه‌که کێشک ده‌بن و چاوه‌دێری رستوران و ده‌وربه‌ری ده‌کا. تیرۆریسته‌کان راده‌که‌من و له شوێنی کاره‌ساته‌که دوور ده‌که‌نه‌وه، به داخه‌وه شهره‌فکه‌ندی و هاوڕێانی ده‌سته‌جێ گیانیان له ده‌ست ده‌ده‌ن و نووری دێه‌کوردی و عه‌زیزی غه‌فاریش بریندار ده‌بن.

⁸⁸ هه‌شتا له برلاند قازی هه‌ن، وه‌رگێڕانی سه‌ایل شه‌رخێ، زنجیره به‌نامه‌په‌کی راده‌بۆفهردا به بۆنه‌ی سێزده‌هه‌مین سه‌له‌ڕۆژی شه‌له‌ری

د. شه‌ره‌فکه‌ندی و هاوڕێانی

کرۆکی شوننی جینایەت لە رێستوورانی میکونوس

- 1- بوکتور شرفکندی، 2- نووی دهکردی، 3- مەهدی ابراهیمزاده، 4- اسفندیار صادقزاده، 5- هەمایون اردلان، 6- فتاح عەبدولی، 7- پرویز دستمالچی، 8- مەحمود میراشاد، 9- عزیز غفاری، 10- شوننی وهستانی نەو ئیبروڕیستی که به موسڵسەلی یوزی نامادەبوونی وەبەر دەسڕیژ دا، 11- گارسوسی رێستوورانەک، 12- نەو مەشەرییی که له کاتی تێڕۆرەکە لاری بوو

به نډی دووهه م:

چاره سدری کیشه که له روانگه یاسای نیوخوی نالمان

دهزگای قهزایی نالمان، به گوږه یاسای نیوخوی دهسه لاتیکي سمره خۆ و به نهزمون و سه لایحه تدارو خاوهن رابردوویه کی دریتوه، یاسای نیوخویش دهسه لات و سه لایحه تی خۆی له دهستوری نه و لات و ده رگرتوه، بویه توانای تیروانیسی لهو کیشه و ده عوایانه همیه که له چوارچیره ی نهو هه رتیه دا روو ده دن. جا چ هاوولاتی بن و یان بیانی بن. به کورتی هه لوتیسی یاسای نیوخوی نالمان لهو کورته خالانه ی خواره وه دا ده رده که وی.

۱- به گوږه ی قاعیدو به لکه کان و پیراگه یشتنی تاوان و جینایه ت نه رکی دادگای نهو ولاتیه که تاوانه که ی تیدا روو داوه و ده عوایه کیش که بۆ نه م دادگایه به رز کراوه تموه، تیروانیسی لښ بکا.

۲- ده ستدریزی کراوته سهر حاکمیه ت و سمره خویسی سیاسی و قهزایی نهو ولاته. که واته مافی خۆیه تی که تیروانین له کیشه که بکا.

۳- قهزایی نالمان مافی مو حاکمه کردنی نهو تاوانبارانه ی همیه. چونکه نهو تاوانبارانه له خاکی نالماندا جینایه تیان نه نهام داوه.

۴- ده ولته تی نالمان ده توانی هه موو نهو که سانه که به گوږه ی حوکمی یاسای نیوخوی به گومان لی کراو ناسراون ته عقیب بکا.

۵- له ریگای پۆلیسی نیوتنه تموه یه مه یان له هه ر ریگه یه که وه که نیمکانی هه بیی بیانگری.

۶- دوا ی به رپوه جوونی توڤینه مه سهره تاییه کان له لایه ن پۆلیسی بی رلینه مه بایه خی مه سه له که زیاتر له مه وه خۆ ده نویتن نهویش، نهو یه که کوږزاده کان میوانی به رلین و حیزبی سۆسیال دیموکراتی نالمان بوون و هه روه ها گومان له مه یه که له وانه یه ده ولته تیک له

پشت نهم کوشتارانمونه ېې، بویه لیکولینهوهی زیاتر خرایه نه ستوی پولیسی نالمانو کومیسینیک به ناری میکونوس به ۸۹ نه دنامهوه کرایه بهرپرسی راپوړتی نهم رووداره له حالیکدا هیشتا کوماری نیسلامی به سویند خواردن دهست تیتدا بسونی خوی رده ده کردهوه.^{۸۹}

پرس و لیکولینهوه سه رتهایی به کان:

خیرا له لایمن یه کیک له مشتمریه کانی ریستورانمونه هوالا به پولیس ده دری. دواي بهرته بردنی عه مه لپاته که تیروریسته کان له ریستوران ده ده کومو به په له به ماشینیکي B.M.W. که پیشتر بزو مه بهستی دهریاز کردنی تیروریسته کان له سهه شقامی بهر دهرکی ریستوران راگیرابوو، راده کمن.

دواي چمند خوله کیک پولیس ده گاته شوینی روداوه که. له پیشدا برینداره کان رهوانمی نه خوشخانه ده کا. له ریگادا نوری ده کردی به هوئی سه ختی برینه که ی گایانی له دهست ده دا. عه یزیش دواي چاره سمری پزشکی ده گهرتیموه دؤخی ناسای خوی. پاشان پولیس زور بهوردی سمیری شوتنه که ده کا شوشمو په نهمه ره کان شکاون، میزو کورسی یه کان لیکدراون، دیمه نه که شتوتندراوه قوریانه کان له مودای نیزیکی یه کتر که وتوون. پوکه فیه کی زور له نیو ریستورانه که ده بیندرین. پزشکی خوتین لیره و لموی بهرچاو ده کومو کومه لیک بهرپاری ده گنه میشک. پولیس بهرپاره کان دهست ېې ده کا لمو کسانمی که بهمداری کویونهوه بوونه بیان له کاتی روداوه که لموی بسون لمو دیمانه بهرپاریو ناسموانه ی که به جی ماون کومه لیک شتی نادیار بز پولیس روون بوونهوه. که قهرینه ی

⁸⁹ هیشتا له برلین قازی هنر، دهرگپانی حبل شمرخی، زبیره بهنامی که رادیو فعدا به بونه ی سیزدهمین سالوژی شیلدی د. شمره کندی و هارپینی

به هیزو بهسود بوون بژ یارمهتیدانی له دۆزینهوهی بنه‌مایه‌کانی روداوه‌که و ده‌ستگیر کردنی تاو‌نبارەکان دا به چه‌شنی خواره‌وه.

۱- تیرۆزریسته‌کان قیافه‌ی رۆژه‌لاتی "شرقی" یان هه‌بووه.

۲- دوو تیرۆزریست هاتوونه ژووری کۆیونه‌وه‌که یه‌کیان "مسلل" و یه‌کیان ده‌مانچه‌ی پێ بووه.

۳- یه‌کیک له تیرۆزریسته‌کان که "مسلل" ی پێ بووه پیش ته‌قه‌و ره‌گبارکردن به زمانی فارسی جیتیوی به به‌شداریانی کۆیونه‌وه‌که داوه (مادر قه‌به‌ها).

۴- پۆلیس له سه‌ر نه‌ساسی قسه‌ی شاهیدانی عه‌ینی روداوه‌که دوو وینه‌ی خه‌یالی له تاوانباران گه‌شاهو و پلاوی کرده‌وه. داوای له خه‌لک کرد بژ ناسین و گرتنی تیرۆزریسته‌کان، یارمه‌تی پۆلیس به‌دن.

۵- پۆلیس مه‌به‌لمغی په‌نجاهه‌زار مارکی وه‌ک جایزه‌ دیاری کرد بژ ئه‌و که‌سانه‌ی که زانیاری به‌که‌لک له سه‌ر تیرۆزریسته‌کان به‌دن به پۆلیس...^{۹۰}

له باری قه‌زایی‌یه‌وه ئه‌و قه‌رینامه‌ی سه‌مه‌وه نیشاندهری یه‌ک راستین که نه‌ریش نه‌وه‌یه که نه‌م جینایه‌ته له پیش دا گه‌لله‌ی بژ دارێژاره و ده‌ستیکێ ده‌رکی به هیزو له پشته. بۆیه ده‌زگای قه‌زایی نا‌لمان دانانی لیۆنه‌یه‌کی تایه‌ته‌ی بژ لیکۆلینه‌وه له دۆزی میکزنوس به پتیویست زانی. بۆیه رۆژی ۱۸ ی سیه‌پتامبه‌ری ۱۹۹۲ نه‌م لیۆنه‌یه له ژماره‌یه‌ک کارناسانی مه‌سایه‌لی جینایی و نه‌فسه‌رانی کارامه‌ی نیه‌داره‌ی هه‌وال گری نا‌لمان به سه‌رۆکایه‌تی داواکاری گشتیی "دادستانی گشتیی" و نیه‌داره‌ی هه‌وال گری به‌رلین کاره‌کانی خۆی ده‌ست پێ کرد.

⁹⁰ سه‌فه‌ری بێنگه‌رانه‌وه، نووسینی سه‌لامی عه‌زیزی، چاپی ۱۹۹۹، لاهه‌ری ۶۵، ۶۶

ليکوالينډه له دوزي ميکونوس

له ناکامی هملی ژیرانه و لیکوالينډه ی بهردهوام، پوښس توانی له ۲ کیلومتری رستوران میکونوس روژی ۲۲ی سپتامبر جانتایه کی وهرشی بدوزیتوره که نمر کهلو بهلاندی خواړهوی تیدا بوون.

۱- "کلاریکی رشی چندراو له گدل شالگهردینکی خهت داری قاوهی و دهسکیشکی چمری."

۲- یه که بهزه "مسلسل"ی دهستی مودیل یوزی، کالیر ۹ میلیمتری به دنگ برهوه "صدا خفه کن".

۳- یه که بهزه ده مانچهی لاما مودیلی ایکس، ای، کالیر ۷/۶۵ میلیمتری به دنگ برهوه،

۴- پاش ماویه کی کهم، ماشین B.M.W کهش دوزرایوه. ماشین که مودیلی ۷ و ژماره کهشی B-AR5503 بوو. لیکوالينډه کانی پوښس سلماندی که هه موو نهو شتانه که رهسوی به پرتور دنی تاوانی میکونوس بوون^{۹۱}.

له باره قه زایی یوه کلاره کهو شاله که بژ نهوه بووه که سهرو دم وچاویان پنهاپوشری و دهسکیشه کهش بژ نهوه بووه که شرتنی قامکیان لمر په لایت کهی چه که کان دیار نه کهوئ، یوزی دنگ بریش بژ نهویه که بکه (قاتل) بتوانی به راحت تی کاره که نه نجام بدا، ده مانچه کهش بژ لیدانی تری خه لاس له قرانی یه کان، ماشین کهش بژ پنه دهریاز یوونی تیر زیسته کانه. بهم چوره بهو ناکامه ده گهین که نهو قه تله به پنی بمرنامه یه کی دارپوژراو بووه که دهستی تیریزمی نیوده ولته تی تیدایه، بژیسه پیویسته هوکاره کانی نه نجامدانی نهو قه تلانه بدوزیتوره و بریار دهرانی سهره کی بناسرین.

^{۹۱} سه دهری بیگمرانهوه، نووسینی سهلامی عمزیزی، چاپی ۱۹۹۹، لایره دی ۴۷

لیژنه له کاره کانی دا سمرکه وتوو بوو، رۆژ له گهڼ رۆژ زانیاری به که لکترو گرینگری له سمر تیرۆریسته کان وه دست دیناو له ناکامدا رۆژی ۷ی نوکتوبر، له یه کینک له شاره کانی رۆژناوای ئالمان به ناوی "راینه" دوو کس له لایمن پۆلیسه وه ده گیرین.

۱- یوسف نه مین، ۲۴ ساله، خه لکی لوینان.

۲- عه باس راحل، ۲۵ ساله خه لکی لوینان، ناسراو به "عماد عماش"، نه و دوو که سه هه رکامیان نزیکه ی ۱۵ هه زار مارکو پاسپۆرتێکی جه ملی "ته زویر" یان پێ ده بین و خه ریکه راکردن بۆ ده ره وه ی ئالمان. له حوکمی ده سته سه رکردنی نه و دوو که سه دا هاتوه که نه وانه "تۆمه ت بارن" به به شداریکردن له تیرۆری میکونوس و کوشتنی چوار کس و بریندارکردنی نه فه رتێکی دیکه، پۆلیس پاشان رای گه یاند که شوێنی به ری ده سته ی "عباس راحل" له گهڼ شوێنه واری به جه ماو له سمر ده مانچه ی لا ما که له جاتسای وه رزشی دا له نزیک میکونوس دۆزرا وه توه، یه ک ده گریتسه و. یوسف نه مین رۆژی ۷ی نوکتوبر له به ندیخانه دا دانێ به تاوانه کانی دا نا. دوا ی ئیعترا فی ناو براو، رۆژی ۹ی نوکتوبر پۆلیس ۳ کسه ی دیکه ی له بێرلین ده سگیر کرد.

۱- کاظم دارابی کازورنی خه لکی ئێران.

۲- عه مه ده عطریس خه لکی لوینان.

۳- عطا الله ایاد خه لکی لوینان.

له حوکمی ده سته سه رکردنی نه و سێ که سه دا نامه ژه کراوه، که کازم دارابی به تاوانی به شداریکردن له تیرۆری میکونوس و پیلان داڕشتن بۆ نه و جینه یه ته، ۲ که سه که ی دیکه ش به تاوانی ناگاداری له سمر پیلانسی میکونوس و دا بین کردن و ناسانکاری بۆ ده ربازبوونی تاوانبارانی نه و رووداوه، ده گیرین. به گرته ی نه و که سانه قسه کانی یوسف نه مین به تاییه تی سه ره بۆش له سمر تاوانی میکونوس لادراو، بسوار به ریلۆتر بۆوه که پولیس به ده سته ی پڕو پشت نه ستور به و به لگانه ی که که وتوو نه ته ده ست، لیکۆلینه وه ی

خۆی درێژه بڤا. دهرکوت نمو پیلانه تیرۆریستییه زیاتر لهو ه کهسهی که له لایمن پۆلیسهوه گیراون بهشدار بوون، بهلام هیتندیک له تاوانباران توانیریانه خۆیان دهرياز بکهن، یان دهرياز بکرتین.

زانباریهکانی بریتانیاو قهرینهکان بهلگهی بههیزن بۆ پۆلیسی ئالمان

له ههوارهکانی راگهیینه گشتییهکانی جیهانی به دواي گهرانی تیرۆریستهکاندا دهرکوت که "ام، ای، ٦" دهزگای "زانباری دهروهکی" نینگلیس که به "ایتلیجنت" سرویس بهناویانگه، زانباری وردی له سهه تهرۆریستهکان داوه به پۆلیسی ئالمان که بۆته هۆی گیرانیان.

مهسهلهکه دهگهڕێتموه بۆ نمو کاتهی که شاری بێرلین له ژیر کۆنترۆلی چوار دهولهتی هاوپهچاندا بوو: نههریکا، نینگلس، فهرانسه و یهکیهتی سۆقیهتی پیتشو. ههرکام لهو دهولتانه کاروباری خهلکی ژێر دهسهلاتی خۆیان کۆنترۆل دهکرد، بهو جۆره "کاظم دارابی" له ژیر چاودیری "ام، ای، ٦" دا بووهو تهلهفونهکهشی کۆنترۆل کراوه.

"چونکه (ام، ای، ٦) کاظم دارابی به نهندامی رهیمی سوپای پاسدارانی شۆرشێ ئێران زانیوه که خهریکی کاری جاسوسی و پینکهتانی شهبهکهی تیرۆریستییه^{٩٢}.

پاش رووخانی دیواری بێرلین و یهگرتنهوهی دوو بهشی ئالمان، کۆتاییهاتی داگیرکردنی بێرلین "ام، ای، ٦" پیتش نهوهی که بێرلین بهجێ بێلن، تهواری زانباری و بهلگهیهک که له سهه تیکۆشانی تهرۆریستی کاظم دارابی و هاوکارهکانی همپوو، دهیدا به پۆلیسی ئالمان. ١) بهشیک لهو بهلگانه بریتی بوون له دهیان کاسیتی وتروێژی تهلهفونیی "کاظم دارابی" و بههریرسانی کۆماری نیسلامی که بریتی بوون له:

١) کاربهدهستانی کۆماری نیسلامی له تاران.

⁹² سهغهری بێگهرانهوه، نووسینی سهلامی عهزیزی، چاپی ١٩٩٩، لاپهڕه ٤٩

کۆمهله قهرینهیهکی پرسیار خولقیتهنن که لسیورد بونوهه یان یارمهتی ددها به بهشی قهزایی بۆ بهدهستهتانی سهرداویک له قهزییه که.^{۹۹}

نیقراو نیعتراف به تاوان دهکری

بهریز سیمونز simonez که نهفسهرتکی گهروهی پۆلیسی ئالمانی فیدرازو نهندامی نهو لیژنهیه که لیکۆلینهوه له دۆزی میکۆنوس دهکا، کرا به سهربه رشتی لسی پرسینهوهو ناسین. پاش گیرانی "یوسف نهمین" له رۆژی ۷ی مانگی نوکتویردا ناویراو بسو به بهرپرسی لیکۆلینهوه له یوسف نهمین له رۆژی ۷ی نوکتویر یوسف نهمین له بهندپهانهدا داوای چارپیکهوتنی سیمونزی کرد. لهو دیدارهدا یوسف نهمین دانی به تاوانهکهدا هیتاو نیقراو نیعترافی تهواری له سهر دۆزه که کرد. ههرچی له جانتایدا بسو ههلهپرشت بهرنامهو پیلانی تیرۆره کهی له سهرهتاوه تا کۆتایی به وردی باس کرد. پوختهی دانپیانانی یوسف نهمین له کتیبی "سهفهری بن گهراپانهوه" دا له نووسینی سهلام عهزیزی چاپی سالی ۱۹۹۹ له لاپهه ۵۱ تا ۵۶ به درێژی باس کراوه. نهوهی لیتردها گرینگه نهوهیه که دانپیانانی یوسف نهمین دهوړنکی کاریگهری ههبوو له سهر روونبوونهوهی پیلانی تیرۆری میکۆنوس که سیمونز دواتر وهک گهراهیدهر بانگ کرا بۆ دادگا و نیقراو نیعترافی یوسف نهمین به وردی گیرایهوه. له بهردهم قازیو به دواي نمو بهلگه و زانیاریانهدا دهزگای قهزایی ئالمان هوکمی گرتنی "جلب" نمو گومانلیکراوانهی خواوهوهشی دهر کرد.

۱- شهریف ناسراو به "ابو رمان" تا نیشتا نهگیراوه، نیرانییه، ناویراو له گهت "عهباس راحل" چوونه نێو رستورانه کهو تیرۆره کهیان نههجام داوه. موسه لهسلی "مسلل" ی پین بووه و پیتش تهقه کردن به فارسی جیتیوی "مادر قهیهها" ی داوه.

- ۲- فضل الله حمیدر لوینانی و شوفیری ماشینه B.M.W که بسوه، به گویره زانیاریه کانی پولیس، ناوبراو حوتوویهک دوی تیروره که له ریگای فروکه خانیه شونقلدی SHONFLD له بیرلین چۆته و لوینانو لهوئیا چۆته نیران.
- ۳- محمد نیرانی و نهو کهسهیه که له گهل "فضل الله حیدر" له نینو ماشینی B.M.W له شهقامی ریستورانه که، چاوهروانی تیروریسته کانیان کردوه، تا نیستا نه گیراوه.

به نندی سینهه:

دابینگردنی عه دالهت یان پاراستنی بهرژموندیهه کان

بهرورای جیهانی و نژگرانی مافو عه دالهت به گشتی و خه لکی زولم لیکراوی کردستان و گهلی کرد به تاییهتی، ترسو دلهراو کئی یان بسو که جینایهتی بیرلین وهک کاره ساتی وییمن و پاریس و سویرا... پشت گوئی بهی، یاساو دادپهروهی و مافی مروژ فیدای قازانج و بهرژموندیی نابوری و ساتوسه و دای سیاسی دهوله ته کان بن. به لام دهزگای قهزایی ئالمان ئمرکی نیشتمانی و یاسایی خزی بهر پهیری نازایهتی یهوه به جی هیناو له هیچ کۆسپ و هه ده شهیه که نه سه مییهوه، لئ پرین و لیکزلینمه رهوتی ناسایی و ئوسولیی خزی به مسمیری حقو دادپهروهی دا بری که له نه بجا مدا پینج (5) کهس له تاوانباره کانی به شار له کردهوی میکزنوس دا گیران و بهند کران. لیره دا داواکاری گشتیی ئالمان ناغای "الکساندرفون اشتال" رژلیکی بویرانهی گیراو به کردهوه سه ره بخزی دهزگای ئالمانی به بهرورای گشتیی پیشان دا.

داستان له نیددی عانامه ی خزی دا که ریکه وتی ۱۷ ی مانگی مای سالی ۱۹۹۳، دهوی کرد، به راشکاری رایگه یاند که کاظم دارابی نه ندای ره سیمی ناسایشی (واواک) و سوپای پاسدارانی نیرانه و بهرنامه ی تهوژی "میکزنوس" راستموخۆ له لایهن کۆماری

نیسلامی نیرانهوه دایژاوه. سیاسهتی ره‌سمیی دهولتهتی ئالمان له‌گه‌ل بیروبو‌چوونی ده‌زگای قه‌زایی جیاوازی هم‌یه " ده‌ولت خوازیاری داد‌بینیی تیرۆریسته به‌ندکراوه‌کان بوو به‌ بێ نه‌وه‌ی ده‌وێ ده‌وێ تیرۆره‌که به‌ سه‌رانی ئێران پێوه‌ند بدرێشه‌وه. هه‌وێ سه‌ره‌کی ده‌لوێستی ره‌سمیی ده‌ولتهتی ئالمان دوو مه‌سه‌له‌یه:

۱- قازانجی نابووری.

۲- ترس له‌ مه‌سه‌له‌ی بۆمب دانانه‌وه، بارمه‌گرتن له‌ لایه‌ن کۆماری نیسلامی نیرانه‌وه.

روژنامه‌ی ئالمان فرانکفورتیر ئالگیمانیه‌ تسایونگ:

"ریکه‌وتی ۱۶ی ماری ۱۹۹۶ له‌ زمانی سه‌رۆکی بنیاتی بازرگانیی ئالمان - ئێران، ئاغای ریدل (RIADEL) نووسیه‌وه‌تی که‌ مه‌حکوم‌کرانی ئێران له‌ مه‌سه‌له‌ی میکه‌ونوس دا شوێنی ئالمان له‌ سه‌ر نابووری ئالمان داده‌نی. به‌ گوێره‌ی ته‌خمینی وه‌زاره‌تی نابووری ئالمان ۱۵۰۰۰ جیگای کارکردن بۆ کرێکارانی ئالمانی به‌ستراوه‌وه به‌ سه‌وداکردن له‌ گه‌ل ئێران".^{۹۷}

شایه‌دی دانی ئاغای گرۆنیروال که‌ له‌ به‌رده‌م داوه‌رانی مه‌حکه‌مه‌دا خۆی له‌ وه‌لامدانه‌وه‌ی پرسپاره‌کان بوارد، واقعییه‌تیکی سه‌ماند که‌ بۆ شاره‌زایانی به‌واری قه‌زایی جیتی سه‌رنج و تیروانینیکی گرینگ بوو له‌ نیسه‌باتی قه‌زیه‌که. بۆیه ده‌قی قسه‌کانی وه‌ک خۆی ده‌نوسینه‌وه. ئاغای گرۆنیروال کاتێک که‌ روێشت هه‌رچی پرسپاریان لێکرد گوئی زۆر به‌داخم ناتوانم وه‌لام بده‌مه‌وه، به‌هه‌وێ نه‌وه‌ی وه‌زاره‌تی تێخۆ مۆلته‌تی وه‌لامدانه‌وه‌ی به‌ من نه‌داوه، نه‌مانه نه‌تیسی حکومه‌تن. نه‌وه‌کات سیاسه‌تی ئالمان شه‌وه بوو تۆمه‌تباره‌کان یگرن و کرده‌وه‌که مه‌حکوم بکه‌ن. به‌لام ناوێک له‌ کۆماری نیسلامی نه‌هه‌تن. بێده‌نگیی ئاغای وال که‌ له‌ باری سیاسیه‌وه نه‌یده‌توانی زانیاریه‌ نه‌تییه‌کانی

⁹⁷ سه‌ندری ییگه‌رانه‌وه، نووسینی سه‌لامی عه‌زیزی، چاپی ۱۹۹۹، لایه‌ری ۶۶

ولاته کە "دولمتی ئالمان" بدا به دادگا، زۆری نه خایاندو ماوهیه ک دواتر له نامهیه کدا بو دادگای نووسی (یه کێک له ولاتانی دوستی ئالمان منی بانگهێشتی ناوهندی زانیاریه کانی خۆی کردوه، پهره ندهیهکی تایبعت به کوشتاره کانی میکونوسی کو کردۆتموه و بز خۆتندنوه داویه به من، کاتێک که ناغای گرونتیروال دواي خۆتندنوهی نهم به لگانهی ولاته کەمی دوستی ئالمان بۆی دهرده کهوئ که نمو زانیاریانه به تمواوهتی له گهل نمو به لگانهی که له دوستی دولتهتی ئالماندا بسوون ویکده چن، نه بچاره یان چوونکه زانیاریه کانی ولاتی خۆی وه دست نه هینابوو، به ره سهتیک یاسایی نه بوو بو نموهی مؤلتهتی پهنه دا نمو زانیاریانه بدا به دادوهرانی دادگا، ناغای گرونتیروال لهر به لگه یه دا نووسی: "به پتی نمو ناگاداریانه که نيمه هه مانه، ته زۆری میکونوس کاری دولتهتی کۆماري ئيسلامی و هزارةتی نیتلاعات و نه منیه تهی نیرانه و، سن حوتوو پیتش ته زۆره که تیمیک له نیرانه وه هاتوه شوین و رنگای ته زۆره کەمی تاتوئ کردوه و بو جیسه جن کردنی ته زۆره که تیمیک زهریه تی له نیرانه وه هاتوه نمو کاره ی کردوه له شه ری روداوه که دا سیخوپی فه لاحتانیش له رستووران بووه، واته نمو راپۆخته نمو نه ده وردو ده قیقه که ره د نا کریتسه وه.^{۹۸}

سن حوتوو پیتش ده سپێکردنی دادگا، عه لی فه لاحتان له گهل تاقمیک دیکه راسته وخز هاتنه ئالمان بو نموهی نیتتیار بدن. "نیمیت باونیر" که له کاتی دولتهتی "هیلمو تکتول" وه زیری ریکه خستنی ریکه خراوه نه منیه تیه کان بسو دانسی به موه دا نا که عه لی فه لاحتان له سه فه ری نوکتۆیری ۱۹۹۳ ی خۆیدا بو ئالمان داواي لسی کردوه که پیتش به پتیه چوونی دادگا بگرئ، له به رامبه ردا کۆماري ئيسلامی ناماده بسو ژماریه ک له بارمه کانی نيسرانیلی که له دوستی حیزبوللادا دیل بوون نازاد بکا. نه وه له دۆخیک

⁹⁸ هینشا له برلن قازی همن ، وهرگیزانی حمیل شعله ی ، زه یه به ناممه کی رادیو فهدا به بۆنه ی سیزه ده مه ن سالوژی شه زوول

دا بوو که زۆر جار کۆماری نیسلامی وتووێژی له‌گه‌ڵ نیسراڤیل به‌ خه‌تی سووری نیزامی نیسلامی ناو بردبوو، به‌لام ده‌ولته‌تی ئالمان له‌ وه‌لام‌دا وتیان کار له‌ ده‌ستیان چۆته‌ ده‌ری و که‌وتۆته‌ ده‌ست ده‌زگای دادوه‌ری و نێمه‌ ناتوانین هیچ گوشارێکیان بجه‌ینه‌ سهر.

بۆیه‌ ده‌زگای قه‌زایی له‌سهر کاره‌کانی به‌رده‌وام و شت‌لگیر به‌ بێ گوته‌دان به‌ قازانج و به‌رژه‌وه‌ندویه‌ سیاسي و ئابوورییه‌کانی ده‌ولت، کاره‌کانی نه‌ه‌جام ده‌دا، بۆیه‌ له‌ نێوان دادستان و ناغای "اشمیت باور" وه‌زیری موشاویری "صدراعظم" له‌ کاروباری نه‌منیه‌تی‌دا له‌ سهر دۆسییه‌ی میکۆننوس ناکۆکی دروست بوو. به‌یروپای گشتیی خه‌لکی ئالمان و ده‌زگای راگه‌یه‌نه‌ گشتییه‌کان لایه‌نگری نه‌زه‌رو هه‌لوێستی دادستان بوون و په‌یتا په‌یتا نه‌سنادو به‌لگه‌ی میکۆننوسیان بلاو ده‌کردوه‌ که‌ رۆلی سه‌ره‌کی و ده‌ست تێه‌ردانی راسته‌وخۆی کۆماری نیسلامیی ئێرانی له‌ کرده‌وه‌که‌دا زیاتر ده‌خسته‌ پوو. به‌ نووسراڤی داواکاری، دادستان دۆسییه‌ ته‌که‌میل و ناماده‌ی ناردن "احاله" بۆ دادگای جینایی بێرلین بوو.

په یامی دهفتی سیاسی حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران

دوای نهووی له لایهن دیزگای قهزایی نالمان بلاو کراوه که تیروزیسته کانی روداوی میگزینوس روژی ۲۸ نوکتوبری ۱۹۹۳ له دادگای جینایی بیرلین دادینسی دهکرتین، دهفتی سیاسی حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران روژی ۱۸/۱۰/۱۹۹۳ په یامی کی نارد بۆ ریکخواوی نهترناسیونالی سوسیالیست و کۆمهلهی نابوری نهوویا. له بهر گرینگی نیوهرۆکی په یامه که، دهقی په یامی دهفتی سیاسی وه خزی دتین.

به ریز ناغای بیرمورا سهروکی نهترناسیونالی سوسیالیست!

به ریزان وهزیرانی دهروهی ولاتانی نهندامی کۆمهلهی نابوری نهوویا.

کۆرو کۆمهله و سهخسیه نه نیشان دۆسته کان!

وهک ناگادارن روژی ۲۸ نوکتوبری ۱۹۹۳ موخاکمه تیروزیستیکی نیرانی و چوار تیروزیستی لوبانی به تۆمهتی کوشتنی دوکتور "عممه سادق شهرهفکندی" سکریتی گشتی حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران و سن کهس له یاهوانی له نالمان دهست پین دهکرت. ههر له نیستاهو ههول و تهقه لایه کی ناشکرا بۆ به لایه دا بردنی جهرهوانی دادگاوارزگار کردنی تاووباری نهسلای نهو کردموه تیروزیستی به دهستی پین کردوه. گهرانی ناغای "باخن" بازگانی نالمانی له نیران و سهردانی گومانساری "علی فهلاحیان"، وهزیری نیتلاعاتی کۆماری نیسلامی بۆ نالمان، دهبن له چوارچینهی نهو ههول و تهقه لایانه دا سهیر بکرت.

به بهرچاوگرنتی نهو راستی به که نه حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران و نه دوکتور شهرهفکندی قوربانینی دیکه تیروزی ۱۷ی سپتامبری ۱۹۹۲ی بیرلین، هیچ چهشنه

ناکۆکییه‌کیان له‌گه‌ڵ هه‌یج هه‌یزبو و رێکه‌خراوو ده‌ستو تاقمێکی لوبنانی نه‌به‌وه، ناشکرایه نه‌خشی ته‌یۆری رێبه‌رانی هه‌یزیی دیموکرات له‌ لایه‌ن کاربه‌ده‌ستانی نێرانه‌وه کێشراوه و به‌ هاوکاری راستموخۆی دیپلۆماته ته‌یۆریسته‌کانی ئه‌و رێۆیه له‌ ئالمان پیاده‌ کراوه.

به‌ تێگه‌یه‌شتنی ئه‌و واقه‌یه‌یه‌ ته‌ش که‌ خه‌باتی هه‌یزیی دیموکراتی کوردستانی نێرانی بۆ وه‌ده‌سته‌یه‌تانی مافه‌ نینسانیه‌یه‌کانی خه‌لکی کوردستانی نێرانی رووی له‌ ته‌واوه‌تی ده‌سه‌لاتداریتی کۆماری ئیسلامیه‌، هه‌ر چه‌شنه‌ هه‌ولدانێک بۆ تاوانبارکردنی قۆڵێک یان ته‌نیا که‌سانێک له‌ حاکمیه‌ت، هه‌ولدان بۆ به‌ لاپه‌یدا بردنی مه‌سه‌له‌که‌ له‌ رێبازی واقه‌یی خۆیه‌تی.

بۆیه به‌ ناوی حقو و عه‌داله‌ت و نینسانیه‌ته‌وه داواتان لێ ده‌که‌ین خزمه‌ت به‌ دیموکراسی و مافی مروف، نفووزو نیعتباری خۆتان له‌ لای ده‌وله‌تی ئالمان به‌ کار به‌ێنێن بۆ ئه‌وه‌ی رینگا بدا دادگای تاوانبارانی کارساتی به‌یرلین، ره‌وتی ناسایی و قه‌زایی خۆی به‌رێ ئه‌وه‌ی تاوانبارانی واقه‌یی که‌ هه‌یج که‌سه‌ جگه‌ له‌ کۆماری ئیسلامی نێرانی له‌ ته‌واوه‌تی خۆی دا نه‌یه‌ سزای خۆی له‌ دادگای ویژدانی مرۆفایه‌تی دا وه‌ریگری و به‌ دنیا و به‌ به‌رورای گشتیی جیهانی بناسیندری. تکایه‌ ئه‌و په‌ری رێزو هورمه‌تێمان وه‌ریگرن.¹⁰⁰

هه‌یزیی دیموکراتی کوردستانی نێرانی

ده‌فتەری سیاسی

١٩٩٣/١٠/١٨

¹⁰⁰ رۆژنامه‌ی "کوردستان" نۆزگانی کۆمیته‌ی ناومنه‌ی ح. د. ل. ئ. ژماره‌ ٢٣١ لایه‌ره‌ ٢٦

به شى پېنجه م

"هه لويستى نالمان"

به ندى په کم:

- دادگای جینایی نالمان "میکزنووس"
- له بمرلین قازی سره ریسه، یاساوسه زوره
- چۆنیه تی بریار دان
- حوکمی جەلب "گرتن"
- هه لويستى حکومتى نالمان

به ندى دووه م:

- دوو بۆچوونی دژ به يك
- له یاسا دا راستی یه کان دهرده کورن
- حوکمینکی میژوویی "له قهزا دا بېوتنمه"
- پارلمانی نالمان

بهشی پینجه

"هه لویتستی نالمان"

به نهی په کهم:

دادگای جینایی نالمان (میکونوس)

پاش ۱۳ مانگو چهند رۆژ لیکۆلینهوهی بهردوام و ته کمال کردنی دۆسیه ی میکونوس و له دواى سهرنه کهوتنى ههوله کانی کۆمارى نیسلامى بۆ پیشگیری کردن له پیکهتانی دادگا و دادبینی کردنی تاوانباران، له ناکام دا رۆژی ۵ شه مه، ۲۸ ی مانگی ئۆکتۆبری سالی ۱۹۹۳ ی زاینی، دادگای "میکونوس" له هۆلی مورافعاتی دادگای جینایی بێرلین به شتوی رهسمی و عهلهنی دهستی به کار کرد.

گرینگ و بایهخی دادگای میکونوس لموه دایه که نهوه په کهمین جاره تیرۆریستهکانی کۆمارى نیسلامى که له دهروهی ئێران کردوهی تیرۆریستی یان بۆ چهندهمین جار نه نجام داوه، له دادگایهکی ناوا باوه پیکرا و دا دادبینی ده کرین.

له هۆلی مورافعات دا ژمارهیهکی زۆر له خهڵک و ههواتیرو رۆژنامه نووس له هه موو دانیشتنهکان دا بهشدار بوون. جهره یانی رۆژی دهست پیکرانی دادبینی به شتوی راسته وخۆ له تهله ویزیۆنی نالمان بلا و کراوه. پیکهاته ی دۆسیه ی میکونوس چهند به شیک له خۆ ده گری که لێره دا نامازه به چهند خالتیک ده کهمین که کاکله ی دۆسیه کهن.

دۆسیه ی میکونوس ۳ کهس خاوهن سکالای هه بوو (شاکی تایبهتی) که بریتین له و

کهسانه:

۱- رهسورل قادری برای دوکتور صادق شمرد فکمندی

۲- کهژال عهبدولی خیتزانی فهتاح عهبدولی

۳- شۆهره بهدیمی خیتزانی نووری دینهکور دی

قتیبینی: له کمر وکاری هومایون نهرده لان کمر سکالای نه کرده (دهعوای بهرز نه کردۆتموه)! همر کام لهو ۳ کمره، پارتیزه ریکیان همیه بهو ناوانه دی خواره وه:

۱- نۆتۆ شیلی (Otto Schily) پارتیزه ری رهسورل قادری،

۲- هانز نریگ (Hans Ehrig) پارتیزه ری کهژال عهبدولی،

۳- فۆلفانگ ویلند (Wolfgang Wieland) پارتیزه ری شۆهره بهدیمی.

تاوانباره گیراوه کانی قهزییه میکوژنوس بریتین له:

۱- کارم دارابی کاروونی (نیرانی)، ناوبرا و ۲ پارتیزه ری نیختیاری همیه بهم چهشنه:

الف: سیسلی کیهن - زمیسکات (Cisela Kihn-Zmeschkot).

ب: دیتلر کالنج (Detler Kolloge).

ج: فۆلف - گانگ پانکه (Wolf-gong Panka).

۲- عباس راحل (لوسانی)، ناوبرا و ۲ پارتیزه ری "تسخیری" همیه:

الف: هیریرت هیردیچ (Herbert Herdich).

ب: میشتیل کایزر (Michael Kaiser).

۳- یوسف نه مین (لوسانی)، ناوبرا و ۲ پارتیزه ری "تسخیری" همیه:

الف: دوکتور بۆنگارتز (Dr. Bungartz).

ب: دوکتور تامس بۆمیر (Dr. Thomas Baumeyer).

۴- عهتاوئولا نه یاد (لوسانی)، ناوبرا و ۲ پارتیزه ری "تسخیری" همیه:

الف: ناندریکا وردینجر (Anderca Wurdinger).

ب: هینینگ سه پانجیتینی (Henning Sapangenbery).

۵- عه محمد عه تریس (لوسانی)، ناوبرا و ۲ پارتیزه ری "تسخیری" همیه:

الف: نۆلسۆلام (Ulosalm).

ب: ناسترید نادۆم (Astrid Adom).

ئەندامانی دەستەى دادگا:

دەستەى سەرۆکایەتیی دادگا لەر کەسانەى خوارەو پێنک هاتبوو:

۱- سەرۆکی دادگا

۲- چوار قازی

۳- دادستان، (داواکاری گشتی)

نەر کەسانەش لەنێو هۆلی مورافعات دا دەبیندران:

الف: ژمارەپەك فەرمانبەرى ئیدارى

ب: دوو دیلمانی (مترجم) عەرەبى

ج: دوو دیلمانی فارسی

د: پەك دوكتورو ژمارەپەكى زۆر پۆلیس حازر بوون.

سەرۆکی دادگا بە ناوی کۆپچ (Kupsch) لە پێش دا دەستی کرد بە ناساندنی داواکارە تاییەتی یەکانو تاوانبارەکانو پارێزەرەکانیان. دواتر باسی چۆنیەتیی کاری دادگا و پاراستنی ئەزم و نیزامی نێوخۆ و ئەمرکی هەوالتێرو رۆژنامەنوس و جەماوەری کرد. سەرۆکی دادگا لە درێژەى قەکانی دا گوتی: هێندێك كەسى دیکەش کە نەیتەمالی هەبە لە رووداوی میکزنوس دا (مشارکت) بەشداری یان کردبێ نێستا نەگهراون. ئەمەق کارە رەسمى و تەشریفاتى یەکانی دادگا کۆتایی هات و کات بەرمو تەواو بوونە. «دەزگای» قەزایی ئالمان لەژێر تەوژمی دوو لایەن دایە: لە لایەك وەزارەتسى دەرەوى ئالمان، لە لایەکیتر سەرانی حکومەتی تاران بۆ ئەوەى دەزگای قەزایی و قازى رازى بکەن سەپینی ۲۹ى تۆکسۆزى ۱۹۹۳ لە کاتی خۆیندەنەوى حوکمەكە دا راستى یەکان وەك خۆى نەدرکیتى.^{۱۰۲}

¹⁰² ۱- سەلامى عەزیزى، سەغرى بێگەرنامە، لاپەرى ۷۳، ۷۴- ۲- رۆژنامەى لیەاسپون ۱۱ ئاوڕى ۱۹۹۷

له بهرین قازی سهرهسته و یاسا سهرومه

پۆلیس مه‌ستوولانه و ژیرانه شوینی تیرۆریسته‌کانی هه‌لگرت و پاش هه‌ولیکی زۆر توانی ته‌واوی رایه‌لکه‌ی سیخوپی ئه‌و تۆره تیرۆریستی یه‌ی می‌کۆنوس بـه‌زۆتـه‌وه¹⁰³. پۆلیس زۆر که‌سی گرتو له زۆر که‌س پرسیاری کرد. تا سه‌ره‌نجام له نیتوان نه‌وان دا تیرانی یه‌کو چوار لوبنانی به‌ تاوانبار ناسینو دانی به‌ دادگا. دادوه‌کان مرۆڤگه‌لیکی شه‌ریف و مرۆڤه‌ۆست، دادپه‌روه‌ر و وردبین بوون، به‌ تایبته‌ سه‌رۆکی دادگا ناوسانگی به‌ گه‌مه‌ترین و دادپه‌روه‌رترین دادوه‌ری دادگا‌کانی ئالمان ده‌رکردبوو. به‌مه‌و پشچسوونی کاره‌کانی دادگا به‌ تایبته‌ قسه‌کانی "ابوالقاسم مصباحی" و "بنی صدر" وه‌ک شاهیدی دان له به‌رده‌م سه‌رۆکی دادگا و نیه‌ترافی تۆمه‌تباران و به‌لگه‌ و زانیاری یه‌کانی نیسبته‌ی قه‌زیه‌که‌ روژه‌روژه‌ له نیگه‌رانی یه‌کانی کۆماری نیسلامی و زیاد ده‌کرد و له ناکامدا بوو به‌ هۆی ئه‌وه‌ که‌ ناخونده‌کانی ده‌وله‌تی له قووم فتوای کرشتنی دادستان و دادوه‌ره‌کانی دادگایان ده‌ریکه‌ن.¹⁰⁴ به‌لام سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ که‌ ئه‌م دوو دادستانه‌ی که‌ لیکۆلینه‌وه‌کانیان به‌مه‌و پشچه‌وه‌ برد له لایه‌ن کۆماری نیسلامی یه‌وه‌ هه‌ره‌شه‌ی نه‌وه‌یان لێ کرابوو که‌ توشی چاره‌نوسی سه‌لمان روشنی ده‌بن.

به‌لام ده‌زگای قه‌زایی ئالمان بـه‌ ئه‌وه‌ی ته‌ماع بیانگه‌ری یان هه‌ره‌شه‌ بیان ترسیته‌ن، نه‌یشارده‌وه‌ که‌ پیلانی تیرۆری دوکتور "صادق شه‌ره‌فکه‌ندی" و هاوڕێ‌ییانی له لایه‌ن کاربه‌ده‌ستانی هه‌ره‌بهرزی کۆماری نیسلامی یه‌وه‌ نه‌خشه‌ی بـه‌ کیشراوه‌و ده‌ستووری جێبه‌جێ کردنی دراوه‌.

¹⁰³ د. هوشنگ شامیاتی، «طوقی جزای عمومی، حلد اول چاپ هشتم تهران ۱۳۷۳ لاهوردی ۳۹۲، ۳۹۹

¹⁰⁴ هینشتا له برین قازی هه‌ن، «وه‌رگه‌ڕانی سه‌مایل شه‌ره‌فی، زه‌نجیه‌ به‌نامیه‌کی رادیۆفهردا به‌ بۆنه‌ی سینه‌ده‌مه‌ن سالتۆزی ته‌قدیری

چونیه تیی دانی بریاره که :

سهره تا کاره کان له رینگای "فه لایحان" وهزیری نیتلاعاتمه بهرپیره بران. ناوبراو سهرچاوهی زانیاری و رایه لکمی سیخوړی خوی له نالمان وه کار خست. کاتی پتکهاتنی کونگره ی نه تهرناسیونالی سوسیالیست نزیك بڼوه، نعمان دهیانترا نی بهرنامهرپوړی بکمن. لسمره تای دهیمی ۱۹۸۰ وه ریتهرانی حیزب له کونگره ی نه تهرناسیونال دا بهشار دهوون. هدرپیره روون بوو که دوکتور "شمرفکندی" دپته بیترلین. هه لسه نگاندنه که واپوو که نه گهر نه و تیروره له نالمان دا بهرپیره بچس، پتوهندی نزیکی نیران و نالمان دهپته هزی نموه که قهزیه که بې دهنگی لسی بکری.

له نیران دا نه وه ریتهری مهزه بی نیه (که له و باره وه به ته نیا) بریار ددها. به لکرو مه رجعتکی دولت له و پتوهندی یه دا بریاری به دهسته "کومیتهی کاروباری تاییه تی" که له ریتهری مهزه بی، سمرۆك کومار، وهزیری نیتلاعات، وهزیری سوپا و وهزیری دهره وه پتک هاتوه نه و بریارانه ددها.

پاش نموهی فه لایحان له لایمن کومیتهی کاروباری تاییه تی یه وه پنی راگپه نرا که بریاری کوشتنی ریتهرانی حیزبی دیموکرات پمستد کراوه، نه م کومیتیه راست "فه لایحان" ی کرده مهنووری بهرپیره بردنی کاره که. نه م تیروره ناوی ره می "فریاد بزړگ علوی" لسمر دانرا. له کوتایی ژرونیه دا "ارشد و کمال" ی (دوو مهنووری نیتلاعاتی ریژیم) هاتنه نالمان. نه وان له ژیر پمدهی کاروباری بازرگانی دا هاتبوون، به لام سو نمو مه بهسته نه هاتبوون، به لکرو بوناسانکاری و ناماده کردنی بواری تیروره که هاتبوونه نیره تا راپوړتی وه زه که بده نموه به فه لایحان. نه وان لیره که سیتی خویان هه بوو که "دارایی" بوو. دارایی له ساتی ۱۹۸۰ وه له نالمان ده ژیا. به گویره ی زانیاری یه کانی

ریکخراوی نه منیهه تی نالمان، ناوبراو نه دنامی سوپای پاسداران و ده زگای نه منیهه تی نیران و حیزبوللای لوبانه. نه وه مهسه لمیه کی گرنه بوو. بوو دهی حیزبوللای لوبان له لایه نیرانه وه دابین ده کراو هر له لایه نیران شه ته علیم ده درا. ده ولته تی نیران وه نامرازیك بز مه بهسته کانی خوی له مان که لک وه ده گری.

"دارابی" که مه نموریه تی بهرپوه بردنی کاره که ی پی نه سپیتر درابوو، تاقمیکي بز مه بهسته که ی پیک هینا. (نه مینو راحل...). نه مینو راحل له نیران دا ناموروشی نیرامی یان دیتبوو. نه مان سالی ۱۹۸۹ داوایان له نالمان کرد به په نابه وریان بگری، نه مان به هوی مزگوتیک که دارابی نه خشتیکي گرنه کی له بهرپوه بردنی دا هه بوو له گه ل ناوبراو دا ناشنا بوو.

"نه مین" و "راحل" له ۳۰ ی نووتی ۱۹۹۲ دا سه فهریکي هاوبهش بز "یوتونیرگ" ده کمن. نه وه سه فهره که بز ریزگرن له بهر ویری "موسی صر" بوو، گرنه کی یه کی ززی هه بوو. چونکه جگه له "ایاد"، "عطریس" و "نه مینی" یش ناگادار بوو. هر له وه سه فهره دابوو که نه مان له گه ل "کمالی" و "ارشد" که بز ناماده کردنی مهسه له که هاتبوو، ناشنا بوو. هر له وه سه فهرهش دا نه مان به هوالی پیکهینانی کوبونه وهی نوپوزیسیون له ریتورانی میگزونوسیان زانی.

"کازم دارابی" له ۲۵ ی نووت دا ته له فونیکي مزایلی کړی. مه بهستی له کړینی نه وه ته له فونه دهیتوانی به خیرایی پیوهندی بگری بئ نه وهی هیه که سیک بتوانی کونترولی بکا. له ده وروبهری ۷ ی سپتامبری ۱۹۹۲ دا تاقمیکي کومانده به سه رزکایه تی شریف، (عبدولرحمان بن هاشمی) هاته بیرلین. ناوبراو له باری خهباتی چریکی یه وه نینسانیکي کارامه بوو. نه وه له گه ل دارابی پیوهندی گرت. هاتنی شه ریف هیهچی له نه خشی دارابی کم نه کرده وه. کاروباری لوجستیکي بهرنامه که هروا له نه ستوی دارابی بوو و نه وه دیتوانی بهرنامه که به باشی بهرپوه ببا.

دارایی ماله‌کمی خۆی له نیهتیارای تیمی تێقۆر دانابوو (راحل لهو ماله دا ده‌ژیا که دوايه نوانی دیکه هاتن. دارایی له ۱۱ی سپتامبر دا کللیلی ماله دۆستیکی خۆی به ناوی "برنجیان" وهرگرت. نهو ماله له مه‌جوعه‌یه‌کی ناپارتومانی دابوو که بۆ مائی تیمی ژۆر مونسایپ بوو. مه‌علوم نه‌بوو که دارایی چۆن زانیویه‌تی نهو ماله به‌تاله).

دواى نيمه روژى ۱۲ى سپتامبرى ۱۹۹۲ له مالى دارابى، نهمينو شريفو حميدو چاويان به يه كه مو. دارابى راي گيانده كه ماليكي ديكې بډ تيرور ناماده كړودو دېن نهو ماله به جن بيلن. پريار درا هيچ ناسمواريك له خويان لمو ماله دا نه هيلنمووه هدمو شتيك پاك بكم نموه. چونكه دارابي دديزاني دواى نه نجام داني تيرور مومكينه ماله كسي له لايه نه پولي سوه پيشكېندري. شريف به دارابي دهلا: بډ نهو ماله ته له فون نه كا، نه گسر كارتيك پيويست بوو بډخوي ته له فون ده كا. نو شموه دارابي ده چي ته هامبورگو له هوتيل وه تاغيك ده گري بډ نهوي وا نيشان بډا كه له كاتي تيروره كه دا له بترلين نه بووه.

“دوکتور شمره نکه مند له گڼل دۆسته کانی، رۆژی ۱۷ ی سپی تا مبریان بۆ چاوپښت کومنتی نئویوزیس یونی نیرانی له ریتووردانی میکۆنوس دا دیاری کرد. بزیه نووری داوای له غه فاری کرد که دۆسته کانی دهعوت بکار ناوی ۱۰ تا ۱۵ که سی دا به ناوبراو. غه فاری خه لکه که ی بۆ رۆژی ۱۸ دهعوت کردو شمره هه له بوو.

کاتیک ۱۷ دوتسور شمرفکنندی، هفانن عبلولی و نهرده لانو نووری دیکوردی، هاتنه ریتوران، دیتان کس لهوی نیه. بهناچار بههزی غهفاری و "اسفندیار" تهلفون کرا بۆ کهسانی بانگیتشت کراو. هیتندیک لهو کهسانه به دهلیلی نهخوشتی، یان کار نهیانتوانی بهشداری بکهن.

به ریوہ چرونی عہدہ لیا

لهو ماوهيه دا شريف، راحلو نه مين بمرد دواړم له هاتو چو دايوون تا سمره تا کاني کاره کميان ريک بغمن. له ۱۳ي سينتامير دا حميدو ماشينيکي B.M.W دې دستي

دووه مې کړې. بهرنامه که ناروا دانرابوو که دوو کهسیان ته قه بکه، یه کیان به موسه لسلو نموی دیکمیان به حوت تیر (گوللې کوتایې هینان به ژیان).

وادانرا که یه کیک لمو دوو کهسه نه مین بڼ. به لڼم کاتیک نمو پېشنیاره ی پېکرا، ناوبراو رهدی کرده وه و بڼه مالې خوی کرده بیانوو. شریف ویستی نمو برپاره ی پسی یگوږی، به لڼم سوودی نه بوو. وا دانرا که لمبر درکی ریستوران بڼ. راحل ته قه کردن به حوت تیرو شریف ته قه کردن به موسه لسلو بڼ سپتر درا. لمو پتوهندی به دا برپار درا که ده ست به جن دواي عه مه لیات نیسکاني ډاکړدن بڼ راحل پیک بڼ، همربوږیه عطریس ده بوايه گوزهرنامه ی براکمی بندږی.

له ۱۶ ی سپتامبر نه مینو راحل مالو کیان به مه به ستی هینانی چک به جن هیشتو چمند سمعات دواتر به حوت تیرو موسه لسلو ده نگ کپ کمر (صدا خفه کن) وه گپرانوه. نمو چه کانه هی نه رتمشی نیران بوون. راحل و حمیدرو به وردی روانیانه چه که کان و ساکینکی و مرزیشان بڼ ناماده کرد. له و ماوه به دا له لایمن خاښیکه وه به تیمی تهرور راگمیه ترا که کویونه وه که رژی ۱۷ ی سپتامبر پیک دڼ.

تیمی تهرور رژی ۱۷ بڼ تاقیکړنده وه سهر دانی شوینی تهروره کیان کرد. ۱۷ ی سپتامبر ۱۹۹۲ دوکتور سادق و هارپړیانی له ریستوران کڼ بېرونه وه. سمعات ۹ ی شم تله فوونی نمو مالې که تیمی تهروری لڼ بوو زهنگی لڼ دا. نمو نیشانه مک بوو له لایمن نه فمری خپانه تکاره وه بڼ تیمی تهرور بڼ ده سټیکړدنې عه مه لیات.

تیمی تهرور بهرو شوینی تهرور وهری کومت. نه مینو راحل به تاکسی و میترز رویشتنو له نرک شوینی تهرور پیاده بوون. حمیدرو و محمد له ماشین دا چارهری مانوه. لمو کاته دا ریستوران که بیتجه له دوکتور "شهره فکه ندی" و هارپړییه کانی، مشتمری دیکه شی لڼ بوو.

سه عات ۱۰/۵۰ شریف و راحل له رستوران و ژورور کهوتن. شومان سه بارهت به قوربانی یه کان زانیاری تمواویان هه بوو. بۆیه ژۆر به خیرایی تهۆره که میان شه نجام دا بۆ نهوهی لهو بارهوه تووشی هه له یه ک بن.^{۱۰۹}

هوکی گرتن (جەلب)

نهم واقعییهته رۆژی ۲۴ی ماری ۱۹۹۶ی زایینی به دهکردنی هوکی گرتنی (جەلب) "عهلی فهلاحیان" وهزیری ناسایش و نه منیهتی نێران له لایمن قازی دادگای عالی ئالمان به ناوی دوکتور "Dr. Wolst" سه لیتندرا.^{۱۱۰} له بهر گرینگی و بابه خێ شو کێشهیه لێره دا پوختهی نیوهرۆکی چمند خالکی سههرهکی هوکه که باس ده کهین و له جوژنیساتی خو ده بوئین:

گومان لێکراو: عهلی شه کهر فهلاحیان،

شوینی له دایکبوون: شاری نه جەف ئاباد - نێران،

سالی له دایکبوون: ۱۹۴۹ی زایینی،

پیشه: وهزیری ناسایش (رواڵی) کوماری ئیسلامی نێران.

تاوان: بهشاری له دارشتنی پیلان و کوشتنی ۴ کسه و ههزلان بۆ کوشتنی کستیکی دیکه له رووداری میکونوس دا.

"به لگه و دهلیلی ژۆر به دهستوهیه که ناویراو له رێکهوتی ۱۷ی سێپتامبری ۱۹۹۲ دا له شاری بێرلینی ئالمان به هاویهشی و هاو دهستی شهفرادی دیکه و به نیهت و هه ده فیکری پهستی نامرۆقانه و به نامرازی ترسناک چوار ئینسانی کوشترو و ئیقلامی بۆ کوشتنی نهفرینکی دیکهش کردوه."^{۱۱۱}

^{۱۰۹} ۱- رۆژنامهی کوردستان نۆزگانی ههینی دهوکرازی کوردستانی نێران. ژماره ۲۴۵، لایمه ۲۳۰۰ - سهفری ینگهرانهوه،

لایمه ۸۸۱

^{۱۱۰} ۱- کورته مێژووی ح. د. ک. ن. لایمه ۶۰۱، ۲- سهفری ینگهرانهوه لایمه ۱۴۱

"به گوړه‌ی مادده‌ی ۲۱۱ و ۲۵ و "شمره‌فکهندي" ۲ و ۲۳ و ۵۲ ی قانونی جه‌زایی نالمانی فیدرال (STGB) ناورار وک تاوانبار شیاوی سزادانه."

لەنتو کوژراوه‌کان دا دوکتور "شمره‌فکهندي" سکرتری گشتی حیزبی دیموکراتی کوردستانی نیران هه‌یه. که نه‌و حیزه گه‌وره‌ترین و له نه‌زهر سیاسی یه‌وه گرینگترین ریک‌خراوی ناوچه‌ی کوردنشینی نیرانه‌و به یه‌کتک له به‌رچاوترین هیزی نۆپوزیسیونی نیرانی ده‌ژمیردئ."

روژی ۱۷ ی سپتامبری ۱۹۹۲ نزیك کاتژمیر ۸ ی شمو، دوکتور شمره‌فکهندي و هاوڕێانی له رێستورانی میکۆنوس پریتسز پلالتز (Praser Platz) کۆ ده‌بنموه تا له‌گەڵ نوێنهرانی نۆپوزیسیونی نیرانی له‌سر مەسایلی سیاسی نالوگۆپی بیروا بکمن. له ژووره‌کە‌ی ته‌نیشت نه‌م رێستوران‌ه دا سه‌رحه‌م ۹ کەس ده‌بن که کاتژمیری ۱۰/۵۰ ده‌قیقه دوو پیاوی چه‌کدار به‌ موسه‌له‌سلێکی IMI کالیبر ۹ میلیمتری، ده‌مانچه‌ی لا‌ما (Lima) ی کالیبر ۷/۶۵ میلیمتری هێرش ده‌کهنه‌ سه‌ر سالتۆنی نان خواردن و راسته‌وخۆ "به‌ نامانجه‌وه" ته‌قه‌ له‌ دوکتور "شمره‌فکهندي" و عه‌بدولی و نه‌رده‌لان و نووری ده‌کمن که به‌ هیچ جوړ چاوه‌پوانی هێرشێکی وایان نه‌ده‌کرد. له‌ ناکام دا هه‌ر چوار کەس که گولله‌یه‌کی زۆریان ویکه‌وتبوو ده‌کوژرێن و عه‌زیز غه‌فارش بریندار ده‌بن.

یه‌کتک له‌و دوو کەسه‌ی که ته‌قه‌یان کردووه به‌ ناوی عه‌باس راحل خه‌لکی لوینان له ریکه‌وتی ۸ ی نۆکتیری ۱۹۹۲ دا شناسایی و ده‌سته‌سه‌ر کرا. شوێنی قامکی ناورار له‌ سه‌ر نامرازی قه‌تله‌که (ده‌مانچه‌که) به‌جێ‌ما‌بوو که ناسراوه. له‌گەڵ عه‌باس لوینانی یه‌کی دیکه به‌ ناوی یوسف نه‌مین ده‌ستگیر کرا که له‌ کاتی لیکۆلینه‌وه له‌به‌رده‌م قازی نیقرازی کرد که له‌ کاتی تیرۆره‌که دا له‌ میکۆنوس کیتشکی داوه به‌ دوا‌ی نه‌و نیع‌رافاتانه‌ دا، کازم دارابی خه‌لکی نیران له‌ ۸ ی نۆکتیری ۱۹۹۲ دا، ده‌سته‌سه‌ر کرا.

"نهمین" ناورای وک سمرۆکی عه‌مه‌لیاتو که‌سێک نایبرد که‌ هه‌قه‌ده‌ستی تیمی تیۆرو
خه‌رجی تیۆره‌که‌ی دابین کردوه.

له‌ رێکه‌وتی ۲۸ی نوکته‌زیری ۱۹۹۳دا له‌ دادگای عالی جینایی بێرلین دژی نمو
سێکه‌سه‌ر دوو نه‌فه‌ری دیکه‌ که‌ گومانێ هه‌وکاری کردنیان له‌و جینایه‌ته‌ دا له‌سه‌ره‌
دادبینی به‌رپه‌وه‌ ده‌چن.

گومان لێکراو "فه‌لاحیان" له‌ پیلانی تیۆری ۱۷ی سپتامبری ۱۹۹۲ دا وه‌ک تاوانبار
به‌ شێوه‌ی خواره‌وه‌ شه‌ریک وه‌ه‌وه‌ست بووه‌.

له‌ کاتی به‌رپه‌وه‌بردنی پیلانه‌که‌ دا "فه‌لاحیان" سمرۆکی وه‌زاره‌تی ناسایش و نه‌ه‌میه‌تی
کۆماری ئیسلامی "واوک" به‌روه‌ و نیتاش هه‌ر سمرۆکی نمو وه‌زاره‌ته‌خانه‌یه‌یه‌. نمو
وه‌زاره‌ته‌خانه‌یه‌ به‌ هه‌موو به‌شه‌ زانیاری یه‌کانه‌ی خۆیه‌وه‌ له‌ گه‌ل سوپای پاسداران و به‌ تایبه‌ت
له‌ گه‌ل واحید "قدس"ی سوپا پێه‌وه‌ندی یه‌کی راسته‌وخۆی زۆر پته‌ری هه‌یه‌. نمو مه‌سه‌له‌یه‌
نیشانه‌ری هه‌لوتیستی کۆماری ئیسلامی سه‌باره‌ت به‌ نه‌فراو و رێکخراوه‌ سیاسی یه‌کانه‌ی
نۆپوزیمیۆنی ئێرانی یه‌ که‌ کۆماری ئیسلامی نه‌ک هه‌ر قه‌ده‌غه‌ی کردون، به‌ لکوه‌ له‌
ده‌روه‌ی ولاتیش نوێسه‌ره‌کانیان هه‌ر ته‌عقیب ده‌کا. گومان لێکراو فه‌لاحیان نمو
مه‌سه‌له‌یه‌ی له‌ به‌رنامه‌یه‌کی ته‌له‌ویزیۆنی ده‌وله‌تی دا له‌ رێکه‌وتی ۳۰ی نووتی سالی
۱۹۹۲ به‌ ناشکرا راگه‌یاندا و به‌ شێوه‌ی راسته‌وخۆ ناوی هه‌یزیی دیموکراتی کوردستانی
ئێرانی هه‌تاه‌و به‌ عینوانی یه‌کێک له‌و رێکخراوانه‌ ناوی به‌رد که‌ وه‌زاره‌ته‌خانه‌که‌ی له‌
ته‌عقیبان دایه‌.

"نێمه‌ به‌شێکی زانیاریان هه‌یه‌ له‌دژی گرووه‌که‌کانی دژی شه‌وش کار ده‌کهن. نێمه‌
توانیوه‌مان له‌ نۆزگانه‌کانی ناوه‌ندیی نمو تاقدانه‌ دا نفوز به‌کین و زۆریه‌ی نه‌وان له‌ ولات
هه‌لاتوون. نێمه‌ عه‌مه‌لیاتی خۆمان درێژه‌ پێده‌ده‌ین و ته‌عقیبان ده‌کهن به‌ شێوه‌ی
رێکپێک له‌ ده‌روه‌ی ولات و له‌ ژێر چاره‌ده‌یریان دان. نێمه‌ له‌ نۆزگانه‌کانی نه‌وان دا

دهستان همیه له کارو ټیکوښانیان ناگادارین. نیمه توانیومانه له به‌شیکي زور له‌و گرووهانه له دهره‌وی ولات یا لسمر سنوره‌کان زهرمیان لښ بده‌ین.

همروه‌ک ده‌زان په‌کټک له‌و گرووه‌که هه‌لسوورانه، حیزبی ډیموکراتی کوردستانی نیرانه. نیمه توانیمان سالی رابردو زور زهریه‌ی کاریگر له‌ نندامانی بده‌ین. زهریه‌ی زور سخت له‌ نزرگانی مهرکه‌زی و نزرگانه‌کانی دیکه‌یان کموت و ټیکوښانیان کم بږوه. "له‌ کوشتنی دوکتور "قاسملو" له‌ ۱۳ی ژوئیه‌ی سالی ۱۹۸۹ دا‌ نمر راستی په‌ی دمرخت که‌ به‌ دوا شوین پس‌ داجرونی نه‌یاران و نوټمه‌ره‌گانیان ته‌نانت له‌نیوبردنی نه‌وانیش ده‌گمپټه‌وه. له‌ کاتیک دا‌ دوکتور قاسملو و نوټمه‌ره‌که‌ی "عبدالله قادری نازم" له‌ میانه‌ی وتوویزی نه‌پنی له‌گمل وه‌دی نوټمه‌وايه‌تیی نیران به‌ ده‌ستی نه‌ندامانی نه‌و وه‌ده‌ کوژران. حوکمی گرتنی نه‌ندامانی وه‌دی نیران له‌ نوریش (نمسا) له‌ لایمن دادگای جینایی ټیپه‌ن دهرچو. په‌کټک له‌ نه‌ندامانی نه‌و وه‌ده‌ "جعفر صحرا رودی" بوړ. له‌ حالۍ حازر دا‌ جینگری فرمانده‌ی ستادی سوپای پاسدارانه. واحیدی "قودس"ی سوپای پاسداران کاره‌که‌ی به‌ریه‌ره‌کانی دژی موخالیفان و به‌ریوه‌ بردنی پیلانی تېروره‌.

له‌به‌ین بردنی هیزه‌کانی نویوزیسیقن له‌ دهره‌وی ولات له‌ لایمن حکومته‌ی نیران ته‌نیا ممبروت به‌ر رووداره‌ تایبته‌ی په‌ نیه. نه‌و مه‌سه‌له‌یه به‌ر روودارانه‌ی خواره‌وه‌ ساییت ده‌ین.

دادگای جینایی پاریس له‌ ۱۶ دټسامبری ۱۹۹۴ تا ۱۶ی ژوئیه‌ی ۱۹۹۵ دا‌ سرجه‌م ۸کس نیرانی لسمر به‌شداریکردن له‌ کوشتنی "به‌ختیار" سهرۆک وه‌زیری پېشروی نیران له‌ ۱۶ مانگی نورتي ۱۹۹۱ له‌ پاریس به‌ به‌نلی هه‌میشه‌یی و درېڅایه‌ن مه‌حکوم کرد. له‌و دادگایه‌ دا‌ روون بږوه‌ که‌ نه‌ندامانی بنیاته‌کانی ده‌ولته‌تیی نیران وه‌ک وه‌زاره‌تی پوستر ټیټیگراف، تله‌ویزیقن، وه‌زاره‌تی دهره‌وه‌ له‌ به‌رنامه‌ دپشتو ته‌داروک کردن و به‌ریوه‌بردنی نه‌و پیلانه‌ تیرۆرېستی په‌ دا‌ به‌شدار بوون. به‌ قسه‌ی شاهیده‌کان دوو که‌س

لهمانه نه‌ندامی وه‌زاره‌تی ناسایش یا سویای پاسدارانن که نمو دوو نۆرگانه پیئکه‌وه پیتومندیی زۆر نزیکیان همه‌یه.

پروفسۆر دوکتور "گه‌نجی" وه‌زیری پیتشوی فیرکردن و باره‌یتنان (وه‌زاره‌تی تهریه‌ی نیران و ریه‌ری به‌کێک له ریک‌خراوه رکه‌به‌ره‌کانی ده‌ولەتی نیران به ناوی "درفش آزاد"ی له ره‌وتی لیکۆلینه‌وه دادیهینی دادگای تارانکاری دا وه‌ک شه‌ید رای گه‌پاند که نمو به‌ر له تیکۆشانی له ریزی نۆیوزیسیۆن دا له لایهن ده‌ولەتی نیرانه‌وه به‌ هه‌ره‌شه‌ی مه‌رگی لیک‌خراوه. دوو که‌س له پارمه‌تیه‌ره نزیکه‌کانی کوژران.

له ریکه‌وتی ۱۶ی ماری ۱۹۹۳ نووسراوه‌یه‌ک به‌ نارمی کۆماری نیسلامی نیران له‌و پیتومندییه‌ دا به‌ نیحزای دادستانی گشتیی شۆرش نیشان درا. نمو به‌لگه‌یه که له ریکه‌وتی ۸ی دیسامیری ۱۹۹۴ دا له لایهن شاره‌زایانی ریک‌خراوی زانیاری (کارشناسان سازمان اطلاعاتی) ئالمان "به‌ نیحتمالی به‌هێژ" وه‌ک نه‌سل هه‌له‌سه‌نگیترا؛ لیتوانی دوکتور گه‌نجی سه‌لماندیو له هه‌مان کاتیش دا خسته‌نه‌ رووی نمو راستی یه‌ش بوو که له په‌نا وه‌زاره‌تی ده‌ره‌وه‌ دا وه‌زاره‌تی "ئاوانبار" فه‌لاحیان زیاتر له‌ نموانی دیکه له به‌پیتومهردنی هوکمی کوژرانی دوکتور شاپووری به‌ختیار دا به‌شدار به‌وه. به‌و جهۆره له رابه‌رایه‌تی کردن و هه‌نگاونان و هه‌لبۆاردنی سیخووری تیتۆریستی په‌روه‌مه‌ کرا و دا‌په‌نکردنی نیحکاناتی نه‌فهامدانی پیلانه‌که ئه‌مرکی وه‌زاره‌تی "ئاوانبار" به‌وه.

له ۱۶ی ژانویه‌ی ۱۹۸۷دا "علی مه‌همدی" سه‌ر فرۆکه‌وانی ده‌ولەتی نیران له‌ شاری هامبورگ له لایهن که‌سی نه‌ناسراو به‌ گولله‌ ته‌هۆر کرا.

له ۲۶ی نووتی ساتی ۱۹۸۹دا "جوادی" نه‌ندامی نوپوزیسیۆنی نیران له لایهن که‌سانی نه‌ناسراو له "فیرس" ته‌هۆر کرا. جیتی ناماژه پین‌کردنه له هه‌م‌ده‌وکی نمو رووداوه‌ دا چه‌که‌کان و ده‌نگ بری نمو چه‌کانه ده‌زراوه‌وه. به‌راورد کردنی نمو له‌گه‌ل نمو

دهنگ پرانې له كړدوې ميكونوس دا به كار براون، دسېلېنن كه وېكچوونيان پټكهوه زړه و تاييه تمندې په كانيان له زړ بواروه يه ك ده گړنوه.

به گوړه ټم به لگانه له نيوروني نټويزيښون نمركي سره كيې وه زارې "اطلاعات و امنيت" مو رېكخراوه كاني سر بهو وه زارې خانېه سر وكي نو وه زارې خانېه، فـه لـاحـيـان بېجگه لمو بهر پر ساپه تي په، نه ندامي نه نچومنه نه منيپه تي ميلليسي ولايتشه. لمو نه نچومنه دايه نو بهر نامه تيروزيستي يانه دادېرېزيرو برياري جېبه جي كړدنيان له سر ددري.

نو گومانه به هيزه كه رووداري ميكونوس له لايه ن حكومته تي نيرانسره كراوه ناكامي نو له ليكولسېوه، هـلـسـهـنـگـانـلـنـو نه تيجه گړي په كه له زانياري په جزواو جزوه كان به دسـت هـاتـوه كه راستموخو پټوه ندي يان به پيلانه كموه هـمـيـه.

تومـتـبار "نـمـين" لمو نيقراره كه له بمردهم قازي كړدويپه تي و هـك سـهـنـد به نو سـراوه به زهـبـت كراوي هـمـيـه. ناماژه به وتوويي نيوان هاوكاراني قـتـلـهـكـه دـكـاتـو نو راستي په خوډه نويني كه نيران پشتگړو ماكه ي نه سـلـي تاوانه كه بووه، نه گـر په كـيـك له تيروزيسته كان گړا، نيران به هـانـايـوه دي.

"كازم دارابي" له بنمرېت دا نيران ي، عاميلي سره كي تـيـروـرو بازنه ي پټوه ندي نيوان بهر پر ساني نيران ي و نه نداماني "حزب الله" په كه بهر پټوه بهرو مهـهـارـكـهـري راستموخو رووداوه كه بووه. به گوړه زانياري سازماني نه منيپه تي نيـتـوـخـيـنـاـلـمـان (BFV) و سازماني نه منيپه تي نيـتـوـخـيـنـاـلـمـان (LFV) و سازماني زانياري (اطلاعات) ي نينگليس، كازم دارابي سيخوري سازماني زانياري نيران (واواك) و نه ندامي سويي پاسدارانه. كموته له ژير ريمري و چاوه ديـري "مـتـهـم" فـه لـاحـيـان دا كاري كړدوه. به پټي نيـعـتـرافي "نـمـين" دارابي بهر له وې تيمي تـيـروـري ميكونوس بهر تـيـه مـالي

نەینی لە سێف بێر جێرینگ (Senfbergerring - V) نەوانی لە مالی دوو هەمی خۆی دیتۆلدیر سیتیرکوو (Detmolderstrcu) حەشار دابوو.

- بە پیتی نمو مەعلووماتانە ی که دەزگای زانیاری نیتوخی ئالمان داوێستی بە ئۆرگانەکانی لیکۆلینمو، نەندامانی وەزارەتخانە ی "فەلاحیان" یان تەشکیلاتی ژیر رییەری نمو راستموخۆ لە تیرۆری "میکۆنوس" دا بەشدار بوون.

- مەتەم "نەمینو راحل" که نەبەمەدەرانی راستموخۆی رووداوێکی میکۆنوسن که لە لایەن ئێرانمە پشتریانی یان لێ دەکۆتو لە پادگانێکی ناموزشی سوپای پاسداران دا خولی تاییستی یان بینێو.

- سەبارەت بە "حەیدەر" شۆفیری نمو ماشینی که قاتڵەکان پاش بەرپۆهەردنی تیرۆرەکی پیتی دەریاز بوون حوکمی گرتنی دەرجوو. بە پیتی قەسە شاهییدەکان ناویراو بە دوا ی راکردنی لە ئالمان ئیستا لە ئێران ژیان دەباتە سەر.

- کۆریاری نمو ماشینی که تاوانبارەکانی پێ دەرجوون بە ناوی "علی صبرا" دوا ی ونبوونی لە ئالمان، که پۆلیس لە هەولێ گرتنی دابوو، دەرکەوت که لە لایەن یەکیک لە شاهییدەکانمە لە کاتی چوونە ژوورمەو بۆ بارەگای قەمارگای ئەسلی "حزب الله" لە بیروت بینراو.

- یەکیک لەو چەکانە که لە ۱۷ ی سێپتامیری ۱۹۹۲ دا بۆ تیرۆری "میکۆنوس" بەکار هێنراو لە موجودی چەکی نەنباری نەرتەشی شای پیتشوری ئێران.

- یەکیک لەو دوو کەسە که لە رێستووێران وەژوور کەوتوون بمر لەوێ کۆژراوێکان بەدەنە بمر دەستۆرێژ بە زمانی فارسی جێنویان پێ داو.

- "ئالەبانی" رییەری کوردەکانی عێراق یەکیک لە دۆستەکانی دوکتور "شەرفەفکەندی" کۆژراو، شەری دوا ی رووداوێکی بە بەریرسانی لیکۆلینمەو ی گوتەو که نمو تیرۆرە لە لایەن ئێرانمە کراو. نمو زانیاری یەکانی بمر شێرمە داو: "دوا ی دەسگیر

کرانی چهند کس له پاسداران له لایهن پشهمرگه کانی کوردی عیراقی له مانگی نووتی ۱۹۹۲ دا پیلانی لهو بابه ته ناشکرا کران. "تاله بانی" چهند حوتوو پینش تیرۆری "میکۆنوس" بوونی نهو پیلانه ی به دوکتور شهرفه کمندی راگمیاننبوو.

– "برند اشیمت باور" وهزیری موشاویر بۆ کاروباری نه منیه تی ئالمان که له رهوتی دادبینی دادگای بهرزی تاوانکاری بێرلین دا وهک شاهدی قسمی ده کرد، په سندی نهوه ی کرد که "فهلایان" له تیرۆری "میکۆنوس" دا دهستی هه بووه. له درۆهی لێدوانه کهی دا گوته: "فهلایان" زۆر ههولێ داو فشاری هینا بۆ سه ر ئالمان تا پینشی پینکهاتی دادگای "میکۆنوس" بگرێ.

ناکامی لیکۆنسه وه نهو راستی یه ی ده رخست له سه ر نه نگیزه و رینخۆشکردنی هه لومهرچیک که شمرتی بنه رته ی تیرۆره که (قازاچی نیران، هه لۆستی کاربه دستانی نیرانی له به راه به ر ئۆیوزسیۆن دا، ته رج و به رنامه رۆژی نه فهام درا و له نیران، به رپۆه بردی پیلانی بێرلین له ۱۷ ی سیتامبری ۱۹۹۲، ده خاله تی که سانیلک که راسته وخۆ یا ناراسته وخۆ لهو پیلانه دا به شداریبون) روون ده کاتمه که "فهلایان" له لایه ک وهک سه رۆکی وه زاره قحانه له لایه کی دیکمه، نه ندامی نه فومه نی نه منیه تی میلی و فرمانده یی کردن و پینکه تسانی ئیمکانات دا بۆ تیرۆریسته کان له کردمه ی ۱۷ ی سیتامبری ۱۹۹۲ دا شه ریک به وه.

"نهو به لگه وه لیلانه ی که تاوانی میکۆنوس له سه ر فهلایان ساییت ده کم ن بریتین له:

۱- قسمی شاهدی کان و کارشناسان له دادگا و لیکۆلینه وه دا،

۲- قسم و نیقراری گومان لیکرا و "نه مین"،

۳- قسمی شاهد "گرونه والد" له (BFV)،

۴- قسمی شاهد "نانوسک" له (LFV)،

۵- قسهی شاهید پروفیسور "گهغی"،

۶- قسهی شاهید "استر ویتس له (پولیس جینایی وینه)،

۷- نهمزی کارشناس پروفیسور دوکتور "اشتاین باخ" له (نمنستیتوی رژهه لاتناسی هامبورگ)،

۸- نهمزی "بن اشتاین" له (پولیس فیدرالی نالمان لهسهر چه که کانو دهنگ بره کان)،

۹- حوکمی دادگای جینایی پاریس به تاریخی ۶ دسامبری ۱۹۹۴ و ۱۶ ی ژوئیهی ۱۹۹۵،

۱۰- دستوری کوژرانی دوکتور "گهغی"،

۱۱- حوکمی جلهبی دادگای جینایی وینه.

تیرۆره که فیلبازانه نهمام دراوه و ههموو تاییه تمندی به کی کوشنی تیدایه.

"فلهحیان" به بهرۆکمی بهست کاره کی کردوه. نمو له خۆرا خۆی کردوه به خاوهی مهرگو ژبانی خه لکی دیکه و نمو و نشاندهری نمو یه که کاره که به نهمگیزیه کی بهست بهرپوه چوه.

بۆیه حوکمی گرتهی بهرام بهر پاراگرافی ۱۲ ی "بصره" ی ۳ ی قانونی جینایی دهرچوه. به گویری قانونی نهماسی نمو خالانهی خواروه بوونه هژی دهرچوونی نمو حوکمه.

- گومان لیکراو به دلخواز، خۆی تسلیمی قانون ناکا،

- بهی گهرانی دمست به جیتی گومان لیکراو روون بوونه مری تیرۆره که ده که برته مهترسی یه وه،

- دستوری جلهب له پیتاوی روون بوونه مری راستی دایه. له و پیتوهندییه دا سهرنج دان بهر خالانهی خواروه پیتویه:

۱ - کاربده دهستانی دهولته تی نیرانو بالویزی کۆماری نیسلامی نیران چه ندین جار بهشاربوونی گومان لیکراویان له مو تیرۆره دا وه درۆ خستۆته وه. نمو راستی به له بهرچاوان که گومان لیکراو نیشته جیتی دایمی نیرانه (لانیکه م له حالی حازر دا) به دلخوازی خۆی له دادگا حازر نابێ و به پێچهوانه زۆریش ههول ددها که نهیه ته ئالمان.

پاراگرافی ۲۰ GVG که به گومان لیکراو مافی "مصونیت" ددها نه گهر وهک نوێنهری کۆماری نیسلامی بێته ئالمان، متمانیه کی سنورداری بێ.

به دههه چوونی هوکی جەلب نيمکاني نمو دپته پيش که نه گهر ناوبراو بۆ ولاتيکی سیههه سه مهر بکار، ده سگير بکړی ته حويلی ئالمان بدری.

ب - له جهره یانی کاری دادگای "میکۆنوس" له دادگای بالای بیرلین دا، زانیاری یه کی زۆر له کس و کارو نزیکانی گومان لیکراوه کان که له گهل "حزب الله" پتوهندی یان ههیه وه دهست کهوت که نیشانی ددها گومان لیکراوه کان پيش بازجوویی کردن له دادگا کهوتونه ژیر فشار بۆ نهوی نمو شتهی له لای پۆلیس گوتویانه وهی بگرته وه یان له دادگا دوویاتی نه که نه وه. ته نانهت دادگا ده لیلی دوو کس له شاهیده کانی قبول کرد که له بهر نمو فشاره حازر نه بوون ناری خۆیان بدن، چونکه گیانیان له خهتر دابوو "نموانه پیتشر له لایه ناغای نه بولمه سهن بهنی سه در ناسیندرا بوون، چونکه ناغای بهنی سه در له بهر دهه دادگا دا گوتی: "نمو ده ستوره که تبهی یه که بۆ کوشتنی دوکتور شه ره فکه ندی و هاوړیانی له لایه "خامه نهی" و "ره سه نهانی" یه وه دراوه له بهر دهست دایه."

نه زهری کارشناس پرۆفسۆر دوکتور "اشتاین باخ" له راپۆرتی نوو سراوی خۆی دا به تاریخی ۵ی ناوڕیلی ۱۹۹۳ سه بهرته به پتوهندی "حزب الله" ی نیران له گهل قسه کانی گومان لیکراو "فه لایان" له ته له ویزیونی نیران له ۳۰ی نووتی ۱۹۹۲ دا وه سهروه ها قسه و نیقراری گومان لیکراو "نهمین" له بهر مه بهر قازبی ته حقیق له دادگای بهرزی ئالمان دا دهیسه لمینی که فشاره هیتان بۆ سه ر گومان لیکراوه کان له لایه ن نیران یا به

داواکاری نیران نه‌نجام دراوه. بۆیه ده‌بن قیوول بکری که گومان لیکراو به‌مریسی کاره‌که به‌وو راستموخو له تیروژه‌که دا به‌شداری کردوه. بۆیه گومان لیکراو هم‌وو توانای خوئی به‌کار دپنن تا راستی یه‌کان ناشکرا نه‌بن.

ج: به‌گوێره‌ی نه‌و زانیاری یانه‌ی که به‌ده‌ستموه‌یه نيم‌کاني هه‌یه گومان لیکراو جینایاتیکی زیاتری له‌و باب‌ه‌ته نه‌نجام بدات. کوشتنی دیپلۆماتی پیتشووی نیران "کازم ره‌جه‌وی" له ٢٤ی ناوڕیلی ١٩٩٠ له ده‌ورویمه‌ری ژینیف، کوشتنی سه‌رۆک وه‌زیرانی پیتشووی نیران "به‌ختیار" له ٦ی نووتی ١٩٩١ له ده‌ورویمه‌ری پاريس، کوشتنی "نه‌قدي" ده‌بیری شوورای میلیلی به‌رگری نیران، به‌شی نیتالیا، له ٦ی مارس ١٩٩٣ له رۆم، هه‌موو له زه‌مانی به‌رپرسایه‌تی گومان لیکراو له لایهن وه‌زاره‌تی ناویراوه‌ به‌پرتیه چوون.

د: له‌به‌ر قورس بوونی تاوان ده‌ستووری بازداشتی گومان لیکراو "فه‌لاحیان" ده‌رده‌چێ. ١٠٧

٢٤ی مارس ١٩٩٦

دوکتور "ولست" Dr. Wolst

قازی دادگای عالی ئالمان

پارلماني نالمان

پارلماني نالمان له کږيو ونه دې رڼوې ۱۷۰۰ ی ناروېلي ۱۹۹۷ دا سهاره ته به نيران بهم جوړه هلوښتې خڅی دهرېږي:

"نن دمانې پارلماني نالمان به گشتي به شداری دوه لته نيران له تېروزي (شهره فکهندي) له بېرلېن دا وهک له ټیږي ناني ناشکرای مافه نيونه تموهی په کان مه حکومت کرد... داوا له دوه لته کړا پټو ندي نهېتي و هاوکاري له بواړي کاروباري نه مني به تي له گه نيران دا کوتايي پټېږي ١٠٨"

هلوښتې حکومتې نالمان

به دواي دهرچووني هوکمي لټپراوانه د ادگای ميکونوس و بلاويونو دې له راگېښه گشتي په کان، هاوکات حکومتې نالمان له بديانامه په کی ره سمي دا رايگېماند که ده خالته سمراني دوه لته نيران له رووداري ميکونوس دا "پنښيل کردن" ي مافي مرزوډ لادنيکي ناشکرا په له پاساکاني نيونه تموهی و نالمان ناتواني ته حه مولی کردو دې وا بکا. لمو بواره دا شو پريارنه د خواړه دې دا:

۱- سه فوري نالمان له نيران فموري بانگ بکړي ته و بڼ نالمان

۲- په سياسي ديالوگي ره خنه گرانه دې خڅی له به راهېر نيران دا کوتايي پټي

۳- چوار که له ديپلوماته کاني نيراني له نالمان وه دهريني

نمو بېراره نازايانه د ادگای ميکونوس بو به ويري سهرزمان و مانښتي گموره د رڼوژنامه و گؤفاره کاني نالمان و چهند نمونه په کی ده خهينه روو:

108 - رڼوژنامه د کورستان نوروکاني (ج. د. ک. ١). (ماره ٢٤٤، لاپېره ٢، سالي ١٩٩٧ ٢ - مهران پلنده، عباس خدافلي

، حميد نوري، هنريز وېرېنې قاضي هست، ناشر نشر لښ، چاپ دوم، سال ٢٠٠٠، محل المان شرال، اسن

نمره یه کهم جاره که دهزگای قهزایی به سمر سیاستو نابرووری دا سرده کهوئ "فرانکفورتیر الگمانیه"

مهسه لهی دادگای میکنونوس له میژووی قهزایی نالمان دا به یادگار ده میتیتسه "زیلویچه زاینونگ"

نیدی هیچ پروییانوویهک بژ کار به دستانی وه زاره تسی دهره وهی نالمان نه ماره وهه که له گهل نیران سازشکاری بکهن "تایگه زاینونگ"

نالمان نابین نیکه رانی تینکچوونی پیوه ندیی نیران و نالمان ببن چونکه لهو حالته دا شهو نیرانه که گهره ترین زهره ری وئ ده کهوئ "بیرلین سایتونگ"^{۱۰۹}

به ندی دووهه م:

دوو روانگهی جیاوازله سهر حوکمی فه لایحان

ا: به دواي فرمانی گرتنی عملی نه کبهر فه لایحان وهزیری نیتلاعات و نه منیبه تی نیران له لایهن قازی دادگای بهرزی نالمان به تاوانی پیلان دارشتو و کوشتنی دوکتور "شمره فکندی" بوو به مایه ی خوشحالی و رهمانه ندیی حیزیی دیموکراتی کوردستانی نیران وهک خاوه ن سکالو لهو باره یه ره ژۆی ۱۶/۳/۱۹۹۶ ی زاینی به یاننامه یه کی بلاو کرده وه. له به شیک لهو به یاننامه یه دا هاتوه:

"دوو سال و نیو دواي دست پیکردنی دادگای بیرلین، تایبته به موحاکمه ی قاتله کانی سکرتری گشتیی حیزیی دیموکراتی کوردستانی نیران دوکتور "عمه مد سادق شرفکندی" و هارپینیانی، دادستانی نالمان ره ژۆی پینج شه مه ۱۴/۳/۱۹۹۶ به ههنگاو یکی بزوینسه و نازایانه حوکمی نینه ته وهیی گرتنی "عملی فه لایحان" وهزیری "اطلاعات" ی کۆماری نیسلامیی نیرانی دهر کرد. نهو کاره ی دهزگای قهزایی نالمان له گهل خوشحالی و رهمانه ندیی

109 - ۱. رهژوانمه ی کوردستان، تهرگانی (ح. د. د. د.). ژماره ۲۴۴ لایره ۳۶، ۲ - سهلامی عهزیزی، سهری ییگرانه مه.

همه موو نؤگرانی حقو عدالت له دنیا دا پرهو روو بووه، له بهرامبهه دا سو به هژی تووېهې و ناړه زامه ندی کاربه دهسته تیوړیست په روره کانی کؤماری نیسلامی نیران.

تاوانبارکردنی وهزیری "اطلاعات"ی کؤماری نیسلامی به تیوړی ریسه ری حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران واورې یانی، نهویش به شتوې ره سې و له لایه ن دادستانی په کتیک له ولاتانی موغتمبه ری جیهانه وه که پتوه ندی په کی نیزیکی نابووری و بازرگانی له گمل کؤماری نیسلامی نیران همیه، نیشانه په کی ناشکرای ریسوایی و بی نه تیبار بسونی نهو ریژه له پیش چاوی خه لکی دنیا په. بهمانامه ی دادستانی نالمان له راستی دا تاوانبار کردنی تمواوه تی دام و ده زگای کؤماری نیسلامی نیران به تیوړی ریسه رانی نؤیوړیسیونی نیرانه. چونکه وه که هم موو لا ده زانن فرمانی تیوړی نمر شه خسیه تانه له لایه ن بهر زترین کاربه دهستانی ریژه وه درده چې و له دوايه جبهه چی کرده کی به هیندی مژدی وه "ععلی فلاحیان" ده سپردی.

نیمه له کاتیک دا خو شحالی خو مان له ده رجونی هوکی گرتنی "ععلی فلاحیان" له لایه ن دادستانی نالمان وه درده برین، له دله وه پیوژیایی به ده زگای قزایی نالمان ده لنین و ده رجونی نهو هوکمه به نیشانه ی سربه خوئی ده سلاتی قزایی نالمان و ریژدانانی ده ولتی نالمان بؤ نهو سربه خوئی په ی ده زگای قزایی داد مینین... ۱۱۰

په له قاره ی نیران

پراون: ده ولتی نالمان له کؤبونو ده ی وه زرای ده روه ی ولاتانی نهو روپا دا پاسی کرد که به نیسبه ت دژگرو ده ی نیران له باره ی هوکی دادگای میکو نووس مه ترسی جیددی هست پی ده کری. به تاییه تی له باره ی هیرش به سفارته ی نالمان له تاران و مه ترسی ده ست دریی بؤ سر گیانی نالمانی په کان. بؤیه له هم موو نهو روپایی په کانی دارا کرد لمو بواره نیران ناگادار بکریتمره.

چونکه دهولمتی نئیران له رهوتی بهرهو پیتش چوونی دادگای میکونوس دا به شیوهیهکی سیستماتیک له ههموو نیمکاناتیک که له نیختیاری دا ههبوو، کهلکی وهرگرت بۆ پیتش گرتن له پتکهپتانی دادگا و به لایڤ دابردنی پرۆسهی دادبیینی قاتلهکان که به جۆزیک نهگهر نهیتوانی بهرگری له رهوتی دادگا بکات، لانیکهه مهسهلهکه پتوهندی نهدریتموه به سهرانی نئیران، بۆیه لهو بارهوه ئهم ههنگاوانهی ههلتاوه:

- فشار هینان بۆ دهولمتی ئالمان و سوو نیستفاده کردن به دهست بهسهر داگرتنی کهسانی ئالمانی له نئیران دا، دانی باجی نابووری و ههپهشه کردن و دهست بهسهرکردنی بتهمالهکان له نئیران و لێ دانی تۆمهتی دزی و رشوه خواردن.

- ههپهشه له شایهدهکانی ئۆپوزیسیۆن بۆ نوونه ههپهشهکانی تهلهفونی، تهعقیب و تههیدیدی ناشکرا، داواکاری بۆ تهحویل دانموی شایهدهکان به نئیران.

- ههپهشه له تهماشاجیهکان (جههور).

- ههپهشه، کپین و پمیداکردنی شایهدهکانی موافقی رێژیم که له دادگا دا به نهفهی رێژیم شایهدهی به درۆ بدهن بۆ چمواشه کردنی راستی یهکان.

- ههپهشه له تۆمهتبارهکان بۆ نهدرکاندن راستی یهکان.

- ههپهشه له پارێزهرهکانی "وکلا" تاوانبارهکان.

- ههپهشه له پارێزهرهکانی شاکی یهکانی تاییهتی.

- ههپهشه له دادستان و دادوهزانی دادگا دهکا.¹¹¹

¹¹¹ مههران پاینده، عباس خفایلی، حمید نوردی، ههتۆز در برلین قاضی هست، ناشر نشر نما، چاپ دوم، سال ۲۰۰۰، عمل

المان فدرال، آسن

لایحهی ۲۱۱

له یاسادا راستی په کانا د مرد مکه ون

روژی ۱۰/۴/۱۹۹۴ ی زاینی به روژنکی گرینگو بایه خ دار داده نری له میژووی گهلی کوردو حیزی دیموکراتو بنه ماله ی شهیدانی بترلینو تیکرای نازاد عوازانی نیرانی و قورانیانی دهستی په شی تاوان. روژنک که هق به سر غدر دا سرده که وئ. لهو روژه دا شاری بترلین دیمه نیکي ثابیه تی به خیموه گرتبوو. باره گای دادگا کووچه و شه قام دهر و بمر شوینی دادگا به شیوه کی تمواو ته دابری نه منییه تی بۆ کرابوو. به پتی راپورتی هوالنیر کان دوو هزار کس پؤلیس بۆ باری نه منییه تی و پاریزگاری نمو ناوه دیاری کرابوو. سرجه م قازی په کان و فرمانبرانی مه حکه مه به فکر نکی نارام لمرخو کاره کانیا ن به پړوه دهر د. خه لکی زور له لایه نه سیاسی په کان و نوپوزیسیونی نیرانی و کورده کان، نه ندام و لایه نگرانی حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران، ریکخواوه جوړاوجوره کانی نیرانی و نازاد عوازانی نالمانی و ژماره یه کی زور له نو تنمرانی ده زگا راگه یه نه گشتی په کانی جیهانی، له دهر ووی هژلی دادگا و هستا بوون و چاوه پروانی دهر چوونی حوکی دادگا بوون. دادگا یه که له میژوو دا به میکنووس ناوی دهر کرد.

حوکمنکی میژووی:

ساعات ۹ ی بهیانی روژی ۱۰/۴/۱۹۹۷ دادگای میکنووس، دادگای مو حاکمه کردنی قاتلانی دوکتور "شهره فکنندی" و هاوپی یانی به به شداری دهستی قازی په کان، وه کیله کان و تاوانباران دوا کزبونونه وی خوی پتک هیتا. دادگا به قسه کانی سرؤکی دادگا دهستی به کار کرد. سرؤکی دادگا داوای له به شداران کرد بۆ گوینگرتن له بریاری په کجاری دادگا هه شته سر پت.

بریاری په کجاری دادگا به م جوړه راگه یه ندرا:

۱- کازم دارابی محکوم به زیندانی هه می شه یی (نه به د)،

۲- عه‌باس راحل مه‌حکروم به زیندانی هم‌میشه‌یی (ته‌به‌د)،

۳- یووسف نه‌مین مه‌حکروم به ۱۱ سال زیندان،

۴- عه‌مه‌د عه‌تریس مه‌حکروم به ۵ سال و ۳ مانگ زیندان،

۵- عطاالله ایاد نازاد ده‌کری.

پاشان سمرۆکی دادگا "استدلال" ه‌کانی دادگای له‌باره‌ی نه‌م بریاره‌وه که ۵۵ لاپه‌ره‌بوو، خو‌تنده‌وه.

"نه‌م‌پۆ دادگا کۆتایی دئ. دادگایه‌ک که ۲۴۷ کۆبوونه‌وه‌ی هه‌بوو و ۱۶۷ که‌س شایه‌دی یان تی‌دا دا. کاتی‌ک که دادگا له ۲۸ ی نوکتۆبری ۱۹۹۳ دا ده‌ست به‌کار بوو، روون بوو که زۆر ده‌خایه‌نئ. چونکه تاوانباران مافی نه‌وه‌یان هه‌بوو که قسه‌ بکه‌ن. به تایه‌تی پرسیار کردن له شایه‌دێک که له کانا‌دا بوو، بوو به هۆی نه‌وه که دادگا چه‌ند مانگ وه‌دوا بکه‌وئ.

بابه‌تی نه‌م دادگایه تهرۆتیک بوو که ۱۷ ی سێتامبری ۱۹۹۲ له رێستورانی میکونوس له بێرلین دا رووی دا که له‌و دا "ساق شرفکندی"، "فتاح عبدالله"، "همایین اردلان" و "نوری ده‌کردی" کوژران. دادگا نه‌ی ده‌توانی ته‌نیا له‌و تاقه مه‌سه‌لمیه بکۆتیه‌وه. چونکه کاکله‌ی نه‌مسلێی رووداوه‌که، دیمه‌نیکێ ناته‌واو له مه‌سه‌له‌که‌ی نیشان ده‌دا. به تایه‌تی له پته‌وه‌ندی له‌گه‌ڵ دارابی دا ده‌بن سهری پشتی مه‌سه‌له‌که بکری. ده‌بایه روون بیه‌توه که له‌به‌ره‌جی نه‌م کاره کراوه کئ نه‌م کاره‌ی کردوه. له‌و باره‌وه ده‌بایه مافی هه‌موو که‌مێک په‌چاو کرابا. پاشان ده‌بویاوه له‌و مه‌سه‌لمیه کۆتارابایه‌وه که چ که‌مێک له پشت نه‌م رووداوه‌یه. هه‌تدێک شایه‌د لێره گو‌تیا‌ن که شه‌که له بن سه‌ری نێران دایه. رۆژنامه‌کان نووسیا‌ن که نێران له‌سه‌ر کورسی تۆمه‌تباری دانراوه و، دادبه‌نی ده‌کری.

نه‌وانه هه‌موو قسه و بۆچوون بوون. لێره ته‌نیا ۵ که‌س مو‌حاکمه ده‌کری‌ن که لێره حازرن و دادگا که‌سانی غایب مو‌حاکمه ناکا. به‌لام ده‌بایه به‌ روونی نیشان درابایه که کۆمه‌لێک که له‌سه‌ر بنه‌مای قانون کاروباری خۆی به‌پۆه ده‌با کۆمه‌لێک که به بنه‌ماو

ژۆربینای قانونی و بۆندی ۲ی "په‌ماننامه‌ی" ی جیهانی مافی مرۆف (تەزمین و پاراستنی مافی ژیان بۆ هەموو کەس) پابه‌نده و نیجازه نادا کەسانیک بینه کۆسپی سەر رێگای تەعقیب و لیکۆلێنەوه‌ی رووداوی ناوا و، بە‌پێوه‌بردنی قانون لەسەر تاوانباران و ناساندنی هاندەران و دەستورده‌رانی پشتی پەردە. چونکە بە‌پرەسایەتیی نەم رووداوه‌ ده‌کەوتێته سەر نەوانە‌ی دەستوری ئەر تیرۆریان داوه.

هەسەلە کە ده‌گەر پێتمه‌ر بۆ دوا‌ی شۆرش کە کۆرده‌کان داوا‌ی خودمۆختاری یان هێنا‌یه‌ گۆژی. یه‌کێک لەو رێک‌خراوانه‌ کە به‌ شێوه‌یه‌کی تایبەتی له‌ژێر چاوه‌دێری ده‌زگای نە‌منیه‌تیی ئێران دا‌بووه، حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بووه و بە‌ریه‌ره‌کانی له‌گەڵ نەم حیزبه‌ له‌ سەرووی کاره‌کانی ده‌زگای نە‌منیه‌تیی ئێران دا‌بووه. نەوان بریاریان دا کە رێبه‌رانی نەم حیزبه‌ له‌نێو بێن. سالی ۱۹۸۹ چەند کەسی چه‌گدار لەسەر مێزی و تووێژ دوکتور قاسملو و دوو کەس له‌ هاورێتیانی نه‌ویان کوشت. تەنانەت بۆ نه‌وه‌ی دُنیا بێن کە نەوان به‌ زیندوویی نامێننه‌وه، گولله‌ی "خلاص" ییش له‌ هەرسێکیان ده‌ده‌ن. ئەر چه‌کانه‌ی کەلکیان لێ وەرگرتبوون له‌ سه‌بزی فرۆشیک دۆزرانه‌وه.

وه‌زیری نیتلاعاتی کۆماری ئیسلامی "فەلاحیان" له‌ ۳۰ی ئوتۆی ۱۹۹۲ دا رای‌گه‌یاند کە توانیویه‌تی زه‌ه‌ری کاریگەر له‌ رێک‌خراوه‌کانی موخالیف به‌ تایبەتی له‌ حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بدا. ئەر قانە‌ی فەلاحیان نەک هەر له‌بارە‌ی رابردووه‌ راست بوو، به‌لکوو پێوه‌ندی به‌ کاره‌کانی دا‌هاتووشی یه‌وه‌ هەبوو. چونکە گوتبووی هەم له‌ ئێران و هەم له‌ ده‌ره‌وه‌ی ولات دا زه‌ریان لێ ده‌دا. پاش ئه‌وه‌ی حیزبی دیموکرات له‌ده‌ستدانی دوکتور قاسملو‌ی به‌ بوونی شه‌ره‌فکه‌ندی قه‌هره‌بوو ک‌رده‌وه، شه‌ره‌فکه‌ندی ده‌یه‌ریست ئۆپوزیسیۆن له‌گەڵ یه‌کتر یه‌ک‌گرتوو بکا. کۆماری ئیسلامی ئێرانیش بریار‌ی دا کە "شه‌ره‌فکه‌ندی" بکوژێ. ^{۱۱۲}

¹¹² رۆژنامه‌ی کوردستان ئێرانی هه‌کا، ژماره‌ ۲۴۲ ۶ پەر. ۷، ۶

به نسی شه شه م:

هه نسوکه وتی دهوله تان به رامبه ر کیشه که

به نندی په که م:

(۱) دژ کرده وهی نیران

رژوی ۲۴ می ماری ۱۹۹۶ دادستانی فیدرالی نالمان حوکی گرتنی "علی فلاحیان" وهیزی نیتلاعات و نه منیمتی گوماری نیسلامی نیرانی به تاوانی به شداری له کرشتی ریبرانی حیزی دیموکراتی کوردستانی نیران و وه رگیره کمیان راگمیانده. نهو حوکه پاش ناشکرا کردنی به لکه نامه یکه له لایمن "نیداره ی پاراستنی قانونی نه ساسی" یهوه (که په کینک له ریکخواه نه منیمتی په کانی نالمانه) دهه چوو. لهو به لکه نامه یه ده به پرونی و به به لکه ی حاشا هه لته گره وه هاتوه که تیمینک له "واحدی تایبستی عه مه لیاتی ده وهی ولاتی وه زاره ی نیتلاعات و نه منیمتی نیران" رسته وخو له تیزری دکتور "شهره فکندی" و یاده رانی له ۱۷ سپتامبری ۱۹۹۲ دا به شدار بووه و عه مه لیاته که به ده ستور و ریتونیتی "علی فلاحیان" نه بجام دراوه.

پاش دهه چوونی نه م حوکه له لایمن دادستانی فیدرالی نالمانه وه کار به ده ستانی ریژیم له چهند وتووێژدا به توندی دژ کرده وه یان له خویان نشان دا.

هه منیمتی وه زیانی ریژیم له کۆبوونه وهی ۷۴/۱۲/۲۸ خۆیدا نه م مه مه له یه ی خسته به ریاس و له دژ کرده وه یه کی تونده دهه چوونی نهو حوکه ی به دژی عسورف و ریوشوینه نیتونه ته وه یه کان دانا و به راویزه یه کی پر له هه مه شه وه به ده ولتتی نالمانی راگمیانده: "زۆر دووره ده ولتتی نالمان له گه ل کرده وه یه کی دژ به ریوشوینی نیتونه ته وه یی نهو تۆ رازی بی". باش ده زانن که نه گه ر نهو چۆه بریاره نامنتقی یانه ببنه باو، ناکامه که ی نهو ده بی که زۆر له شه خسیمته کانی ولاتانی سهریه خو و یه که له وان نالمان له دادگا کانی ولاتانی دیکه ده تاونبار و موحا که مه ده کرین و دلتیاشین که ده ولتتی نالمان حهز ناکا داهیتهری نه م دابه پر مه ترسی په بی."

۱- په سندی نموه که له بارو دڅخه ښتستادا هیچ بڼه مایه که به دی ناکړی بڼو دیالوگی
په څخه گرانه له نیران په کیته نوروپا و نیران دا .

۲- پارگرتنی چاویڼکه مونتی په سمی له ناستی وزیران دا له نیران په کیته نوروپا و
نیران دا.

۳- پشتگړی سیاستی نیتستای په کیته نوروپا له بابته پی نه فرشتنی چه که به
نیران.

۴- پارمته کی کردن له گڼ په کتر به مېه به ستی نه دانی ویزا به و نیرانی پانه کی که کاری
سیخورو نه مېه به ستی ده کمن.

۵- باس و راویژ و هاوکاری له گڼ په کتر له باره کی دهرکردنی مېه مورو نیتلعاتی
په کانی نیران له ولاتانی نه دانی په کیته نوروپا.^{۱۱۵}

ج) نامریکا پشتگړی بریاری میکنونوس دهکا

ده ولته نامریکا په زامه بندی څو سېاره ت به هوکی دادگای میکنونوس دهرېری.
"نیکولاس برنز" وته بیژو و وزارت دهره وی نامریکا پوژنیک دوی دهرچوونی هوکمه که
گووتی که نیمه څو شحالین به هلویتستی نالمان و په کیته نوروپا سېاره ت به
وه لانانی سیاستی دیالوگی په څخه گرانه بیان له گڼ نیران و دهرکردنی چوار دیلوماته که ی
له نالمان. هیوادارین په کیته نوروپا به گرته پتشی سیاستی قانع بڼو
مه هارکردنی نیران له ناژوه نانه و ټیکلانی هیمنی له ناوچه ی روژه لاتنی نیتو راست و
کوشتنی نه فرادی نیتو زسیونی نیرانی له دهره وی ولات له گڼ نه مریکا بکه یی.

^{۱۱۵} زلزامی کورستان نوروگانی دهکا، ژماره ۲۴۵، لپړه ۳۶، سلاهی عزیز، سعیدی ینگرانه ده لپړه ۱۹۸

به نندى دووهه م:

پيشوازي و پشټيواني حيزبو ريځخواو کوزو کومله جزاوجوز، کان

له برياري دادگای ميکونوس

(... دهرچووني نمو برياره ميژووي په سرکهوتنيکي گهوره بسو بس هه موو هينزه پيشکومتن خوازه کان و مخالفاني کوماري نيسلامي چونکه په کم جاره هينهي دهسلاتداري کوماري نيسلامي به گشتي له دادگايه کي سمر به خوزا وهك داريزوري گه لاهي تيوزر و وهك حکو مه تنيکي تيوزريست به ناشکرا مه حکووم ده کړي ... نمو همولانه دهبي زه مينه ي پيکهاتني دادگايه کي نيو نتموهي دزي رژيم پيک بيتن ...)

کوميتي بهر بهر مه کاني له گمل تيوزريسي کوماري نيسلامي نيوان

۱۱۱ ناوريلي ۱۹۹۷

به سرنج دان به برياري دادگای ميکونوس، دهولته نومورويي يه کان و له سمرهوي نوماند دهولتي نالمان، ناتواني له بهرام بهر ويستي نوزسيوني نيوانيدا بيدهنگ دابنيشن و همروهك پيشوو له ژير په رده ي "ديالوگي په خنه گرانه" دا کوماري نيسلامي ته بهر ته بکهن .

ريځخواي په کيميتي فيدانپاني گهلي نيوان

۱۰۱ ناوريلي ۱۹۹۷

(... خوازياري ههنگاو ناني خيترای شوراي نه مينه ي نتموهي په گرتووه کانه بسو موحاكمه ي نيو نتموهي بهر بهر مه راني نه سلي جينايه تي ريستوراني ميکونوس، واته "خامنه اي"، "رفسنجاني"، "ولايي" و "فلاحيان") ريځخواي چريکه فيدايي په کاني گهلي نيوان

۱۰۱ ناوريلي ۱۹۹۷

(...) گهرچی حیستی خه لکی نیران له رتبه رانی مله پوری کوماری نیسلامی به تمواری جیاوازه به لام بمر هومره که دادگای بیرلین قامکی تاوانی بۆ لای چهند کس له ناسراو ترینی نموان راداشته وه نابروو چونیکی بی وینه له دنیای میلله تان دا پتیک هاتوره که نیدی به هات و هاواری سیاسی بی تیره و رک دا ناپوشری.)

دهمروخانهی حیزبی میلله تی نیران

۱۱ ی ناوریلی ۱۹۹۷

(...) کاتی نه وه هاتوره که هیزه کانی نۆیۆزیسیۆنی پتیکه وتتخواز له پتیک هاتی دادگایه کی نیونه ته وه بی وهک دادگای مو حاکمه کردنی سمرانی نازی، که له ودا یه که یه که یه بریوه به رانی کوماری نیسلامی مو حاکمه بکرتین ... ده بی به وه ری خستی خه باتیکی ته بلیغاتی نیونه ته وه بی بریاری دادگای میکونوس بکرتیه پتوانه ی دیاری کرانی سیاسه تی دهر وه ی ده وله تانی نه وروویایی به رامبه ر به ده ولته تی نیران ...)

نه لمرومته دیفاع له زیندانی په سیاسی وعه قیده تی یه کان

پاریس ۱۰ ی ناوریلی ۱۹۹۷

(...) ویرای رهزامه ندی دهر برین له بریاری دادگای بیرلین هیواداره که دیموکراسی یه نه وروویایی یه کان هه لرتستی سیاسی پتویست و گونجا و له گه ل گرینگی بریاری نه م دادگایه بگرن.)

بزووتنه وه ی خۆپاگری نه تمه ی نیران

۱۹۹۷

(...) نه سرۆ بۆیه که م جار له میژوی هاوچمرخ دا دادگایه کی سهریه خۆ رتبه رانی پله ی یه که می ولاتیکی دهر وه بی سه به ارت به رتیه بردنی تیرۆز و جینایه ت مه حکوم کردوه ...)

رتکخرای لایه نگرانی مافی مرۆف و نازادی یه بنه رته ی یه کان له نیران دا.

(...) بریاری دادگای بېرلین له سمر یو رای گشتی جیهان و دهوله ته پوژناوایی په کان لهویاره وه گرینګه دوومانګ له مویبر ۱۰ سمانتوړی گرینګی نه مریکایی بزو سرکوماری نه مریکایان نووسی، حیستی میلله تی نیران له ریژی تاران جیا بکریتموه). بنیاتی نازاده گانی نیران له واشینگتون

۱۹۹۷

(...) نیمه خوازیاری ناشکرا کړدنې ناوی تیرورسته کان و جاسوسه کانی رژی می نیسلامی و گیوان و موحاکمه کړدیانین (...)

شوورای ناوهندی په کیه تی فیلاتیانی کومونیست

۱۹۹۷

بریاری میژووی دادگای بېرلین به لګه ی مه حکوم بوونی کوماری نیسلامی په هتا ده گاته پایه بهرترین کار به دهستان و بهر توبهرانی ... نیستا بویه کم جاره خوینی خه بات گیران به فیرو ناچې و کوماری نیسلامی به مېهسته چه په له کانی یوه له بهرچاوی جیهانیان دا خوی درخستوه.

(ریکخراوی مشروته خوازان)

(...) له گه ل درچوونی نه و بریاره، کورو کومه له نیونه تموه یی په کان لموه زیاتر ناتوانن له بهرامبر بارو دخی نیران دا چاویان بنووقیتن (...)

(بزوونتموه ی نتموایم تی نیران)

(...) بزو دنیا درکوت که تم ریژیم نتموه یه خه لک دیه موی و نه نوتنموی نوانه، به لکوه به ده ست کوم لیک خاتین و جنایه تکارمویه و هیچ مشرووعییه تیان نییه).

کومه نیسلامی په نیرانی په کان

(...) بۆیه کهم جار له میژووی پێوهندی یه نێونه تهوهیی یه کان، پله بهرزترین کار به دهستانی دهولهتیک و حکومهتی ولاتیک وهک گه لاله داریتی تیرۆر و جنایهت، له دادگای ولاتیک دیکه دا ده ناسرین).

ههولده رانی کۆمه لگای کراوه

(... چاوه رانی دهکا که هه موو دهوله تانی جیهان پشتیوانی له حوکمی دادستانهکانی بێرلین بکه ن و پشتیوانی له میللەتی ستم دیدە ی نێران بکه ن و رێژی کۆماری ئیسلامی نێران ته حریم بکه ن تا له جیهان دا تاق به ریته وه (...)

سازمانی خهباتی نه ته وایهتی و ئیسلامی کوردستانی نێران

١١ ی ئاوڕیلی ١٩٩٧

رای که سایه تپیه جوړاو جوړمکان له سمر بریاری دادگای میگزونوس

(... دوهولتیک که له لایمن دادگاکان و به پټی راپوړتی دهزگاکانی یاسادانان له ولاتانی جوړاو جوړدا ۳ سغه تی پټی دراوه "خانین به بمرؤه ونندی په کانی نیران، فاسد، تیرؤریست" له دنیا دا نه گهر نم رؤژناوایه توانی بلتی که وهما دوهولتیک ده توانی دوهولتیک نه وهی پټی. و میلله تیک دوهولتیک دیتیته سمرکار هم خانین پټی، هم فاسد پټی و هم تیرؤریست؟ ...)

دکتور ابوالحسن پنی صدر په کم سمرکوماری نیران.
(... دهرکهوت که نه مانه هه موو تاوانباره کان نین و ته نیا چهند کمینک له نینسانکوژه کان).

(... هر حوکم دانی نه مانه بهس نه بوو و یتسه دهوایه له هزیه نه سلی په کان و هاندهری نه سلی پشت پمردی نم پروداوه و نموه که بؤچی نم کمسانه حوکم دراون بکؤلینه وه).

پرویز دستمالچی نووسر و په کیک لمر کمسانه که له پروداوی میگزونوس دا به سلامتی دهرچو.

(... له برگه په کی قهزاو ته گدا راگه یاندر اوه که دستوره ده رانی تیرؤره که ریبه رانی کوماری نیسلنه مین ... به سرنج دان بهوه که دادگوسته ری نالمان بهریرسایه تی جہزایی ریبه رانی کوماری نیسلانی له خولقانی نمو جینایه ته دا بؤ روون بؤته وه. بهو پټی په ده توانی وک (بنه مالهی قوربانیان) زهره ویکموتو له جینایه ت دؤی کوماری نیسلانی داخوازی په کان له دادگوسته ری نالمان دا بیننه گؤر و داوای خه ساره ت بکن).
دکتور "عبدالکریم لاهیجی" هوقوقزانی نیرانی دانیش تووی فرمانسه.

(... برپاری دادگای میکزنوس ۱۸ سال جینایهت و کاره‌ساتی ریژیی سهره‌ری
نیرانی له قاردا ...)

"امیر انتظام" رۆژنامه‌نوس و کۆنترین زیندانی سیاسی له حکومهتی
نیلامی دا.

(... نه‌مریکاو نه‌وروپا ده‌بی سیاسه‌تیاں به‌وامه‌بر نیران لیک نریک به‌که‌نمه)

"بهمن نه‌ومنه"

(... ده‌بی بلیم که نمه نالوگۆپنکی گه‌وره‌ی نیو نه‌ومه‌یی یه که ولایتیک به‌شیه‌یه‌کی
په‌سی له دادگای ولایتیکی دیکه‌دا به تاوانی کرده‌وی تیژیستی موحاکمه ده‌گری. نمه
بۆخۆی زۆر زۆر گرینگه ...)

"منصور فرهنگ"

(... سه‌باره‌ت به ناکامه‌کانی دادگای ئالمان که باس له تیژیی ۴ نارازی له سالی
۱۹۹۲دا به ده‌ستووری ریبه‌رانی نیران ده‌کا. ده‌لی: نیستا نه‌وروپایی یه‌کان ده‌بی ناگا
بینه‌وه و نیوهرۆکی راسته‌قینه‌ی ریژیی نیران بناسن ...)

"اسد همایون"

به برپای من نهم برپاره قه‌زایی یه زه‌نگی مه‌ترسیی بۆ کۆماری نیلامی
زرینگاندوه‌تمه‌که نمه سهره‌تای کاره‌ه هیشتا نمه‌لی شه‌وه‌شه‌میش درێژه.....

علهرچا نوری زاده نووسەر و رۆژنامه‌نوس

۱۱ی ئابریلی ۱۹۹۷

ګولډيزنیک له پهيامي ريکغراوه سياسيپه کان

پهيامي نه فېومدنی وه زيرانی هدریمی کوردستان

(... حکومتی هدریمی کوردستان له کاتیک دا نیدانهی نه وتاوانه و هه موو جزره تیرۆزیک دهکا، داوکاریشه تاوانباران به سزایی یاسایی پگمیهنن ...)

پهيامي پارتي ديموکراتی کوردستاني عيراق:

(... تاوانه که له هه موو نه ته وهی کورده، نهک هه جهمارهوی کوردستاني نيران و رابهرایه تیی حیزه تیکۆشهره کتان، چاکترین به لگه یه بۆ بۆ هیزی و بۆ توانایی تاوانباران و ریژمه کهیان ...)

پهيامي په کیه تیی نيشتمانی کوردستان

(... دنیایین له وه نهم جوړه کاره درنډانه یه خهباتی گهلی کورد راناکړی ... له پیتناوی مافی خو بریاردان و نازادی دیموکراسی دا و دژی پشیتل کورنی مافی مروؤ و دیکتاتوری و کۆنه پهرستی ...)

پهيامي کۆمیتهی سهرگردایه تیی شیوعیه کوردستانیه کان - راسته قینه

(... پیروزیایی نهو سهرکومتیه سیاسی په له گیانی پاکي دکتۆر "سادی شرفکندی" ... نهو خالانهی خواوه ... ۱- فایلی تهرۆزکردنی دکتۆر (قاسملو) بیتسره سهر هیزی لیکۆلینه وهی نه ته وه یه مگرتوه کان و لیۆنه ی مافی مروؤی جیهانی ...)

بهزی سیاسی پارتي کاری سهره خزی کوردستان

(... بیتگومان ناشکرا بونی چۆنیه تیی نه بامدانی نهو تاوانه گموره یه زیاتر رووخساری دزیوی کۆماری نیسلامی نيران چ له ناوه وهی نيران، چ له دهروهی به ده رده خات و زیاتر گۆشه گیری دهکات...^{۱۱۹})

¹¹⁶ روژنامهی کوردستان تهرۆزکاتی دهکا، ژماره ۲۶۴ لاپهړه ۱۵، ۲۱

به‌شی‌ه‌دوله‌م:

ه‌لونس‌تی یاسای‌گشتیی نیودوله‌تی سه‌بارت به‌تیروری سیاسی

به‌ندی یه‌کم

۱) تیروانینی‌چهند ک‌سایه‌تیه‌کی‌خاوند را‌ل‌س‌ر تیروریزی‌می‌دوله‌تی
 رۆژی ۱۷ی‌ناوریلی ۱۹۷۷ کۆمیت‌ی‌ف‌ر‌عی‌رۆژه‌لاتی‌نزیک و‌خواروی‌ناسیا‌که
 یه‌ک‌یک له‌کۆمیت‌ه‌کانی‌سه‌ربه‌کۆمیت‌ی‌سه‌نای‌نا‌مریکا‌یه، کۆی‌و‌ن‌و‌یه‌کی "گۆی‌گرتن
 له‌بۆ‌چو‌نه‌کان" پ‌یک‌ه‌ینا. سه‌بارت به‌کرد‌وه‌کانی‌نیران ژماره‌یک له‌خاوند‌ه‌ران و
 پ‌س‌پۆرانی‌شاره‌زا به‌مه‌سایلی‌یاسای و‌سیاسی‌قه‌یان‌کرد. ل‌یره‌چ‌هند‌ف‌و‌ن‌یه‌ک‌باس
 ده‌ک‌مین.

س‌نا‌تۆر "سام‌براون‌بک" گۆتی: "له‌ساله‌کانی‌دوای‌شۆرش‌ی‌نی‌س‌لامی‌دا، نیران‌بو‌وه
 به‌ول‌اتیکی‌ش‌هر‌خ‌وا‌ز نه‌ه‌مو‌وه، ل‌س‌ر نه‌وه‌سو‌وره‌که‌نی‌س‌لامی‌تایبه‌تی‌خۆی‌بۆ‌ده‌رو‌ه
 بن‌یر‌ی‌بۆ‌گ‌ه‌شتن به‌نا‌ما‌ج‌ه‌کانی‌خۆی له‌پ‌یک‌ه‌ینانی‌ترس و‌تیرۆر ه‌م‌له‌نی‌و‌خۆی‌ول‌ات
 و‌ه‌م له‌ده‌ره‌وی‌ول‌ات‌دا‌که‌ل‌ک‌و‌هر‌گری. ول‌اتیکی‌س‌رم‌رو‌یه‌که‌وا‌د‌یت‌ه‌به‌ر‌چ‌او‌له‌گ‌ه‌ن
 ع‌ه‌قل و‌م‌عن‌تیق‌ه‌مل‌نا‌کا ..."

س‌نا‌تۆر "دام‌اتو" گۆتی: "له‌م‌دوایی‌یه‌نه‌دا‌داد‌گایه‌کی‌نا‌لمان‌روونی‌کرد‌وه‌که‌نه‌و
 نه‌ف‌هره‌کۆرد‌ه‌ی (له‌ر‌ی‌ستۆرانی‌میکونوس‌تیرۆر‌گران) به‌ده‌ستوری‌س‌رم‌زک‌کۆماری
 نیران و‌ر‌یبه‌ری‌مه‌زه‌ب‌یی‌نیران‌کو‌ژرا‌ون. ن‌یه‌پ‌ت‌ش‌نیار‌نا‌که‌ین‌که‌نه‌وان‌بۆ‌مه‌س‌اران
 ب‌که‌ین. ن‌یه‌پ‌ت‌ش‌نیار‌ده‌ک‌مین‌با‌پ‌ت‌ش‌نه‌و‌پ‌و‌له‌ب‌گ‌ه‌ی‌که‌ن‌یم‌کانی‌بۆ‌مه‌س‌ارانی‌خ‌ه‌ل‌کی
 تر‌بۆ‌نه‌وان‌پ‌یک‌د‌ینی."

س‌نا‌تۆر "پ‌ر‌ید‌ولش" گۆتی: "... نیران له‌کرد‌وه‌ تیرور‌یستی‌یه‌کان‌ه‌ر له‌خواروی
 نه‌مریکا‌وه‌ه‌م‌تا‌رۆژه‌لاتی‌دو‌ور‌پ‌شتیوانی‌ده‌کا، ... نه‌سنو‌ور‌ده‌ناسی و‌نه‌ته‌مه‌ن و‌نه

جنسیت و نهمهزه‌ب و میلله‌ت. تهنانه‌ت خه‌لکی نیرانی له توند و تیژی له نه‌مان دا نین ... هه‌وتویه‌ک له‌مه‌به‌ر بوو که داد‌گایه‌کی ئالمان، ناشکرای کرد. که تیژی چوار کوردی نیرانی له رستورانی می‌کونوس له بولین به دستوری پله به‌رزترین به‌ریرسانی ده‌ولته‌ی نیران نه‌بام دراوه نه‌م قه‌تله‌ نمونه‌یه‌کی به‌رینتر له‌و تیژرانه‌ی ده‌ولت بوو که سالی ۱۹۹۰ و تا نیستا نزیک به ۵۰ که‌سی له به‌مین برده‌.

سنا‌تور "همیز ولس" سه‌روکی پیشووی ریک‌خراوی مه‌رکه‌زی نی‌تلاعاتی نه‌مه‌ریکا (سیا) گوتی: "..... نه‌و شتویه که ژماره‌یه‌ک له هاوکاره نوروپایی یه‌کانی نی‌مه جار‌جار دی‌گرنه‌وه پیش واته نه‌وه که ره‌فسنجانی یه‌کی (معتدل) و میانه‌رو هه‌یه و هه‌ندیک ناخووندی توند ره‌و، به‌بروای من نه‌مه قسه‌یه‌کی پوچ و بی‌مانایه. من پیم وایه نه‌م هه‌ل‌وتسه به‌ر بریاری داد‌گای می‌کونوس ده‌ری کرد به‌ته‌واوه‌تی زه‌بری وی که‌وت نه‌مه‌ریکا هه‌چ ریک‌میه‌کی نه‌ جگه له‌وه‌ی په‌نا به‌رتسه به‌ر دژ کرده‌وه‌یه‌کی توند و لی‌ئاوانه، نی‌مه زل هیزی نه‌م دنیا‌یه‌ین و هه‌چ ده‌وله‌تیک له نیران نابی به‌دوای کرده‌وه‌یه‌کی له‌م چه‌شنه دژی نه‌مه‌ریکا، به‌توانی خۆی ده‌ریاز بکا."

"وارن کریستوفر" وه‌زیری کاروباری ده‌روه‌ی نه‌مه‌ریکا سه‌باره‌ت به‌ تیژی‌زمی کۆماری نی‌سلامی راده‌ی‌گه‌یه‌نی "..... گه‌لیک به‌لگه له‌به‌رده‌ست دان که نیران به‌ پشت به‌ستا به‌ تیژی‌زم تی ده‌کۆشی ته‌گه‌ره به‌اته به‌ر ره‌وتی ناشتی رۆژه‌لاتی نی‌وه‌راست."

خوالی‌خوش بوو "یاسر عه‌ره‌فات سه‌روکی پیشووی حکومه‌تی خودم‌ختاری فه‌له‌ستین له غه‌زه‌نه‌وکات گوتی: "تاقمیک نی‌ه‌نی فه‌له‌ستین نه‌خشی کوشتی نه‌ویان دواي فتوایه‌ک که له نیران ده‌رجوه دارشتوه‌."

ناغای "داونیز" وه‌زیری کاروباری ده‌روه‌ی ئه‌سترا‌لیا له رۆژنامه‌ی سیدنی مونی‌نگ هیرال‌دی — ئه‌سترا‌لیادا گوتی: "حوکمی داد‌گا نه‌وه ده‌رده‌خا که پایه به‌رزترین

کاربه دهستانی نیران دهستان لهو تیرۆدها همبوو. نوسترالیا نهو بهشه له حوکه که ی دادگا زیاتر و وردتر ده داته بهر سمرنج، نوسترالیا دژی تیرۆریزمه و مه حکوم ی دهکا. (ب) به دوی روودای یازدهی سپتامبر سهبارهت به تیرۆریزمی نیو دهولتی زۆر کۆر و کۆبونوه گیران، له کتییی دوی ههژانی دنیا چهند که سایه تی خاوهن نه زهر به مجۆره له سر تیرۆریزم دوان.

فهیله سووفی فه رانسی "ژاک دریدا" : چۆن ده کریی بهرنگاری نهم تۆره بیینه وه؟ نایا به هیتی سهریازی نهم کاره ده کریی؟ وه لām : رهنگییی کرده ویه کی تیرۆریستی لهو بایه ته پتویستی به وه لامیکی پۆلیسی و سهریازی ههین به لām وه لامیکی وه ها، نه گهر نه توانی گۆرانیک له سیاسهتی له نیویردنی زه مینه ی تیرۆردا دروست بکا، شتیکی نهوتۆ نیه، به پیچه وانموه دهوانین دنیا بین لهوی که نهم کرده وانه دووباره ده بنموه بۆیه ده بایه له نیو رای گشتی دا هیچ شتییک بۆ نه بجامد ه رانی نهم تاوانه نه هیلدریته وه.¹¹⁷

"تا هیر بن جهلون" موعت بهرترین نوته مری کۆمه لی نه ده بیی مهراکشی یه که ده لا: بۆ نیوه نیسلام چیه؟ من پر ویا گهنده بۆ گهوره یی نیسلام ناکهم، من ده مهه وئ دیمه نیک ی راسته قینه بهمه پیش چاو و باسی نمو دیمه نه بکه، من ده مهه وئ روونی بکه مه وه که نیسلام نایینیکی گهنجه که تازه پتی ناوه ته (1500) ساله یی یوه و له ناستی دنیا دا له پهره سنلن دایه، تاییینیک که نه خو شیشی هه ن، توندوتیژی، ده مارگیری و ته فسیری هه له، من ده ری ده خه م که جیهاد وه کوو (فتوا بۆ سهرده می نه مرق شتیکی دواکو تووانه و به یاسایی یه).¹¹⁸

دوکتور رۆف که یه کتیک له روخساره بهرجهسته گانی نه ده بیاتی هاوچهرخی نه مریکایه ده لا: نه گهر سیاسهتی خواوه ند جیتی سیاسهتی گه لان بگریته وه بهر ده وام هیندیک که سی

¹¹⁷ ژاک دریدا، وهرگه رانی رۆبوار کهریم وه لی، دوی هه ژانی دنیا (بایه نیک له ژیر ناو نیشان: کهس یه گوناخ نیه) 147.

¹¹⁸ ژاک دریدا، وهرگه رانی رۆبوار کهریم وه لی، دوی هه ژانی دنیا (بایه نیک له ژیر ناو نیشان: تهرۆریزم نوته مریستی هیچ

شهره نیه نیک له ناکی) 147.

وشكه پېرۆز پميدا دېښ كه به ده مارگيرى خويان تاوانى وه ها شهيتانى نه بڼام ددهن كه
تهنها مرؤ له دوستى دى نه بڼاميان بدا. نومان همت به هيچ جزه گوناح يان پشيمانى
بهك ناكمن، بگره تنها پاساوى نايينى يان دېښ، بهم شپويه برياره نه خلاقى بهكان
ناوهژو دېښموه، نه زمرونه كانى نهم دوايى په دېښته هژى نه وهى بير له وه بكه موه كه
پېرؤكهى گوناوى نه زهلى شتيكى راسته.¹¹⁹

سدرؤك قادر نوسمر و رؤژنامومان ده لا نه مريكا خوى ده لا هه دوف تنها گرتنى "بن
لادن" نيه، ناماڅې رؤژناوا ليدلانى تونډرپوى سياسى په كه خوى له پهنای نايينى
نيسلام شاردوه ته وه، نهم تونډرپوى په تنها ريکخواوه تونډرپوه كان ناگريته وه به لکرو
پهل و بؤ ريؤيمه ديکتاتورده کانيش داوى.¹²⁰

به ندى دووه دم

پرنسيپه كانى ياساى گشتى نيو نه ته وهى

له جارنامى مافى مرؤ دا كوشتنى سياسى يان تېرؤرى سياسى به چ شپويه كه
هاتوره؟

له ولا م دا ده لىن تېرؤرى سياسى له گه ل تېرؤرى غميره سياسى هيچ جياوازي به كيان نى
په. نهم كسانى سمبارت به پاراستنى گيانيان، به مېهېستى پاراستنى نابرو يان
نازادى بهيان و عقيد و كرامهت يان ناچارن نيشتمان به جى بى لىن، له دهره وهى ولاتى
خوشيان دا له نهمان دا نين و كؤمارى نيسلامى لمو ديوى سنوره كانى خوشى دا ياسا
پيشيل ده كا و شونيان ده كموى و تېرؤر بؤ ولاتانى ديكه ش دمنيرى، ليزه دايه كه حوكمى

¹¹⁹ ژاك دريدا، وركيترانى رتيوار كرميم وهى، دواى هژانى دونيا (بابهيتك له ژور ناوونيشانى تير ژبانى مرؤ هيچ به مېهېكه

نيه) ۸۹

¹²⁰ ژاك دريدا، وركيترانى رتيوار كرميم وهى، دواى هژانى دونيا (بابهيتك له ژور ناوونيشانى تير ژبانى مرؤ هيچ به مېهېكه

چارمان كراوه بڼ) ۹۹

دادگای میکونوس له باره یاساییموه شامرازیکي قانونی ده داته دهست. یه کهم دوله تان بهرگری بکمن له پیتشیلکاری یه کانی یاسایی له لایمن کوماری نیسلاسی یموه. دووههم: ماف ده داته نمو کهسانه که خاوهن سکالان که دهخوا بهرزیکهنوه بؤ دادگای نیو نهموهی دارای قهره یو کردنهموی زیانه ماددی و معنهموی یه کان بکهنموه. سهرزکی دادگای پیرلین به ناشکرا نامازه بهوه دهکا که نمو قهتله، قهتلیکی سیاسی یه، هیچ نمنگیزهی معزهمی تیدانی یه. له بهرگه یه کی نیسدا نامه که دا گوتراوه که دهستور دهرانی تهوژه که، ریه رانی کوماری نیسلامین، لیره دا قهزیه که دوولایه نی همیه. لایه نیکی پیوندی به دولتمتی نالمانره همیه. ناپا دولتمتی نالمان به پیتی نمو بریاره دهیموی دژی نمو ریه رانه له وهزاره تی دادی نالمان دا کردهموی قهزایی بهریره بچی یان نا؟ لیره دا له نیوان یاسای جهزایی نیوختی و یاسای نیونه تهموی کیش کیش دروست دهی له پیوندی له گهل پیوندی یه کانی دیلوماتیکی نیوان دولتمته کان... لایه نه که دیکه نهویه که نمو که ساندی زیانیان بهر که وتوه، بنه ماله ی قوریانی جینایه ته که به سهرنج دان بهوه که قهزایی نالمان بهریرسایه تی جهزایی ریه رانی کوماری نیسلاسی له نه فجام دانی نمو جینایه ته، دژی نمو ریژه داخوازی یه کان له قهزایی نالمان دا بیننه گوژو داوا ی خسارت بکمن¹²¹.

جوړه کانی سزا به پنی یاسای گشتی نیو دوله تی

بکه ری تاوانی نیونه تهموی له مهر حالتیکدا که سی (حقیقی) یه، چ وهک هاوالاتیه کی ساده چ وهک کارگوزار یان نوینمری ولایتیک، تاییه تمندی نه مجوزه که سانه له هه موو باریکه وه وهک: جنس (نیر و می)، ته مهن، پشه، ره گهز، معزهدب، زمان، نهموه، تابعیه ته و هتد...

¹²¹ طوقی جزای عمومی چاپ هشتم ۱۳۷۶ نویسنده د. هوشنگ شامبیانی _ رږژنامی کوردستان نږدگانی حدکا، ژماره

ب: سزای برینی پتوهندی دیلو ماسی یه، لهو باره شهوه نوسترالیاو نیوزلهندا و تیکرا نورویا جگه له نیتالیا سه فیره کانیاں له نیران بانگ کردنوه و سه فیری نیرانیسیان له ولاتی خویان ده رکرد.

ج: له باری سزای مالی یموه، یه کیه تی نورویا بریاریاں دا چک به نیران نه فروشن و نه دانی ویزا و پاسپورت و چارپیکهوتنی ره سی یان راگرت و نامریکاش داوای کرد که گهماروی نابوری له لایهن نورویا شهوه ته نید بکری.

د: سزای قانونی نمو سزایه که له لایهن دهولته کان و نه نجومه نی ناسایشی نیوده ولته تی بۆ دهولته تی سرپیچی کمر دیاری ده کری که نابی له ممو دوا نهم کله بکا، له کاتی دهرچوونی حوکمی دادگای میکزنوس ههلوئستی رای گشتی ویرای مه حکوم کردنی نیران تمکید له سر نموه کرایموه که نابی کرده وی لهو بابه ته له کوماری نیسلامی رویداته موه.

نه مانه ی سمره وه هه موویان سزای یاسایی بوون که سهاره ت به نیران نه انجام دران بۆ نمو یه لکو به خویدا به چیتموه واز له کرده وه ی تیورزیستی و نینسان کوژی بیتی.

خالی دووم

ا: رهفتاری پۆلیس نهم جۆره سزایه ش که له پیناوی زامن کردنی و جی به جی کردنی قانونی گشتی نیو دهولته تانه وه به رتیه ده چیت، له کۆن دا زۆر بار بو به لām نیستا به بوونی ریکخراوی نهموه یه کگرتوه کان هیتندیک قیودی ده خرتیه به رددم.

به لām نیستاش جار جار ده کری، چونکه پشت ده به ستری به هیزیکی پۆشته و پهرداخت زۆتر پتوهندی همه به ناکۆکی نیوان دهولته تان.

ب: اختصاص: ههر دهولته تیک نه گهر هیرشی بکرتیه سهر. یان گیانی هاوالاتیبانی و نهمن و ناسایشی ولاته کی تیک بدری. بۆی هه یه به پتی ماده دی ۳۸ له رینگای دادگای عهدلی نیو نهموه یی سکالا به رزیکاته موه بۆ نه نجومه نی ناسایش له ریکخراوی نهموه

په کگرتووه کان. نه گهر کیشه که چاره سر نه بوو مافی راستموخوی همدیه بڼ دیفاع و بهرپرچ دانمونه. لیره دا نمونه دوله تی نالمانه که سرورمړی ولاته که ی له که دار کراوه له ژیر هوکی نه ودا د هس درژی د کړته سر گیانی چمند مروڅیک و ده کوژرین. به لوم قوریانه کان له گه لیکي چه وساو و ژیر ده ست. بویه دمه لاتی سیاسی ولاتان ناماده نین بهر وه ونی گشتی خویان له ده ست بدن یان بچمنه ممرسی یوه بویه "دوله تی نالمان له پاراگرافی پ ۱۵۳ که لکی و مرگرت" ۱۲۳ بڼ واز هیتان و به ستنی دوسی می کونوس و مو حاکمه نه کردنی سمرانی کوماری نیسلامی له دادگای نیو نتموهی دا. لیره دا جیاوژی په که همدیه له نیوان سیاست و حقوق و دا، له مه سایی قه زایی دا که دوو مه سله وه کوو په که بن په که ریگا چارهیان بڼ دیاری ده کړی. به لوم له سیاست دا پیچه وانمیه، به گړیه ی همل و قازانج و بهر وه ونی په کان هلویت ده گړی. دادگای می کونوس به به لکه سه لماندی کی عامل و ده ستورده رانی تهری می کونوس سمرانی کوماری نیسلامین. به لوم بهر پر ای گشتی و نه بچومنه ناسایش له ریخراوی نه ته وه په کگرتووه کان له پیکهیتانی دادگایه کی نیو ده ولتمی بڼ سمرانی نیوان خویان بڼ ده نگ و بی لایمن راگرت.

له حالیکدا تهری رفیق هریری تاکو نیستا له دادگایه کی سه لایمیتاردا به فرمی رانه گیمیندراوه که قاتله کان و ده ستورده رانی کین و هینستا له حالی شوبه و گومان دایه به لوم هو لی پیکهیتانی دادگایه کی نیو نه ته وهی بڼ ده درئ. که واته نه کم و کوپی په له سیاست و هلویتستی ریخراوی نه ته وهیه کگرتووه کان و نه بچومنه ناسایش دا به زه تی ده بیندري. که واته پیو یسته پیداجوونه وهیه که بهو سیاست و بڼ چرونانه دا بکری بڼ چه سبانندی ناسایشی نیو نه ته وهی و ره چا کردنی مافی نهو کهس و لایمانه که زولمیان لی کراوه و تاوانیان دهره ق کراوه.

سورنجدان به خالیک له یاسای گشتیی نیونه تهومی

"به پتی بهندی ۳۱ ماده‌ی ۱۹ له قانونی نیو تهومی چهند خالیک همن که پیشیل کردنیان به جینایهت داده‌نری که دوله‌ته‌کان راسپتراون بهو تمعه‌وده‌ی که نابی تجاوز بکری^{۱۲۴} به کیک له‌خالانه پتومندی به مه‌وزوعه‌که‌وه (میکونوس) هه‌به نه‌ویش پاراستنی بوون و مه‌وجودیه‌تی نینسانی په. که‌نابی چه‌وسانه‌وه (کزیلمتی) قه‌تل و عامی به کژمئل و ناپارتایدی نه‌زادی بکری و نه‌مانه قه‌دمغه کراون که‌چی کاربه‌دهستانی نیران، نه‌ک له نیران نه‌م خالسمان نه‌قس کرده به‌لکوره له ناستی نیو دوله‌تیش دا تیور ده‌کا. چونکه فله‌سفه و بۆچوونی نمو رژیمه نه‌ویه که بیروبۆچوونی جی‌اواز قبول ناکات. له جیاتی زمانی ممنتیق و دیالوگ کوشتن و له نیسوردنی کردۆته پیشه، نمونه نایه‌تولا خرمه‌ینی له ۷ مانگی دوی هاتنه سمرکاری له نووتی ۱۹۷۹ دا ده‌ستوری جیهادی له دژی گه‌لی کورد ده‌رکورد. چاری به‌رای نه‌دا نازادی گه‌لی کورد بیینی و خواسته‌کانی دابین بکا.

به‌ندی سینه‌م:

شهرمه‌که‌ندی وک نمونه

سروشتی په ههر مرۆڤیک له کۆمه‌لکه‌دا ده‌وری خۆی ده‌بینی. نمو مرۆڤانه‌ی که خاوه‌نی بهو زانستیکي تاییه‌تین ده‌بنه هۆی خولقینه‌ری به‌ره‌مه‌یک که سرود به کۆمه‌لگای مرۆڤایه‌تی ده‌گیمینی. نمو که‌سانه‌ش که‌م نین که هه‌رکه‌امیکیان به‌ گۆریه‌ی زانست و لیته‌اتوویی خۆیان ده‌بنه سه‌مه‌بولی خۆشه‌ویستی و ریزگرتن، به‌ تاییه‌ت

^{۱۲۴} قانونی دوی عام قزناغی سینه‌م و چارمی پاس (له روی مملز مه‌کان)

سهرکرده کانی بزو تنموی نازاد یخواز و رزگار یخوازی گهلانی ژئرده ست . دکتور
 شهره فکهنندی یه کینک لهو سهرکردانه بسو که له رۆژه لاتنی نیتوهر است ریتیه رایه متی
 جولانه مویه کی رهوای گهلی کوردی له بهشی رۆژه لاتنی کوردستان (کوردستانی ئێران) دا
 ده کرد . نمو باشترین جینگر بسو که پاش تیرۆزی ریتیه ری هه لکه موتووی کورد دکتور
 "عه بیلو له همان قاسملو" نمو که لیتنه ی که له جولانه موی کورد لهو به شه که موتوبو پر
 بکاته موه ، کۆماری نیسلامی باسی وتووینۆ و دیالۆگی ره خنه گرانه ی هیتایه ناراه .
 نه مهش نهک بۆ چاره سهری کیشه کان و نیهت پاک ی بۆ به لکهو بۆ له داو خستنی
 شهره فکهنندی بوو ، ئۆپۆزیسیۆتی ئێران وه خۆکه وتن به لām ئۆپۆزیسیۆتیکی په رش و بلاو ،
 دکتور شهره فکهنندی هه ولی دا ئۆپۆزیسیۆن له ده وری یه ک کۆیکاته موه و بیکاته هیتکی
 به توانا بۆ نه و ی کۆماری نیسلامی مل بۆ راستی یه کان رابکیتشی . لهو برارهش دا
 شهره فکهنندی ده وری خۆی بینی . بۆیه بوو به چه قلی چاری سهرانی کۆماری نیسلامی و
 بریاری کوشتیان دا سهر نه بجام له کۆبونو موه ئۆپۆزیسیۆن دا و له سهر مینزی دیالۆگی
 ره خنه گرانه به ده ستی تیرۆریسته کانی کۆماری نیسلامی کوژرا . مه رگی نه م جۆره
 که سایه تی یانه دوا ی مردنیش شو ئیمواری باش له دوا ی خۆیان به جی ده هیلن تیرۆزی
 شهره فکهنندی بوو به هۆی دروست بوونی شه پۆلیتیکی بۆ ویتنه له هه ستی هاوده و دی و
 پشتیوانی کۆمه لاتنی به رینی خه لک له سهرانه ری کودستان و کۆزو کۆمه له
 نازاد یخوازه کانی دنیا له گه ل میللەت و حیزبی شهره فکهنندی . راسته نه و سه ری له رتگی
 خه باتی هه ق خوازانە دژ به چه وسانمه دانا . به لām به خورتی خۆی کۆماری نیسلامی
 ئێرانی له ناستی نیتونه ته وه یی دا له سهر کورسی "تاوانباری" دانا . نمو سهر به رزی و ماف
 خوازی پی برا . سهرانی کۆماری نیسلامی روو زه ردی و شه ره زاری یان پی برا .

ناسهواری دادگای میکونوس له بواړی حقوقی و قهزای نیونه ته و میی یهوه

له نسلې ۳۷ی قانونی نسماسی جمهوري نیسلامی نیران دا هاتوره که ده لئ: "اصل برانت است و هیچ کس از نثر قانون مجرم شناخته نمی شود مگر اینکه جرم او در دادگاه صالح ثابت گردد" واته "۱۶" بنه ما بی تاوانی یه: هیچ کس له روانگی یاساوه به تاوانبار ناناسیندري مه گهر نه وه که له دادگایه کی پروا پیکراودا تاوانی به ملیندري.

به له بهر چاو گرتنی نوراستی به که شو تاوانبارانه ی به دادگا ناسیندرا بوون له لیکولینه وه یه کی ورد و درېوځایمن دا مه حکوم بوون لهو مو حاکمه میده دا ده رکمو ت که شوانه تمینا بهر یو بهری بریار بوونه و کهسانی دیکه بریاری تیروره که یان داوه. که واته نه وه که نایا دادگای نالمان، دادستانی نالمان و ده ولته تی نالمان ده یانه موی له باری حقوقی جه زاوه پیژوندی یه که درېو به بدن یان نا، بویه ده بی "بزاین داهاتوی سیاستی جهزایی و سیاستی ده ولته تی نالمان چ تواناو ده ولته تی کی هیه. کاتیک قهزایی ولاتیک، شومیش ولاتیک دیموکراتیک، ولاتیک که له ودا ده ولته تی قهزا سه ریه خویه، راست له پمرونده یه که دا، له هوکمتیک دا، راده گیمینی که شو تیروره له لایهن ریبه رانی کوماری نیسلامی یه وه، نه که همر بریاره که دراوه، به لکو وه مو پیدایستی یه کی جی به جی کردنی له نیختیار موره کانی ناوه، نیدی نالمان ناتوانی شم مه له یه وه ک شتینکی که همر نه بووه سه یر بکا. له راستی دا چاو پوژی لئ بکات. هروها درېو به پیژوندی سیاسی و نابووری خویان له گه کوماری نیسلامی بدا، کوماری نیسلامیش له ناستی نیونه ته وه یی دا به لگهی یاسایی نه وتوی به ده سته وه نیه که دیفاعی مشرروع له خزی بکا.

له نهملی ۳۶ی قانونی نه‌ساسی دا ده‌لئ: "حکم به مجازات و اجرای آن باید تنها از طریق دادگا صالح و به موجب قانون باشد"^{۱۲۶}

حوکمی سزادان و به‌ریزه‌بردنی حوکم تمنیا له ریگای دادگایه‌کی پرواییت‌کراودا له ریگای یاساوه ده‌بی.

به پتی نهم ماده‌یه گۆماری نیسلاسی له دادگایه‌کی سه‌لاحیت دار و خاوه‌ن نه‌زمورونی ۵۰۰ ساله‌ی بی‌رلین و نه‌ویش له ولاتیکی موعت‌مبیری نه‌ورویادا وه‌ک ئالمان به‌ تاو‌بیری نهملی ده‌ناسری و حوکمی ده‌رده‌چی که ته‌داخولی ولاتیکی بیانی کردوه، سه‌روه‌ری نه‌و ولاته‌ی له‌که‌دار کردوه. یاسای نی‌و ده‌ولته‌ی پیشیل کردوه، تاوانی قه‌تلی نه‌ه‌جام داوه. به‌لام سه‌یر نه‌ویه‌ نیران خۆی پ‌ تاو‌بار نیه. له لایه‌کی دیکمه‌ له دادگای لاهه سکالای له نه‌مریکا کردوه به "اته‌امی" ده‌خاله‌ت کردن له کاروباری نیران دا. به‌بی نه‌وه‌ی به‌لگه‌ی به‌ده‌سته‌وه‌ بی. به‌لام حوکمی دادگای میکۆنوس گرینگ یه‌کی جیهانی و بایه‌خیکی قه‌زایی هه‌یه، بۆ نه‌مریکایه‌کان به‌لگه‌یه‌کی به‌هیز و یارمه‌تی ده‌رنکی باشه که دادگای لاهه دا بیسه‌لمێنن که نه‌تواوه‌نی ده‌یان دایه پال نیران درۆن و بناغه و بنچینه‌یه‌کی راسته‌قینه‌ی وه‌ک حوکمی دادگای ئالمانیان هه‌یه.

حوکمی دادگای میکۆنوس بوویه نوخته وه‌رچه‌خانیکی گرینگ بۆ لینکۆلینه‌وه له کاربه‌ده‌ستانی حکومه‌تی نیران که نه‌توانن له‌وه زیاتر درێژه به‌ تی‌وژی نی‌و ده‌ولته‌ی به‌دن. له شۆرشی نیسلاسی ۱۹۷۹ به‌ه‌لاوه تی‌و‌ریزم (ره‌شه‌کوژی) نه‌شیک له‌ سیاسه‌تی نیران بووه، هه‌رچه‌ند له‌و ری‌ژه‌دا فراکسیون دژی‌ره‌ هه‌یه به‌لام هه‌موو له سه‌ر نه‌وه یه‌که‌گرتوون

¹²⁶ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸ لایحه ۳۶

کە کوشتن، بارمەگرتن و بۆمبا تەقاندنەوه بۆ گەشت بە ناھانجە سیاسی یەکانی رێژیم لە نێو خۆ و دەرەوی ولات دا کەرستە قانۆنین، لەو رووبەو نێران رێژیکی تێدۆرستە.^{١٢٧}

رۆژنامەنۆسی ئەمریکایی "نێدگانتۆبالانس" مێژووی تێدۆرستی نێرانی لە سالی ١٩٧٩ را هەتا ١٩٩٥ خستۆتە ژێر لێکۆڵینەوه و دەلا: پێوەندی یەکانی نێران بریتی یە لە تۆرتیکی سەرتاسەری جیهانی لە بالیۆخانە و دامەزراره سیاسی یەکان کە پەڕن لە جاسوس بۆ پشتیوانی لە تێدۆرستەکان. چەکیان بۆ لە ئەنبارداد رادەگرن و نیتجێرەکانیان دەخەنە ژێر چاوەدێری پشکنین. لە ژێر پارێزراوی سیاسی خۆیاندا چەک و تەقەمەنی بە مەرزەکانی نێرەتەوهیی دا دێنن و دەپەن.^{١٢٨}

رێبەرایی سیاسی نێران پڕاییدا ئەکە هەر لە باری سیاسی لەگەڵ رێبەراییی حیزبی دیموکراتی کوردستانی نێران بەرەبرەکانی بکا، بەلکوو نەر رێبەرایی یە لە نێر بەرێ. کوشتنی سەرۆکی پیشووی حیزبی دیموکراتی کوردستانی نێران دوکتور عەبدولرەحمانی قاسملوو و دوو بارەپێشکراوەکە لە ١٣ ی یولی ١٩٨٩ لە ئێهەن ناکامی ئەو پڕاوەن. ئەو پەتکە سوورە کە رووداوی ئێهەن و بێرلینی لێک گری دەدا ژۆر باش دیارە!^{١٢٩}

حکۆمەتی کۆنفیدراسیۆنی سویس پڕیاری گرتنی هەلی لە لایانی دا:

رۆژی ٢٤ ی ناوریلی ١٩٩٠ بەرھەستکاریکی سیاسی نێرانی، کازمی رەجەوی لە کاتی گەڕانەوه بۆ مالمو لە شارۆچکە کۆبی، سەریە دەولەتی هەرتی "فۆ" یەکتە لەو ٢٦ دەولەتی کە کۆنفیدراسیۆنی سویس پێک دێنن و پێتەختە کە شاری لۆزانە، لە لایەن ١٣ تێدۆرستەوه پێشی پێدەگەڕێ و تێدۆرستەکان ٩ گوللە لە لەش دەدەن و بۆ تەمراو کردنی گوللە یەکی خەڵاسی لە پاش ئەستۆی دەدەن و تێدۆری دەکەن.

¹²⁷ پێشەرایی، نێسکۆرت بەرەو تاران، دەرگەزانی حەسەن نەیرەزادە، ل ٧٥

¹²⁸ هەمان سەرچاوە، ل ٨٦-٨٥

¹²⁹ هەمان سەرچاوە، ل ٨٩

به چالاکی رنکخست به مبهستی جیبه چی کردنی کردهوی تیورستییه کان له دهوله تیکی دیکه دا به تاوانی نیو دهولتهی دادهنری.¹³¹

تیور کردنی که سایه تیی سیاسی ناسراو که کاریگرمیان له سهر رای گشتی ده بی بۆ تیکدانی قموارهی نمو دهوله ته و له بهر یه که له شهاندهوهی سه قامگیری و وروژاندنی فهای ترس توقین له نیو هاوولاتیان دا به ناماهی گۆرینی سیستمی سیاسی یان رووخاندن و له ناویردنی نمو دهسه لاتهی تیدایه. نیدانه کردنی سرجه م کردهوه کانی تیور چ نمویه که دهولتهانی تیه دهه گلیتسی یان له دژی تاک و تاقسه بی تاوانه کان نه نجام ده دری.¹³² برپاری دادگای میکونوس نمو راستی یه دهرده خا که به راشکاوانه داوا له کۆمه لهی نیو دهولتهی بکری که نیران پابه ند بکا به وه ستاندنی سرجه م کردهوه تیورستییه کان له نار خۆ و دهرده دا بۆ نموانه ش که له سهری سه لیتنریراون و دهسه لیتنرین سزای پتیوستی بۆ دابندرئ له دادگایه کی نیوه نه تموهی دا.

¹³¹ د. احمد محمد رفعت، د. صالح بکر نه لته مبهار، وهرگهرانی کونستان جهمال، شوینی چاپ سله مانی، چاپخانهی رنج، سالی ۲۰۰۲، ۵۷.

¹³² همان سرچاره، ل ۶۷ ههتا ۱۷۶.

شونځه واری لښکره وخته وای دادگای میگوڼووس

دادگای فیدرالی نارژانتین، ریکه وتی ۱۸ ای خه زه لوهی سالی ۱۳۸۵ ای هه تاری بهرام بهر به ۹ نوامبری ۲۰۰۶ ای زایینی، بریاری خوی له هر کاره ساتی تیروریستی ناوهندی

جووله که کانی نارژانتین له سالی ۱۹۹۴، ده رکود. دادگای فیدرالی نارژانتین، سه رانی ریژی کوماری نیسلا می و بالویرخانه می نه وکاتی نه و ریژی می وه کوو ریکه خه رو تیروراسیونی

تیرور و گروپی به ستاره به کوماری نیسلا می، واته حیزبولای لوبانی می وه کوو به ریو به ری تیروراسیونه که ناساند. دادگای فیدرالی نارژانتین، داوی له پولیسی نیونه ته وه می (تینترپول) و ولاتی نیران کرد که "نه کبر هاشمی ره فسه بانی" سه رکوماری نه وکات و سه رکی نیستای کوپی دیاری کردنی بهر وه ونه دیه کانی نیازم، "عه لی فه لایان"، وه زیری نیلعاتی کابینه ی ره فسه بانی، "عه لی نه کبر ویلایه تی" وه زیری ده ره وه نه وکات، "موحیتن ره زای"، فهرانده ی پیشوری سویای پاسداران، "نه هه ده وه حیدی"، فهرانده ی پیشوری هیزی قودسی سویای پاسداران، "موحیتن ره بانی"، راویژکاری پیشوری بالویرخانه می نیران له نارژانتین، "نه هه دره زه نه سفری"، سیته م سکرتری پیشوری بالویرخانه می نیران له نارژانتین و "هادی سلیمانپور"، بالویری پیشتری نیران له نارژانتین ده ستگیرو راپیچی دادگای نارژانتین بکرتین.^(۱)

"له هه ژده ی مانگی ژونیه ی سالی ۱۹۹۴، تیروریستیکی خوکوژی نه ندامی حیزبولای لوبان، به ته قانده وه ماشینی که له ساختمانی نه بومه می هاریکاری نیسرا نیل و نارژانتین (ناسیا) له "بونیس نایریس" که ناوهندی کوتلوری جووله که کانی

نارژانتینە، بوو هۆی کوژانی ٨٥ کەس و برینداربوونی زیاتر لە ٢٠٠ کەسی دیکە. نەم کردەو تیرۆریستییه، بە مەزترین کۆمەڵکوژی جوولەکەکان، لە کۆتایی شەڕی دوو هەمی جیهانی بەملاو لە دەرەوی نیسرائیل، دەژمێردی.^(٢)

کۆماری نیسلامی توانیویەتی کارێک بکا کە پەرەندەیی چەندین تیرۆر لە ولاتانی ئوروپایی دا بێناکام داخۆزێ و هەروەها بە کەڵک وەرگرتن لە نەرم کێشیی ولاتانی ئوروپایی لە گەڵ ئێران کە لە ترسی هەرمەشە جووارجۆرەکانی رێژیم و هەروەها پاراستنی قازانج و بەرژەوێندیە نابووریەکان، هێندێ جار سیاسەتی بێدەنگییان هەڵبژاردووە کە بۆتە هۆی ئەو کۆماری نیسلامی، پەرە بە کردەو تیرۆریستییهکانی خۆی بدا. "بۆ نموونە بە پێی نووسراوەکانی "پیتیر پیلتز"، لە رێبەڕانی حیزبی سەوزەکانی ئوتریش و نووسەری کتێبی "نيسکۆرت پەرە تاران" لە رەوتی تیرۆری دوکتور قاسملوو لە ئێن، پایتەختی ئوتریش لە سالی ١٩٨٩دا، بەلگەگەلێکی زۆر روون و حاشا هەڵەگر پیتش لە چروونە دەرەووە بە دەربریتێکی دیکە، نيسکۆرتی تیرۆریستەکان پەرە تاران، لە دەست پۆلیسی ئوتریش و کۆماندۆکانی دژی تیرۆری ئوتریشدا هەبوون کە نیشاندەری دەست هەبوونی راستەوخۆی رێژی دەسلەتداری ئێران و نێردراوانی هاشیمی رەفسەنجانی، سەرکۆماری ئەوکاتی ئێران لەو تیرۆردا بوون.^(٣)

بە کورتی: کاتێک دادگای سەریەخۆی بێرلین، پریاری مێژوویی خۆی لە سالی ١٩٩٧دا دەرکرد و زۆربەیی ولاتانی ئەندامی یەکەتیی ئوروپا، بالتۆیزخانەکانی خۆیان لە تاران کێشایووە، لە راستیدا ئەو ویاکردنەوێک بوو بۆ سیاسەتی تیرۆریستی رێژیم و مایەیی هیوای دوژمنانی تیرۆریزم، نۆیۆزیسیۆنی رێژیم و بەتایبەتی نەتەوێ کورد.

شوینەواری حوکمی دادگای میکونوس ئەو نیشان دەدا، نەگەر دەوڵەتی ئوتریش رەوتی پەرەندەیی تیرۆری دوکتور قاسملوو هاورێانی لە ئێن بەو جۆرە پەرەپیتش بردبان

که راستییه کان روون کرابانم وه و تیرۆریسته کان و ریژی می کۆماری نیسلامی ریسوا کرابان،
ریژی می ده مه لاتدار به سهر نیراندا نهیده توانی تیرۆره کانی دواتر به ریوه بیا.

بۆیه پیتیسته کۆمه لگای نیتونه تهوهیی لهو باره وه بهو په ری هه سترکردن به بهربرسایه تی
له دژی ریژی می سه ره پۆی کۆماری نیسلامی، هه لۆیستی جیددی بگری، چونکه ده بیسن
نه مه پۆ تیرۆریزم و به تایبه ت تیرۆریزمی کۆماری نیسلامی، ره هه ندگه لیککی جیهانی
به خۆ وه گرتوه و بۆته کیشه یه کی مه تر سیداری نیتونه تهوهیی و سه ره تاکانی سه ده ی نۆی،
خه بات له گه ل تیرۆریزم پیتیستی به رو به پروو بوونه وه یه کی رادیکالتر و بنچینه یی تر هه یه
که نه رکێ کۆمه لگای مه رۆفایه تی قورستر ده کا.

سه رچاوه:

۱- "کوردستان" نورگانی کومیتهی ناوهندی هیزبی دینوکراتی کوردستانی ئێران،
ژماره ۴۴۹ - سالی ۱۳۸۵

۲- هه مان سه رچاوه

۳- هه مان سه رچاوه

دانانی له وحي رژيليان له شه هيدانی بئيرلين

رۆژی شه مه، ۲۸ ی خه رمانانی
۱۳۸۳ ی هه تایی (۸ ی ئیستامیری
۲۰۰۴ ی زاینی) له دوازه هه مین
ساله گه پێ تیرۆر کرانی دوکتور
شه ره فکه ندی و هاوڕێیانی له شاری بئیرلین
رێپۆه سمیک به پێتوه چوو.

له سه ره تایی رێپۆه سمه که دا په یامی خاتوو "مونیکا تیمه ن" شاره وانی ناوچه که
خوێندرایمه. نه م خانه پینچ مانگ بهر له نیستا سه ره پایی هه ره شه و فشاری زۆری کۆماری
نیسلامی، نه رکێ مافناسی خۆی به جێ گه یاندو له وحي بیروه ریی قوربانییانی تیرۆری

میکونوس له بهرام‌بهر نهو ریس‌توران‌ده‌دا جینگه کرد. له په‌یامی خاتوو "تیمه‌ن" دا لهو ری‌په‌سم‌دها هات‌بوو: "ئیمه ده‌مانزانی که تم تهرزه به فرمانی ری‌بهرانی کۆماری نی‌سلامی نه‌نهام دراوه و تیرۆزیمی ده‌وله‌تی‌یه." هر بۆیه هم‌ولمان نه‌وه بوو که نهو تهرزه ^{هه‌تفه بۆکته} هجارتکی دیکه سوپاسی هه‌موو نهو ئالمانی و نیرانیانه‌ی کرد که بۆ دانسانی تابلۆی به‌وه‌ریسی قوریانیانی تهرۆری میکونوس، هم‌ولمان دا.

هر لهو ری‌په‌سم‌دها خانی "باربارا لوفپیکر" سکرتری گشتیی ری‌کخراوی نی‌ونه‌ته‌وه‌یی لی‌خۆش‌بوونی ئالمان باسی هیندی‌ک له‌ نمونه‌ی پیش‌یلکاریه‌کانی مافی مرۆڤ له‌ لایه‌ن کۆماری نی‌سلامیه‌وه کرد. به‌کورتی نهو په‌یامانه، نهو ری‌ژلێنانه، نهو به‌لگه‌نامانه بۆیه ده‌خرانه روو که شه‌هیده‌کان بی‌تاوان بوون. تاوانیان ته‌نیا ماف‌خوازییه‌و به‌س. بۆیه شیایو نه‌وه‌ن یادیان بکری‌تمه‌وه، له‌وه‌ی به‌وه‌ری و په‌یکه‌ریان بۆ دا‌هنی تا له‌ به‌ی به‌روای گشتیی نه‌چنه‌وه و کۆماری نی‌سلامیش به‌ ری‌ژیمیکی خوین‌پژوو ما‌که‌ی تهرۆزیمی نی‌ونه‌ته‌وه‌یی بۆ جیهان ناسراوه و نیدی کاتی نه‌وه هات‌وه به‌ری پێ بگه‌ردێ و سزای عادی‌لانه‌ی بۆ ده‌ریکێ.

ددرنه نجام

نم دادگایه چمند دهرنه نجامینکی لن کموتوه به کورتی ناماژه بهچمند خالینکی
گرینگی ده کهمین.

۱- دادگای میکونوس هاکاری گهلانی نیران بوو، دهنگی نیعترازی تیکرای
نازاد یوازانی دنیایه که لیک گری دراوه.

۲- نمر دادگایه له راستی دا بهمانای تمواو بوونی "چیه" ی موحاکی قاتلانه نه بوو
که لمر دادگایه بوون، نمر دادگایه له راستی دا موحاکی کوماری نیسلامی له راده ی
جیهانی دا بوو.

۳- نمر دادگایه بوو ته پناغیه کی قورس و قایم بز نمره ی له داهاتوودا بگری سهرانی
نیران له دادگایه کی نیو نه توهی دا موحاکی بکرتن ر بیتته شتیکی جیهانی.

۴- پیوهندی له گل پمرونده ی هیندیک نه فرادی نژیو زیسونی نیرانی دایه که له نالمان
و نهووریا تیرز کراون. نمونه "دکتور عه بدولپ هان قاسملو له ۱۳ ی ژوئیه ۱۹۸۹ دا له
ویسن" لیر دا لیکولینه وه کان به ناتمواری ماونه وه. پمرونده کان به ستران یان لسی یان
نه کولینه وه حه قیقته ی میکونوس نمره نشان ددها که نمر پمرونده نانه سهر له نوی
بکرتنمه بوتوانی له جینایه ته کانی رژیم بکولرینه وه و تاو نباران دادگای بکرتن.

۵- نمر حوکی میکونوس دهیسه لیتنی که لمر هیچ موسولمانیک نیه به دستوری
که سیتی دیکه خه لک بکوژی.

۶- جیا له دادگایه کی سه لاجیه تدارو پشت نه ستور به به لگه ی به هیزی قهزایی، کهس
ناتوانی فتوای ممرگ بدا.

۷- رژیم کوماری نیسلامی له جل و بهرگینکی مهزه بهی دایه به لام دوله تیک
جینایه تکار و دژی شمرع و یاسایه.

۸- بونی کۆمیتیه کی عه مه لیاتی تایبهت که دژایه تی هه مه له گه ل قانونی نهماسی نیران نهو راستیه دهسه لیتنی که سهرانی کۆماری نیسلامی نیران ناتوان له گه ل قانون بن. (۲۴)

۹- له ماوه ی نیتوان دهست بێ کردنی دادگای میکونوس تا ده رجوونی حوکم هه لیتکی باش و کاتیککی له باره بۆ حیزبی دیموکرات و نۆیۆزیسیونی نیرانی بوو که له ده زگا راگهینه گشتی یه کانی جیهان به گشتی و له ولاتی نوو روپادا به تایبه تی ئیرۆزیمی کۆماری نیسلامی له قار به دن. له سه پیتیل کردنی ماف و نازادی یه کانی مرۆ له لایهن نهو ریۆه ده ته بلیغ بکری.

۱۰- دۆسیه ی میکونوس له دوو روانگه وه ده بی سهر بکری له لایه ک بزوتنه وه ی رزگاری خوازی گه لیتکی چه وساره و خاوه ن رابردویه کی خۆتاری یه که چه ند که س له سه رکده کانی بوونه قوربانی دهستی غه در و تاوان.

له لایه کی دیکه وه حکومه تیککی زۆردار و فیلبازی وه ک کۆماری نیسلامی نیرانه که هه موو نیحکاناتی نیرانی بۆ پارێزگاری کردن و مانه وه ی خۆی و له نیتو بره نی نازاد یه وازان به کار هیتاوه سرۆشی یه که له نیتوان نهو دوو هتزه دا هاوسهنگی له ئازادا نیه. به لام عه داله ت، یاسا، دیموکراسی، و دیفاع له مافی مرۆ و هه قانیه ت له پشتی نه م لایه نه مه زلومه ده بیهرین و بوونه هۆی نهو که له دادگای میکونوس دا یاسا و ماف و عه داله ت سه رکه من به سه ر زۆردار و سه ریپچی که ر.

نهمونه: گرینگی حوکمی گرتنی علی فه لاحیان وه زیری ئاسایش (واواک) نیران زیاتر له وه دا ده بیهری که له نیتوان ئالمان و نیران دا پیره نده یه کی بازرگانی به ره لاو هه مه و قازانجی نابووری نه یه توانیه به رگری له به رتیه چوونی عه داله ت و سه ربه خۆیی ده سه لاتی قه زایی ئالمان بکا.

۱۱- ناسمواری حقوقي دادگای میگزونوس نهمویه که توانی له سر ناستی نیشتمانی و نیو دهولمتی رهوشیک بیتته کایموه که دهرهفت بژ تاوانبار نهمیتنی له دست دادگا را بکا یان خوی به درور بگریت و شوتنه ونکه بکا. جا نهمو تاوانبار له هره پلهیه کی بهرزی حوکمی دایی. گرینگ نهمویه ساوان روون بیتتهوه تاوانباری سهره کی بناسری. بهرگری بکری له نه بعام دانی تاوانی تر.

۱۲- دادگا نیودموله تیه کانی دوی شمپی دووه می جیهانی و دوی نهموده کان نه گهر بهراوردی کهین، وه کوو نورمبیرگی، توکیو، یوگسلاوی و رواندا. که همریه که یان به بریارلکو له همل و همرجیک نیودموله تی جیاواز له دایک بوونه، ههمو نهمانه و گه لیک کیشیه تر لموانه دۆسه میگزونوس ده کری بچیتته دوو تویی توژیینه وی زانستی له بوری یاسایی یموه.

۱۳- پیویسته له سر نه ندامانی چیزبی دیموکرات و ههمو کورده کانی دهموه خویشتاندانی هیمانه بکمن بژ گواستنه وی دۆسه ی تاوانبارانی هلاکو بژ دادگایه کی نیو دهولمتی.

۱۴- داواکردن له ریکه خراوی نه تر ناسیژنال بژ جه ختکردن له سر ولاتی نالمان به مبهستی گواستنه وی کیشیه که بژ کیشیه کی نیودموله تی.

۱۵- پیشکesh کردنی نهو بهلگانه ی دژی فلاحیان و تۆمه تبارانیه هیه بژ لیژنه ی مافی مرؤ له نهموه یه کگرتوه کان.

۱۶- له لایمن نویته ری چیزبی دیموکراتی کوردستانی نیران سکالا بهرزی بکریتهوه بژ دادگای عه دلی نیودموله تی.

۱۷- پیشکesh کردنی یادداشتیک بژ لیژنه ی نه هیشتنی تیروژ له نهموه یه کگرتوه کان لهو پیوه ندیه دا.

نالیپوسی وینمکان

نه راسته: ماسطالک و ساهي، لوقمان مینهم، دوکتور سادق، نهمرو-کمر
لحدی گورت، لادن ناغای چوراکای، مسطالک گمش لادن مینهم - نیتون (۱۳۷۰)

دوکتور فاسلور - لوقمان مینهم
کونگره ۷ (۱۳۶۱) - گانی میچور

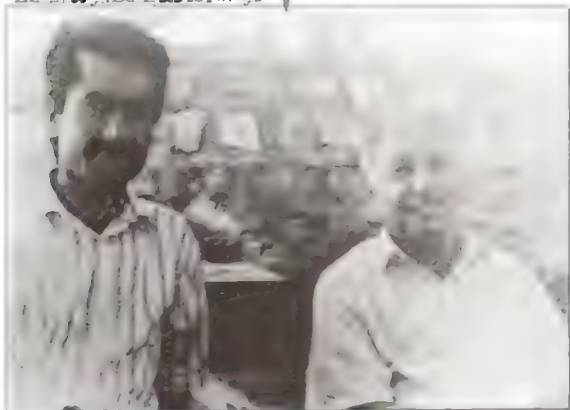

دوکتور سائق شیرهنگندی کالک مستغلا هیجری

دوکتور سائق شیرهنگندی

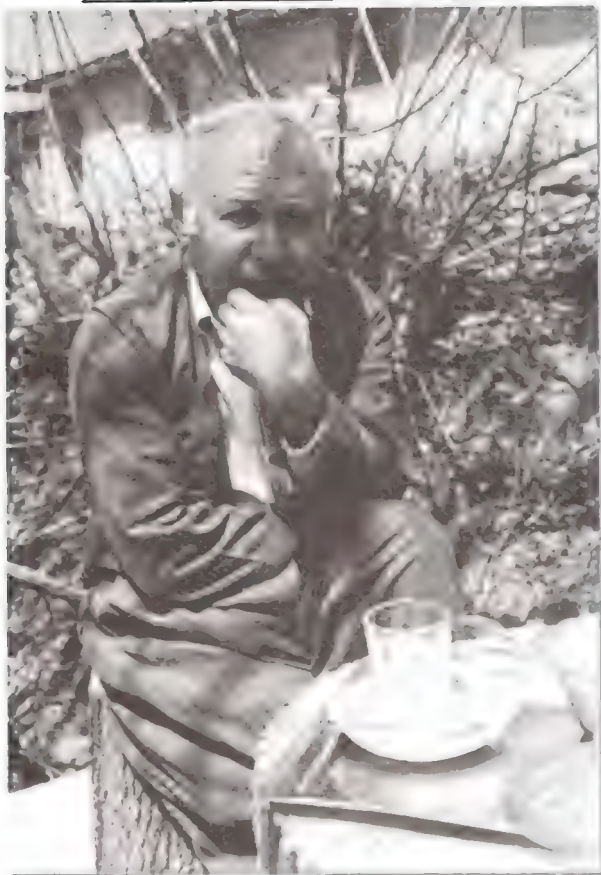
۱۳۷۱ - کالک - سائق - دوکتور - کالک - ریسوا دهکا

دوكتور سادق له كزيرونه وي نعتيتر ناسيونالي مزياليست (١٣٧١)

پهردهلادان لسمر تابلوی بیروهری شهیدانی بیزلین - نالمان، ۲۰ی ناوریلی ۲۰۰۴

An diesem Ort ein ehrenvolles Bestattungskommen
wurden am 17. September 1992
das führende Vertretor
der Demokratischen Partei Kurdistan-Iran (DPKI)

DR. SADEGH SHARAFKANDI FATTAH ABDOLI HOMAYOUN ARDALAN

und der in Berlin lebende Politiker

NOURI DEHKORDI

ermordet durch die damaligen Machthaber im Iran
Sie starben im Kampf für Freiheit und Menschenrechte

تالیفی یزدی مومری شهیدانی یزینی ۲۰۰۴ می ژانوریلی

مونیکا تیمن، شاره‌داری شاری پیرلین

وینای ندر هشت کسای که له تعلقاندنوی ناومنی جورله که کان له "پرینس نایریتس" می نارژانتیهدا دوستیان همیرو و
موکسی کرتیان له لایمن دادومی دادکالی نارژانتیموه دراره.

شعیدان دوکتور سعید، هومایون نمرده‌لانو فتاح عبدونی

پیرلاشیز - لوقمان میهنپر و عمده محمدنژاد - ۱۳۷۷

له راستهوه: لعتیف حاجی کانی، خدر نهلماسی، فمریق حمه مزاده، لوقمان مینه فم، د. سادق شمره فکندی،

شهید جه مزه بیهنام، شهید ستار جلالی

به دانشتنامه: شهید عوسمان رۆنیازو شهید صه فها مرمین پرور - سالی ۷۰ - نینزی

له راستهوه: شهید مهلا خالد عزمیزی، دوکتور سمعید، عه فهد وه له دبمبکی، ریسرول قورغی و

ماهوستا مهلا عبدولر دهان لاهیجانی - ۱۳۷۰ - نینزی

عبدلی نه کبیر خامنه‌یی - وزیر

عبدلی نه کبیر وه لایشتی - وزیر دموکری

عبدلی نه کبیر وائش رفقه حاجی - سر

موسسین دوزلی
فرماندهی سربای پاسداران

عبدلی نه لاجیان - وزیر تبلیغات

سهرانی کوماری نیلامی نیران که له سر قمتلی دوکتور شهرفکندی و هاروینیانی
له وادگای میگونوروسدا به بریاردرو تاوانباری سهرهکی ناسیندیران.

سەرچاوه‌کان

سەرچاوه کوردییەکان

- ۱- د. محمد نه‌محمد گه‌زنه‌یی، نه‌هاب له‌ فیه‌قی نیسلا‌ده‌ا، هه‌ولێر، ۲۰۰۴
- ۲- د. احمد عه‌مه‌د رفعت، د. سال‌خ به‌کر نه‌له‌ته‌بیار، وه‌رگه‌یرانی کورێستان جه‌مال، شوێنی چاپ سلیمانی، چاپخانه‌ی ره‌نج، سالی ۲۰۰۳، ۱۱ ل
- ۳- هه‌ژانی دنیا، وه‌رگه‌یرانی رێبوار که‌رم وه‌لی، ۲۰۰۲
- ۴- نه‌رمه‌ان تالیپ موریاسی، نه‌رخێ نازادی، هه‌ولێر، ۲۰۰۵
- ۵- به‌لگه‌نامه‌کانی کۆنگره‌ی هه‌وته‌می ۱۳۶۴
- ۶- کریس کۆچه‌را، مێژووی کورد له‌ سه‌ده‌ی نۆزده‌ تا بیست، وه‌رگه‌یرانی عه‌مه‌د ریه‌انی، ۱۳۶۲
- ۷- دوکتور سه‌عید شه‌ره‌فکه‌ندی، گولبه‌زێرتیک له‌ وتاره‌کانی، به‌لاوکه‌راوه‌ی هیزسی دیمۆکرات، ۱۳۸۳
- ۸- عوسمان خواکه‌رم، به‌چکه‌ شێرانی کورد
- ۹- دوکتور عه‌بدوله‌جه‌مان قاسملوو، کوردستان و کورد، وه‌رگه‌یرانی عه‌بدوللا‌ هه‌سه‌ن زاده، ۱۹۷۳
- ۱۰- دوکتور عه‌بدوله‌جه‌مان قاسملوو، چل سال‌ خه‌بات له‌ پێناو نازادی دا، ۱۳۶۴
- ۱۱- عه‌بدوللا‌ هه‌سه‌ن زاده، نه‌ر سه‌ده‌ تێکۆشان، ۱۹۹۵
- ۱۲- سه‌لام عه‌مزیزی، سه‌فه‌ری بێ گه‌رانه‌وه، ۱۹۹۲
- ۱۳- دوکتور عه‌بدوله‌جه‌مان قاسملوو و عه‌بدوللا‌ هه‌سه‌ن زاده، کورته‌ مێژووی هیزسی دیمۆکراتی کوردستانی شێران، ۲۰۰۲

سەرچاوه فارسی‌یه‌کان

- ۱- مه‌هران پاینده، عباس خدافلێ، حمید نوذری، هه‌نوز در به‌رلین قاضی هه‌ست، نه‌شرمه‌ا، ۲۰۰۰، آلمان، اسن

- ۲- قانون اساسی ایران، مصوب ۱۳۵۸ شمسی
- ۳- د. محمدرضا ضیائی بیگلری، حقوق بینالملل عمومی ۱۳۸۱
- ۴- د. هوشنگ شامبیاتی، حقوق جزای عمومی، ۱۳۷۶
- ۵- غلامرضا علی بابایی، فرهنگ علوم سیاسی، تهران، ۱۳۶۵ و ۱۳۶۹

سرچاوه عمده بیه کان

- ۱- قانون دولی عام

سرچاوه کانی روژنامه و گۆفاره کان

- ۱- روژنامه‌ی "کوردستان"، نۆزگانی کۆمیتە‌ی ناوەندی حیزبی دیموکراتی کوردستانی نێران، ژماره‌کانی ۲۳۱، ۲۴۵، ۲۴۲، ۲۴۴، ۴۳۵.
- ۲- گۆفاری "یاسا پاویژ"، ژماره ۶ چاپی ۲۰۰۰، ژماره ۷ چاپی ۲۰۰۱، ژماره ۸ چاپی ۲۰۰۳.
- ۳- سند افشاگرانه سازمان اطلاعات داخلی آلمان در رابطه با دادگاه میکونسوس ۱۹۹۳/۶/۲۹.
- ۴- روزنامه‌ی آرش شماره ۳۶ - ۳۷ سال ۱۳۷۳.
- ۵- روزنامه‌ی انقلاب اسلامی شماره ۳۳۲/۹ تا ۲۲ اردیبهشت ۱۹۹۴.
- ۶- روزنامه‌ی کیهان شماره ۵۹۲، پنجشنبه اول فیوریه ۱۹۹۶ صفحه ۱۲.
- ۷- گۆفاری یاسا، سلیمانی، ژماره ۷ و ۸
- ۸- گۆفاری تمرازوو، ههولیتیر، ژماره ۴۰ و ۲۱
- ۹- گۆفاری مافه‌روهران، سلیمانی، ژماره ۱۵
- ۱۰- زنجیره بهرنامه‌یه‌کی رادیۆ فەردا به بۆنه‌ی سێزدهه‌مین سالپۆژی تیمۆزی دوکتور سادق شه‌رفه‌که‌ندی و هه‌وێتیانی.

له کتێف داوای لایبەردن لە هەمەوێر خۆشتران، ئێڕدا نەر حەلە تاقییهێڵە راست دەکەین و ئە لە کتێفە کەدا حەزوتە

پێش

ڕێژە	لایەنە	پاراگراف	هێمن	هەڵە	راست
١	١٩	٢	٢	دەپۆش	دەپۆش و جیلاوێ
٢	٢٠	٢	١	سیاسی	سیاسی دا
٣	٢٠	٢	٢	بە	لە
٤	٢٢	٣	١	هەڵسەنگرتیان	هەڵسەنگرتیان
٥	٢٢	-	١٢	نەهێژ	نەهێژ
٦	٢٢	٢	٥	سەردەس	سەردەس
٧	٢٧	٣	٣	بە	بێ
٨	٣٠	١	٣	ئێژ دەوڵەتییەکان	ئێژ دەوڵەتییەکان دا
٩	٣٠	٣	٢	بە	بێ
١٠	٣٣	٢	٤	کە مەدەس	لە مەدەس
١١	٤١	٢	٢	فرەس	فرەس
١٢	٤١	٣	٢	سەمەوێ	سەمەوێ
١٣	٤٢	٤	٢	جەزائیر	جەزائیر
١٤	٤٤	٢	١	بەگێ	نەگێ
١٥	٤٠	-	١	وای عەس	وای عەس
١٦	٤٩	٢	٥	بە سەمەس	بە سەمەس
١٧	٨٠	٢	٤	فەرمانیەکان	فەرمانیەکان
١٨	١٠٢	٢	١	بە ناسەمە	بە ناسەمە
١٩	١٢٧	-	١٧	عەلچا نەس	عەلچا نەس
٢٠	١٣١	٣	١	دە	دە
٢١	١٣١	٤	٢	دە	دە
٢٢	١٣٢	٢	١	سەزە فەر	سەزە فەر
٢٣	١٣٢	٢	١	دە	دە
٢٤	١٣٥	-	١٥	رەناری پۆلیس	رەناری پۆلیس
٢٥	١٣٩	١	٢	نەر	نەر
٢٦	١٣٩	١	٣	پەیت	پەیت
٢٧	١٤١	٢	١	دە	دە
٢٨	١٤٥	٤	٢	بەدە	بەدە
٢٩	١٤٨	-	٣	تەبە	تەبە
٣٠	١٤٩	-	١	لەسەر	لەسەر
٣١	١٥٢	وێنەکان	-	کاس سەپەر	کاس سەپەر
٣٢	١٥٢	وێنەکان	-	قەدی گۆرت	قەدی گۆرت

دادگای میکۆنۆوس که له دۆسییەتی تیرۆری سیاسی "دوکتۆر محمد صادق شەرفەقەندی" سەرتێری گشتیی حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران و ھاوریکانی دەکۆلێتەوە، بۆ ماوەی زیاتر لە سێ (٣) سال سەرتنجی بەشیکی زۆر لە بیروپای گشتی جیهانی بۆ لای خۆی راکێشایوو.

کۆماری ئیسلامی ئێران لە ماوەی دەسەڵاتدارییەتی خۆیدا تا تیرۆری ١٧/٩/١٩٩٢ی بێژلین جگە لە نێوخۆی ئێران تەنیا لە دەرمووی ئێران ٥٠ فەقەرە کردەوی تیرۆریستی بە دژی ئەمبارانی خۆی ئەنجام داوە که لەو کردەواندا ٨٠ کەس کوژراون. بەلام ئەوە یەکەم جار بوو که لە دادگایەکی ئێستەمانی خاوەن متمانەدا دەکەوێتە بەردەم دادبێنی و تاوانەکانی لەقاو براون. ھەر بۆیە بەحەق لە لایەن ھەموو ئۆگراڤی ئابەرەوھەری و مافی مەرقەمەو بایەخێکی زۆر بەو دادبێنییە براوە و ھەموو لا بە پەرۆشەو جاوروانی رەویتی بەرموینش چوون و ئاکامەکانی پاسا بوون.

دادگای میکۆنۆوس لە بێژلینی ئالمان زیاتر لە سێ سال و نیوی کێشا. لەو ماوەیدا ٢٤٦ تا ٢٤٧ جار دانیشینی بۆ کرا. ١٦٦ تا ١٧٠ کەس بۆ شایەندی بانگ کرا. بە ٥٥٥ سەرجاوەیەک خەرجی ئەو دادگایە لە دەورووبەری ٩ میلیۆن مازک داوە.

ئەوەی لە بەرمووی ھەموومان دا زیندووێ تەنیا ئەوەیە که دادگای میکۆنۆوس لە کۆبوونەوی رۆژی (١٠ی ئاوڕیلی ١٩٩٧)ی خۆیدا بە بێباریکی ئازایانە و ئابەرەوھەرانە، رۆبەرانی کۆماری ئیسلامی ئێرانی لە بەرژێرین یلە دەسەڵاتداریدا وەک عامیلانی دەرکردنی ھەرمانی تیرۆری دوکتۆر شەرفەقەندی رۆبەری حیزبی دیموکراتی کوردستانی ئێران بە دنیا ئاساند و ھۆکی زیندانیشی بۆ چەند کەسیک لەوانە ئەمستیان لە بەرێوەبردنی ھەرمانی تیرۆرکەندا ببوو دەرکرد.

نۆوسەر

